NATIONAL LIBRARY
JUL 4 1969
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA
Published weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
Telephones: 921—7121; 465—7902
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.
Chicago: Editor — I. ŠĪMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.
SATURDAY, JULY 5, 1969

LATVIJA
AMERIKĀ

51. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 5. JŪLIJS 19. GADS

Atsevišķa numura cena 25 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ
Iznāk reizi nedēļā.
Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi"
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465—7902
Birojs: 491 College St., Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121
Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466. U.S.A.
Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠĪMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālrunis 774—5744

Vai trimdas laikraksts ir tikai komerciāls pasākums?

PIRMAIS ZIEMEĻAMERIKAS LATVIEŠU PRESES DARBINIEKU UN LITERĀTU KONGRESS ELKA PARKĀ (2)

Uzrunājot kongresa dalībniekus, Latviešu preses biedrības pr-ks V. Irbe norādīja, ka šāda kongresa izkārtošana bijusi padomā jau vairākus gadus, taču vienmēr grūtības radījis jautājums, kur, kad un kā to rīkot. Doma beidzot konkrētizējās pērnā gada Preses dienās Milvokos, kad īpašā LPB biedru apspriedē izskanēja vēlēšanās, ka kongress rīkojams centrālajai valdei un Ņujorkas apkaimē, jo LPB Kanadas kopai sakarā ar 20 gadu pastāvēšanas atzīmēšanu šai rudenī nav iespējams sarīkojumu plānā ielēst pietiekami ilgu laiku kongresam. „Esmu žurnālists," teica V. Irbe, „tādēļ, ka man patīk latviešu valodā rakstīt, nevis slavas gūšanai vai lieku dolaru nopelnīšanai. Tādēļ rakstu, tādēļ arī esmu šo kongresu rīkojis, lai dzirdētu, kā rakstāmi latviešu valodā svešie īpašvārdi, kā jāraksta, lai redaktors manuskriptu pārlieku neīsinātu, vai rakstos noklusējams nepatīkamais, jeb vai jāraksta visu, kas redzēts un dzirdēts." V. Irbe norādīja arī uz citiem jautājumiem, kas šai kongresā pārrunājami. Ko par presi domā organizāciju pārstāvji un kā vērtējamas no tiem iegūtās ziņas? (Šis jautājums kongresa gaitā gan palika nepārrunāts, jo aicinātie organizāciju pārstāvji neieradās. — Ref.). Kādēļ žurnāliem trūkst literāru sacerējumu? „Mani interesē literatūras parādības dzimtenē, bet nevaru samierināties ar vienpusējo t.s. kultūras apmaiņu un okupētās Latvijas apciemojumiem," izteicās V. Irbe un norādīja, ka Rīgā izdotajā komūnistu propagandas izdevumā bijis norādījums, ka šāda kongresa nozīmības pacelšanā tajā būtu jāpiedalās arī Latvijas preses pārstāvjiem; arī Bostonā izdotā latviešu komūnistiskā laikrakstiņa pārstāvii būtu gribējuši piedalīties kā lūgti viesi. „Kontaktu ar viņiem jums nav, lūdzis nevienu neesmu, bet ja ierastos, lauka jau nesviestu," norādīja V. Irbe, jo pastāv dažādi ieskati, tādēļ varētu tos pārrunāt.

Protams, neviens sarkanās ideoloģijas propagandists kongresā ieradies nebija... Viņiem jau svarīgākā oficiālā ielūgšana, ne nopietna griba debatēt. Diemžēl, kongresā nebija arī neviena ASV rietumkrasta latviešu preses darbinieka un literātu pārstāvja.

Uzsākot tiešo darba cēlienu, laikraksta „Laiks" galvenais redaktors Kārlis Rabācs referēja par tematu „Avīžu grūtības un problēmas", pakavējoties arī pie preses uzdevumiem vispār. Viņa atzinumā laikraksts ir tikai komerciāls pasākums, kas pārdod ziņas, tādēļ pats galvenais ir ātra un aktuāla informācija, turpretim ideoloģija un līdzīgi jautājumi tikai „blakus lieta". Referents ieskatīja, ja presi sāk izmantot kādas idejas propagandēšanai, tad tas ir apdraudējums presei. Pakavējies pie latviešu preses grūtībām un parādībām svešumā un norādīja, ka darbā it bieži jāstastopas ar psīchiski ievainotas sabiedrības jautājumu, K. Rabācs uzsvēra, ka viss informācijas materiāls izvērtējams vienīgi no žurnālistikas viedokļa, un pabeidza ar parafrazētiem archibīskapa T. Črīnberga vārdiem: „Ienaidnieks grib mūs iznīcināt, draugi asimilēt, bet mēs gribam palikt profesionāli latviešu žurnālisti. Tādēļ turēsimies, cik ilgi varam, un kad vairs nevarēsim, tad turēsimies vēl!"

Laikraksta „Latvija Amerikā" Ņujorkas redaktors Viktors Irbe savukārt sniedza referātu „Avīžu temati un to apstrādāšana". Par abiem referātiem, pēc kuŗiem izraisījās it spraigas debates, tajās izskanot dažai labai lietderīgai domai, sniegsim atsevišķus atreferējumus.

Kongresa pirmās dienas nobeigumā bija rīkots boles vakars, kuŗa laikā izlozēja LPB rīkotās loterijas laimestus. Loterijas ienākumi bija domāti kongresa izdevumu segšanai. Kā nākošajā dienā ziņoja V. Irbe, loterija devusi ap 1500 dol. atlikumu, un tikai šī iemesla dēļ bija iespējams kongresa dalībniekiem par apmetināšanu un neticami bagātīgo ēdināšanu aprēķināt tik niecīgas dalības maksas, kādas, liekas, nevienā citā kongresā vēl nav piedzīvotas. Loterijai LPB biedri, mākslinieki un apgādi bija dāvinājuši kopā 62 laimestus: 4 gleznas, 1 kokgriezumu un grāmatas. Izlozi vadot Kārlim Pētrsonam un protokolējot Dzintrai Kalniņai, galvenie laimesti piekrita: Valža S. Māra glezna — I. Lindbergam Millvallejā, Kalifornijā; M. Kovaļevskas glezna — E. Ošam Hailendā, Ņudžersijā; M. Bogdanovičas glezna — R. Drejmanei Bostonā, A. Avotiņas (Aizsila Zilītes) glezna — A. Āberam Takomā; Brastiņa kokgriezums „Naudas pūķis" — J. Lācim Ņujorkā. Grāmatas laimēja arī daži klātesošie.

Pievakarē ieradās režisors Reinis Birzgalis, lai iestudētu, pašam uzņemoties Jāņa tēva lomu, Birutas Senkēvičas ugunskura vakaram domāto Līgo uzvedumu „Klāt pats Jāņu vakariņš", ņemot līdz dzīvesbiedri, meitu un znotu „pamatkadra" veidošanai. Boles vakara laikā notika pirmais mēģinājums, režisoram un autorei cenšoties uzvedumā iesaistīt visus kongresa dalībniekus, bet krietns bariņš tomēr veikli izvairījās kļūt no rakstītājiem par tēlotājiem un dziedātājiem... Mēģinājumā uzveduma autore — rakstniece un etnografe Biruta Senkēviča producējās kā dziedātāja, uzņemoties reizē ar Jāņa mātes lomu garu ievadījuma dziedājumu, kuŗu režisors līdz uzveduma nobriedumam krietni sašīnāja. Īpati izskanēja jaunās dziedāšanas debitantes vietām lietotais piedziedājums „līgū" parastā „līgo" vietā. Citādi viss norisinājās kā jau pirmajā mēģinājumā, kad „triecientempā" jātop kaut kam gatavam un sagatavotam. Vēl pēc pusnakts skanēja mēģinātāju daudzbalsīgais „līgo"...

Kongresa otru dienu ar īsiem svētvārdiem ievadīja Ņujorkas latviešu katoļu daudzes prāvests N. Trepša, pēc tam LPB pr-ks V. Irbe sniedza ziņojumu par biedrības darbību, pakavējoties pie tās uzbūves ar atsevišķām kopām dažādajās valstīs un norādot, ka „Archīva" 8. sējumā publicēto rakstītāju sarakstā nav minēti visi vārdi, jo „rakstītā vārda bruņinieku" skaits ir daudz lielāks. Līdzekļu iegūšanai rīkota loterija kongresa izdevumu segšanai, bet vispārējai darbībai — jauna marku akcija, kuŗas ienākumus izlietos arī grūtībās nonākušo preses darbinieku un literātu atbalstam. Jauno marku sagatavošana izmaksājusi ap 900 dol. V. Irbe aicināja atbalstīt šo marku izplatīšanu, tāpat materiālu krātuves un latviešu bibliotēkas izveidošanai Brazilijas jezuītu universitātē Sanpaulo, par kuŗu informēja LPB Dienvidamerikas kopas pārstāvis St. Ladusāns, kas nesen viesojās Ņujorkā, bet aizbrauca par ātru, lai pagūtu piedalīties arī šai kongresā. LPB centrālās valdes rīcībā ir 16 mm krāsu filmas un skaņu lentes par rakstniekiem Jāni Jaunsudrabiņu, Valdemāru Kārkliņu un Mirdzu Timmu. Biedrība financiāli palīdzējusi Baibas Bičoles dzejoļu krājuma izdošanā un izdevusi skaņu plati ar Ritas Gāles dzejoļiem autores ierunājumā un ar Noras Valteres ievadījumu. Austrālijas kopa savukārt katru gadu izdod viena sava biedra grāmatu. Biedrība piešķīrusi Ziemsvētku veltes, nosūtījusi vairākus palīdzības saiņus uz okupēto Latviju un rēgulāri ar pašas līdzekļiem un saņemtiem ziedojumiem atbalstījusi slimo rakstnieci Ilonu Leimani Francijā, tāpat ar materiāliem un līdzekļiem sekmējusi Latviešu Brīvās Balss radioraidī

(Nobeigums 5. lpp.)

LĪGO SVĒTKI SIDRABENĒ

Krietni vairāk nekā 2000 jaunpēbērni 21. jūnija pulcējās Toronto Sv. Andreja draudzes lauku īpašumā, to vidū lielā skaitā jaunatne, lai tiktos ar draugiem un aizlīgotu Jāņus. Tā kā šāgada uzvedumu rakstot, arī Biruta Senkēviča galvenokārt bija domājusi par jauno audzi, tad aizvadītos Jāņus pamatoti varētu saukt par jaunajai audzei veltītiem Līgo svētkiem (skat. rakstu 4. lpp.). Augšējā uzņēmumā pa kreisi: Viena no tālākā ceļa mērotājām, Irisa Vītola no Montrealas, atpūšoties svaigā sienā, vēro līgotāju ierašanos. — Augšā pa labi: Kā pareizi pinams Jāņu vainags, lietpratīgi Mārai Holanderei pastāsta Valdis Zariņš. — Apakšā: Svētku uzvedumam modernu pieskaņu deva skats, kad vaļējā automašīnā skatuves priekšā piebrauca jaunieši-līgotāji. Aizmugurē no kreisās — Skaidrīte Leja, Laima Ķuze, Ingrida Bērziņa, S. Leimane un Inese Sala; priekšā — Rita Gribusta, Ingrida Sala, Zane Ezera un Andrejs Ezers.

Foto: J. Ligers

Atziniba latvietības sargātājam un stiprinātājam

KANADAS DV SAIMĒ GODINA ARCHIBĪSKAPU A. LŪSI

Sakarā ar archibīskapa A. Lūša uzņemšanu par Daugavas Vanagu organizācijas goda biedru Kanadas DV saimē 26. jūnijā DV namā Toronto bija rīkojusi internu, bet stilā labi ieturētu un piemēroti noskaņotu godināšanas vakaru, kuŗa piedalījās ap 70 dalībnieku, to vidū gandrīz visu tuvākās apkārtnes DV nodaļu pārstāvji. Kanadas DV valdes pr-dim E. Krūkam ar Kanadas vanadžu pr-ci M. Jonāni un DV Toronto nodaļas pr-di I. Zamlovski un vanadžu kopas pr-ci R. Zamlovski organizācijas jauno goda biedru ar dzīvesbiedri Lidiju un jaunāko dēlu Jāni ievedot DV namā, visi vakara dalībnieki bija sastājušies goda spalierī, un archibīskaps ar katru sarokojās.

Godināšanas vakara norisi ievadīja DV vīru koris Kanadā, komponistam I. Saksam spēlējot klavierpavadījumu, ar dziesmu „To zemi, ko mīlam", bet galda lūgšanas vārdus teica Tonija Krūka.

Kanadas DV zemes valdes pr-dis E. Krūka uzrunas sākumā norādīja ka šoreiz DV saime pulcējusies ļoti neparastā notikumā, Toronto, varbūt, pat vienreizējā, lai godinātu vienu no organizācijas biedriem, kaut viņam nav ne dzimšanas diena, ne kāda ģimenes jubileja vai darba svētki, pat ne vārda diena. „Lai atbildētu uz jautājumu, kādēļ esam tad pulcējušies, jāpakavējas pie priekšvēstures," sacīja runātājs. „Pirms vairāk nekā gada DV Toronto nodaļa ierosināja savam biedram archibīskapam A. Lūsim par nopelniem organizācijas mērķu sekmēšanā un nacionālajā darbā piešķirt zelta nozīmi, bet zemes valde ieskatīja, lai cik spoža šī goda zīme, ka tā nav pietiekama, tādēļ ierosināja DV centrālajā valdē archibīskapu uzņemt par organizācijas goda biedru, kam sekojošā gada laikā piekrita visu zemju DV delegātu sapulces, kā to prasa noteikumi par goda biedru uzņemšanu. Tā pēdējā DV centrālās valdes sēdē Londonā, Anglijā, archibīskapu A. Lūsi uzņēma par goda biedru."

Runas tālākajā daļā raksturojot A. Lūsi kā cilvēku un pakavējoties pie viņa veikumiem Latvijas un latviešu tautas labā, E. Krūka atzina: „Būt kungam pār savām jūtām, meklēt izlīdzinājumu un piedot nevar katrs, bet tikai vīrs, kas ir liels savā garā". Runātājs pakavējās arī pie saitēm, kuŗas archibīskapu agrāk un vēl tagad vienojušas ar latviešu karavīriem, norādot, ka A. Lūsis kā jauns mācītājs Rīgā izvadīja uz fronti latviešu karavīrus, sniedzot tiem Svēto vakarēdienu, un ar pieņemšanu pie dievgalda saņēma viņus Vācijas bēgļu nometnē, kad tie atgriezās no gūsta, piedevām atverot viņiem nometnes vārtus, kad citās bēgļu apmetnēs no bijušajiem karavīriem vairījās kā no spitālīgajiem. Iespēju robežās A. Lūsis karavīriem vienmēr palīdzējis, tāpat DV Toronto nodaļas izveidošanas un augšanas darbā. „Ja DV organizācija darbības sākumā domāja galvenokārt par bijušo karavīru aprūpi, tad pēdējā laikā tās darbs arvien vairāk un izteiktāk pievērsies Latvijas brīvības centieniem, un tieši še uzmanības centrā izvirzījies archibīskaps A. Lūsis ar savu nesatricināmo bezkompromisa nostāju Latvijas jautājumā, ar šo stāju stiprinot daudzus citus, kuŗi bez archibīskapa priekšzīmes, varbūt, šobrīd vairs nebūtu aktīvo cīnītāju vidū."

Cildinājis arī archibīskapa dzīvesbiedri Lidiju, kuŗa viņam vienmēr visos darbos bijusi uzticama palīdze, E. Krūka norādīja, ka visām spējām un iespējām kaut kur tomēr ir robeža, bet veicamie uzdevumi arvien pieaug, kādēļ saprotami, ka kādreiz ir arī brīži, kad archibīskapam

(Nobeigums 4. lpp.)

Voldemars Korsts

Vai mēs spējam likt mūs sadzirdēt?

Uz virsraksta jautājumu komūnistu infiltrētajā SDS un citās līdzīgās subversīvās organizācijās atbildētu ar noteiktu „jā". Viņu pieeja ir vienkārša: noārdīt visu esošo, neievērot likumus, taisīt tračus un izraisīt skandalus, tad sensāciju kārie žurnālisti un televīzijas kameru operātori to paudīs visai pasaulei. „Gudri" profesori un dažādu studiju grupu un „pētnieku" kompānijas mēģinās noliegt naidīgo ārvalstu ietekmi un līdzekļu pieplūdi, reizē cenšoties izgudrot iespējamos attaisnojumus, kādēļ tiesām un tiesnešiem jāattaisno ne vien kārtības un likumu pārkāpēji, bet pat neapšaubāmi slepkavas un pretvalstiski elementi.

Šādiem apstākļiem un pieejai turpinoties, draud anarchija, un ka katra anarchija beigusies ar diktātorisku valsts iekārtu, ir vēstures pierādīts fakts. Ja vairums to negrib saskatīt un atzīt, tad var pienākt laiks, kad līdzīgi Pad. savienībai, brīvību un cilvēcīgu dzīvi iznīcinās brīvības vārdā. Ikvienas nācijas brīva eksistence ir nodrošināta vienīgi tik ilgi, cik ilgi pilsoņi ir apņēmīgi brīvību sargāt un uzturēt. Liekā runāšana par paaudžu pretišķībām tikai atgādina, ka ikvienas nācijas vērtība ir tik liela un ilga, cik ilgi viena paaudze iegūtās vērtības spēj nodot tālāk nākošajai. Mūsu tehniskās attīstības, bet morāliskās deģenerācijas laikā bieži saskatāma tendence noliegt visu pazīstamo un pastāvošo, tā vietā pievēršoties kaut kam „jaunam" tikai tādēļ vien, ka tas jauns!

Ar varmācīgu revolūcionāru garu un visu pastāvošo vērtību noliegšanas maniju saindētajiem (bieži vien mentāli nenobriedušiem) individiem demokratijas nepārtrauktā evolūcionārā revolūcija liekas garlaicīga, nespēj tos aizraut. To, ka tieši demokratiskās evolūcijas ceļš ir atbrīvojis cilvēku materiāli un garīgi, viņi nespēj saskatīt. Vēl mazāk viņi spēj saskatīt patiesību, ka nekas nav tik lielā mērā atbrīvojis radošos spēkus un uzlabojis dzīvi, kā konstitūcionāla demokratija, kuŗa sarga katra individa brīvību likumu robežās. Lai cilvēks būtu brīvs, viņam jābūt spējīgam atzīt arī otra cilvēka tiesības būt brīvam un šīs tiesības aisargāt vairuma akceptēto likumu robežās.

Ka ikvienā valsts iekārtā ir arī zināmi vāji punkti, tas grūti noliedzams. Bet ka brīvas gribas un brīvas iniciatīvas priekšrocības demokratiskā iekārtā tālu pārsniedz valsts kapitālismu un minoritātes grupiņas diktatūru un izmantošanu komūnistiskās valstīs, visskaidrāk pierāda dzīves standarta statistika. ASV caurmēra stundas alga ir 3,06 dolari, bet minimālā 1,75 dolari; tam pretstatā Pad. savienībā caurmēra alga sasniedz tikai 1,54 rubļus, kamēr kolchoznieka izpelņa bieži vien ir pat zem 50 kapeikām stundā.

Šie skaitļi lai atgādina tai mūsu trimdas daļai, kuŗa dzīvo vienīgi dolaru medībām un pašu egoismam, ka tai piešķirta laime dzīvot brīvā valstī, bet ka par šo brīvību ari jācīnās, ka tajā dienā, kad pilsoņu vairums dzīvos tikai savām interesēm un savam pašlabumam, nepiedalīties valsts dzīvē un cīņā par tiesībām un brīvību visai cilvēcei, šī labā dzīve beigsies. Bet tad būs par vēlu rīkot atceŗu vakarus, svinēt dzimšanas dienas, pirkt jaunas automašīnas, pārbaudīt banku kontus vai dibināt studiju grupas! Tā vietā ik rītu būs jānopērk „Cīņa" vai līdzīga nosaukuma laikraksts, lai zinātu, kas šodien sakāms un ko vakar nedrīkstēja teikt. Brīvība tad būs pilnīga, jo katrs varēs brīvi teikt tieši to, ko viņam liks sacīt...

Še, protams, ikviens, kas negrib pielikt roku kopīgajā darbā, iesauksies: „Jā, bet ko es varu darīt? Es taču esmu tikai viens no daudziem miljoniem!" Istenībā jautājums tomēr ir: kā gan atsevišķajam pilsonim ir iespējams likt sevi sadzirdēt, nepārkāpjot ne morāliskās, ne likumu robežas? Ja nemēģina uz šo jautājumu rast atbildi, gaidot vienīgi uz vēlēšanu laiku, tad demokratiskas valsts vadībai zūd kontakts ar pilsoņiem, un reprezentātīvā sistēma, kuŗa ievēlētais pārstāvis reprezentē vēlētāju gribu, beidz eksistēt. Reizē ar to ir apdraudēta arī pilsoņu brīvība un tiesības likt savu gribu sadzirdēt.

Tādēļ ikviena pilsoņa pienākums ir gādāt, lai viņa griba kļūst zināma ievēlētajam pārstāvim. Jo aktīvāki mēs šai ziņā būsim, jo vairāk mēs spēsim pasi noteikt savu nākotni: Tādēļ: ja gribam tādu Apspiesto tautu nedēļas deklarāciju, kuŗa atbilst patiesībai un stāvoklim, mūsu pienākums ir rakstīt mūsu pārstāvjiem ASV kongresā. Ja mēs prasām, lai valstī novērš varmācību un likumu pārkāpšanu, mums tas arī klaji jāpasaka. Ne tikai sarunās pašu vidū, bet prasība jādara zināma tiem, kuŗi dod likumus, sarga tiesības un vada valsts dzīvi. Ja esam nobažījušies, ka aizsapņojušās liberāļu grupas jeb lētu balsu zvejnieki grib noārdīt pēdējā īstā brīvības bastiona — ASV — militāros spēkus, lai pēc tam visa pasaule būtu paklauta komūnisma diktātūrai, tad arī tas mums jādara zināms mūsu ievēlētajiem pārstāvjiem kongresā.

Ja mēs to nedarām jeb, kā ne viena vien akadēmiskā organizācija saka, nevaram nodarboties ar politiku, tad nevainosim tikai ASV augstāko tiesu un valdību, ja šobrīd daudzās pilsētās cilvēki vakaros baidās iziet uz ielas, bet vainosim galvenokārt paši sevi. Un ja var pienākt laiks, kad arī še brīvību iznīcinās brīvības vārdā, tad šai nelaimei ceļu nebūs sagatavojuši uzpirkti aģitātori un terroristi, bet gan mēs paši, esot par kūtriem izmantot savas tiesības likt mūsu gribu sadzirdēt. Ne velti mums visiem pazīstamais kongresmenis Edvards Dervinskis katru savu apkārtrakstu vēlētājiem pabeidz ar teikumu: „Neviens valdnieks nav savās rokās turējis varenāku scepteri kā pilsonis, turot rokā 10 centu zīmuli un rakstot savam pārstāvim kongresā!" Šīs tiesības lieliski izmanto valsts grāvēji. Bet — šīs tiesības ir arī mums! Tikai neaizmirsīsim tās izmantot.

POSIETIES JAUNATNES UN DRAUDZĪBAS DIENĀM

26. un 27. jūlijā. Niagara Falls! ★ Koncerts — balle — sports — atpūta

Cēsu pulka Skolnieku rota

SKOLU JAUNATNES VAROŅGARS LATVIJAS ATBRĪVOŠANAS CĪŅĀS

Latvijas atbrīvošanas cīņas pirms 50 gadiem neapšaubāmi bija spilgtākais varoņgara uzliesmojums mūtu tautas vēsturē. Kā strēlnieki bija pirmie brīvības karoga un zobena cēlēji, jo troickieši un imantieši Sibirijā tāpat nešaubīgā ticībā cīnījās par brīvu Latviju, tad dzimtenē viņu sekotāji bija Kalpaka bataljona resp. Baloža brigādes karavīri un Ziemeļlatvijas brigāde, bet kauju laikā ar Bermontu un Latgales atbrīvošanā — jau apvienotā Latvijas armija. Tas bija vienreizējs varonības un sajūsmas laikmets, kas visus aizrāva, un ikviens latvietis toreiz apzinājās savu aicinājumu un vietu. Ja sākumā daudzus vēl māca skepse un pat neticība, tad jau pēc pirmajiem panākumiem visā tautā valdīja vēl nepiedzīvots cīņas spars, vienotības izjūta un ziedošanās gatavība. Mums bija jācīnās ne vien pret sarkano pūķi, bet tai pašā laikā arī pret melno bruņinieku, kuŗi atkal gribēja uzkundzēties mūsu zemei un tautai.

Toreiz Baltijas telpā valdīja liels sajukums, šaubas un neskaidrība. Abi lielie kaimiņi — Vācija un Krievija — bija noasiņojuši, viņu zemēs sākās revolūcijas. Baltijas vācieši negribēja atteikties no gadsimtu ilgās dominācijas un lūdza Vācijas palīdzību. Vācu un krievu monarchisti vervēja karapulkus lai atjaunotu zaudēto varenību. Arī latviešu vidū bija pakalpīgi gari, kas atbalstīja to centienus. Taču alkas pēc brīvības un ticība atraisīja latviešu tautas spēkus, un, pateicoties daudziem izšķirīgiem apstākļiem— Latvijas pagaidu valdības nešaubīgajai stājai un rīcībai, latviešu tautas dēlu varonībai un nestajiem upuriem, visas tautas līdzdalībai, kaimiņu un sabiedroto palīdzībai, mēs uzvarējām. Piepildījās tautas sapņi un ilgas — tika izcīnīta brīva un neatkarīga Latvija. Laimīga ir paaudze, kuŗa izkaroja Latvijas tapšanu un piedzīvoja sekojošos uzplaukuma gadus, kuŗa apliecināja tautas gribas un slavas augstāko un svētāko piepildījumu.

Latvijas atbrīvošanas cīņās ļoti atsaucīga bija arī mūsu skolu jaunatne. Pat pirms Latvijas valsts proklamēšanas noorganizējās 1. Rīgas skolnieku rota, kuŗa uzsāka militāras apmācības un veica sadzes dienestu, bet sakarā ar forntes tuvošanos liktenis tai nebija lēmis izveidoties par kaujas vienību. 1918. gada novembra beigās Tērbatā latviešu studentu korporāciju un studentu biedrības Atauga locekļi apliecināja uzticību Latvijas pagaidu valdībai, nododot sevi jaunās valsts neatkarības sargāšanai. 1918. gada 16. decembrī Rīgā nodibinājās Atsevišķā studentu rota no korporāciju locekļiem, ku-

Cēsu pulka komandieris plkv. (vēlāk ģenerālis) Krišjānis Berķis.

ŗa ietilpa Kalpaka bataljonā un vēlāk pārveidojās par Baloža brigādes 3. Studentu bataljonu. Pēc Rīgas atgūšanas 1919. gada maija beigās komplektējās 2. Rīgas skolnieku rota, kuŗa vēlāk pārformējās par Baloža brigādes 7. Skolnieku bataljonu. Bermonta uzbrukumam sākoties, 1919. gada 9. oktobrī Rīgā saformējās jauns studentu bataljons jau Latvijas nacionālās armijas sastāvā. Tai pašā laikā radās sevišķa kaŗa zēnu formācija, kuŗa veica sakaru dienesta, velosipēdistu un ziņnešu pienākumus.

Runājot tieši par Ziemeļlatvijas brīvības cīņām, jāatzīmē, ka Latvijas pagaidu valdība sazinā ar Igaunijas valdību pilnvaroja kapt. J. Zemitānu formēt latviešu pašaizsardzības spēkus. Tā 1919. gada 18. februārī nodibinājās 1. Valmieras kājnieku pulks plkv. J. Jansona vadībā, kas jau martā izcīnīja sīvas cīņas ar komūnistiem Melnupes krastos, tad uzvaras gājienā atbrīvoja Malienas apgabalus, iztīrīja Vidzemi un pārgāja Daugavai. Vēlāk noorganizējās 2. Cēsu kājnieku pulks pltn. K. Berķa vadībā, Latgales partizānu pulks, 3 artilerijas baterijas, 2 jātnieku eskadroni un rezerves bataljons. Minētās vienības veidoja t. s. Ziemeļlatvijas brigādi ar vēlāko pulkvedi J. Zemitānu kā komandieri.

Par spīti tam, ka toreiz visi spēki bija jāapvieno pret kopīgo ienaidnieku — komūnistiem, jūnija sākumā vācu Landesvērs un ģen. Golca vācu Dzelzdivīzija nolūkā atjaunot vācu varu Baltijā nodevīgi uzbruka latviešu un igauņu kaŗaspēkam un tā izraisījās slavenās Cēsu kaujas, kuras bija nozīmīgākās Latvijas atbrīvošanas kaŗa vēsturē. Tās deva ne vien pirmo lielo un izšķirīgo militāro un politisko uzvaru, bet arī nosvēra likteņa svaru kausus mums par labu. Cēsu kaujās, lēšot kopā abas pretinieku puses, piedalījās ap 15.000 kaŗavīru. Ar pateicību jāpiemin mūsu ziemeļu kaimiņu igauņu ievērojamā un pat izšķirīgā palīdzība. Pateicoties Cēsu kauju iznākumam, dienvidnieku Baloža un ziemeļnieku Zemitāna brigādes varēja apvienoties kopīgā Latvijas nacionālajā armijā, kuŗa atbrīvoja visu Latvijas territoriju tās etnografiskajās robežās.

Cēsu kauju priekšvakarā noorganizējās viena no īpatākajām Ziemeļnieku kaujas vienībām — Cēsu pulka Skolnieku rota. Tās sākums meklējams Valmierā, kur 1919. gada 26. maijā vietējo skolu audzēkņi pašu iniciātīvā palīdzēja latviešu un igauņu cīnītājiem atbrīvot Pārgauju, piedaloties ugunsgrēku dzēšanā un iedzīvotāju mantas glābšanā. Vietējā vingrošanas skolotāja Alfrēda Lukstiņa iedvesmoti, ar reālskolas direktora L. Adamoviča un pilsētas komandanta kapt. K. Bankina piekrišanu un atbalstu šī grupa izveidojās par īpašu kaujas vienību, kuŗā brīvprātīgi pieteicās 70 Valmieras skolnieku un daži studenti 14 — 18 gadu vecumā. Ziņa par valmieriešu organizēšanos telefoniski nodeva uz Cēsīm, kur, reālskolas direktora L. Ausēja pamudināti, pieteicās vēl 38 skolnieki. Abas grupas apvienojās Cēsīs 5. jūnijā, kad jaunformēto vienību 108 skolnieku sastāvā ieskaitīja kā 8. brīvprātīgo Skolnieku rotu 2. Cēsu kājnieku pulkā. Skolnieki bija tērpti savos melnajos skolas tērpos, un viņus steigā apbruņoja.

Pirmo sadursmi rotas izlūki izcīnīja igauņu bruņotajā vilcienā „Kalev", kuŗam skolnieki bija piekomandēti kā apvidus pazinēji, 5. jūnijā pie Amatas tilta, bet īstās ugunskristības rota piedzīvoja 6. jūnijā pie Līvu pagasta nama. Vāji apbruņotie un neapmācītie skolnieki izturēja 20 stundu ilgu un smagu kauju ar stipri bruņoto Landesvēru, zaudējot pirmo varoņnāvē kritušo — Edgaru Krieviņu, kuram vēlāk piešķīra Lāčplēša kaŗa ordeni, un vairākus ievainotos. Vēlāk, Cēsu kauju tālākajā norisē, rota cīnījās pie Lodes stacijas, Liepas, Jaunraunas Gruzdu mājām un Baiškalna. Pirms cīņām ar Bermontu apm. 10 gados vecāko skolnieku iestājās jaunajā Latvijas kaŗaskolā, lai sagatavotos virsnieku karjērai. Kauju laikā ar Bermontu rota piedalījās cīņās pie Baložu stacijas, Jumpravmuižas, Švarcmuižas, Ķekavas un Kaparāmura. 1920. gadā rotu pārcēla uz Latgali, kur tā piedalījās Latgales atbrīvošanas cīņās.

Pēc miera līguma parakstīšanas ar Pad. savienību rotas jaunākos kaŗavīrus demobilizēja izglītības turpināšanai, bet ap 20 iestājās Latvijas universitātē augstākās izglītības iegūšanai. Atbrīvošanas cīņās rota pavisam bija zaudējusi 9 kritušos un 25 ievainotos. Gados jaunākais bija 14 gadu vecais Skrastiņš. Pirmais rotas komandieris bija vltn. A. Grīns, vēlāk vltn. J. Cīrulis un kapt. E. Ramats—Lejgalietis. Par nopelniem Latvijas atbrīvošanā 1929. gada 77 rotas kaŗavīrus apbalvoja ar Triju zvaigžņu ordeni. Jaunatnes varoņgara stiprināšanai un tradiciju uzturēšanai bijušie rotas piederīgie 1928. gadā nodibināja Cēsu pulka bij. brīvprātīgo Skolnieku rotas kaŗavīru biedrību, kuŗas karogu kā skolu jaunatnes varonības simbolu, sākot ar 1929. gadu, pēc kārtas glabāja visas Ziemeļlatvijas ģimnazijas — Cēsīs, Valmierā, Limbažos, Mazsalacā, Rūjienā, Valkā, Gau-

(Nobeigums 6. lpp.)

Otavas latviešu ev.-lut. Miera draudzes skolas audzinātāji un absolventes: priekšā no kreisās —absolvente Dace Paukšēna, kuŗa saņēma skolas balvu, skolas pārzinis māc. F. Lange un absolvente Dafne Lūka, kuŗa saņēma rakstnieces Birutas Senkēvičas balvu; aizmugurē skolotāji M. Pārupe, E. Jēkabsons un C. Lūka.

LATVIJA

51. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 5. JŪLIJS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 174, Ont.; tālr. 531-4533.

Iekšlietu redaktors — Rūdolfs Norītis, 25 Grandville Ave., Toronto 334. Ont.; tālr. 769-0802.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — parmēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.

Atsevišķa numura cena 25 centi.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

Ziemeļlatvijas brīvības cīņas pirms 50 gadiem

Techniska misekļa dēļ mūsu laikraksta iepriekšējā numurā publicētajam rakstam „Ziemeļlatvijas brīvības cīņas pirms 50 gadiem" palicis neievietots nobeigums. Sniedzot to tagad, lūdzam autoru nepatīkamo misekli atvainot.

Redakcija

Jūnija sākumā vācu virspavēlniecība apvainoja Igaunijas kaŗaspēku iebrukumā Latvijā, bet Ziemeļniekus par komūnistiem, uzsākot kaŗa darbību pret Zemitāna brigādi un igauņu kaŗaspēku. Tā jūnija sākumā pie Cēsīm izraisījās cīņas, kuŗas vēsturē iegājušas ar apzīmējumu Cēsu kauja.

Sākumā cīņas norisinājās ar svārstīgiem panākumiem, jo Cēsu pulks, kuŗam bija jāizcīna izšķirīgās kaujas, cīņās vēl nebija saliedēts, tādēļ cieta neveiksmes. Pateicoties nesatricināmajai ticībai un upurēšanās gatavībai, Ziemeļniekiem tomēr izdevās līdz 22. jūnijam, nepilna mēneša laikā, panākt pārliecinošu uzvaru. Ziemeļnieku iesoļošanu Rīgā jau jūnijā aizkavēja tikai rietumu sabiedroto — ASV, Anglijas un Francijas — iejaukšanās ar Strazdmuižas pamiera sarunām un tajās parakstīto Latvijai neizdevīgo līgumu, kurš vēlāk izraisīja kaujas ar Bermonta savervēto armiju.

Cēsu kaujās Ziemeļnieki zaudēja 49 kritušos. Šīs uzvaras rezultātā nelegālā Niedras valdība 26. jūnija rītā atstāja Rīgu, bet Liepājā dienu vēlāk no kuģa savā agrākajā mītnē atgriezās likumīgā Latvijas pagaidu valdība ar K. Ulmani kā ministru prezidentu. Zemitāna brigāde 4. jūlijā izdalījās no Igaunijas armijas virspavēlniecības un 6. jūlijā iesoļoja Rīgā. Valdība ar kuģi „Saratovs" Rīgā atgriezās 8. jūlijā, bet 10. jūlijā par Latvijas armijas virspavēlnieku iecēla ģenerāli D. Sīmansonu.

Ziemeļnieku ienākšana Rīgā izvērtās par aizkustinājuma pilnu notikumu. Brigādes priekšgalā bija jātnieks ar Latvijas karogu, aiz viņa balta zirga mugurā plkv. J. Zemitāns, štāba priekšnieka plkv. (vēlākā ģenerāļa) Ed. Kalniņa, Cēsu pulka komandieŗa plkv. (vēlākā ģenerāļa) K. Berķa un citu augstāko virsnieku pavadīts. No Gaisa tilta līdz parādes vietai, kur tagad paceļas Brīvības piemineklis, Ziemeļniekus jūsmīgi sveica un pavadīja Rīgas iedzīvotāji, kaisot un sniedzot ziedus, bet parādes vietā viņus sirsnīgi sagaidīja, un apsveica plkv. (vēlākais ģenerālis) Jānis Balodis.

A. Jaunzems

LASITAJU vēstules

NEATTAISNOJAMA RUPJĪBA

Paštaisniem cilvēkiem nav vajadzīgi fakti un pierādījumi, viņiem pietiek ar pašu pārliecību.

Līgo vakarā Toronto Sv. Jāņa draudzes lauku īpašumā Saulainē bērnu mājas telpās ieklunkuroja kāds tautietis, kad jauniešu kapella spēlēja deju mūziku klātesošajiem un, iestājoties klusumam, izkliedza skaļu apvainojumu: „Kā Saulaine pārvērtusies — par īstu Jarvis ielu!" Toronto tautieši jau zina, kas šī iela ir. Minētajā brīdī kāds pāris dejoja, kamēr pārējie sēdēja vai stāvēja un klausījās deju mūziku. Šādā situācijā saskatīt netikumību varētu tikai cilvēks ar samaitātu fantaziju!

Jācer, ka jaunieši šī dīvainā apmeklētāja izlēcienu neuzskatīs par latviešu sabiedrības spriedumu un pēc iespējas ātri aizmirsīs.

Nejaušs klātesošais

★

NEVAJADZĪGS PĀRSPĪLĒJUMS

Nespēju saprast, ko sarīkojumu organizētāji īsti iegūst vai cenšas panākt ar maldināšanu, uzdodot pārspīlētu apmeklētāju skaitu. Apmeklējot sarīkojumus un vēlāk lasot to atreferējumus laikrakstos, esmu šo dīvainību jau vairākkārt, pat itin bieži konstatējis.

Tā nupat „Latvija Amerikā" 28. jūnija numurā ievietotajā rakstā „Līgosvētki draudzības gaisotnē" atkal lasīju, ka „rīkotāju aplēstais apmeklētāju skaits sniedzās tuvu 500". Tas neatbilst patiesībai. Būdams pats apmeklētāju vidū, gribu atzīt, ka līgotāju bija tikai ap 100. Ja vēl „ielēstu" krūmos salīdušos un visus kopā vērtētu uz 200, tad jau tas būtu ar ļoti lielu uzviju lēsts... Nepārmetu laikraksta korespondentam šo aplamību, jo zaļumos nav tik vienkārši noskaidrot apmeklētāju skaitu kā kāda nama zālē, bez tam rakstītājs arī norādījis, ka uzdotais dalībnieku skaits ir rīkotāju „aplēsts", tātad — viņam teikts. Nesaprotu tikai, ko rīkotāji grib panākt ar šādu nevajadzīgu pārspīlējumu.

A. K., Toronto

SANDRA LAZDIŅA

Sirds jaunajās gaitās

STĀSTS

(13. turpinājums)

Sievietes sejā, klausoties šai vīriešu sarunā, pamazām apdzisa laimīgais dzīves baudītājas mirdzums. Tā vietu ieņēma tāds kā apjukums:

„Es nezinu, man neviens to nav teicis; ne dakteris, ne mani tuvinieki. Es biju ļoti slima, kad mani ievietoja slimnīcā. Dzirdēju, ka runāja par jaunas sirds ielikšanu, bet man bija pārlieku grūti, un es nekā nedomāju, nedz jautāju. Pēc operācijas jutos tik svētlaimīga, ka nu vairs nav ne ciešanu, ne moku, ka nu varēšu arī turpināt dzīvot. Nemaz nenāca ne prātā klaušināt par to, kur viņi ņēmuši manu jauno sirdi. Bet tagad... Tik dīvaini ir dzirdēt šīs runas par jūsu jaunajām sirdīm. Kazas, aitas sirds... Es nezinu... Pārāk dīvaini tas izklausās, nudien. Neliekas tik jauki. Kā jūs dabūjāt zināt?"

Jaunākais vīrs bija ļoti žirgts un dzīves priecīgs. Viņš arī tūdaļ atbildēja:

„Es jau pirms operācijas apvaicājos, kādu sirdi dabūšu. Man visas šīs jaunās un neparastās sirds būšanas liekas tik amizantas. Bet viņi tad vēl nezināja, sacīja, ka neesot no lopkautuves skaidru ziņu. Nu — man bija vienalga, es tikai gribēju dzīvot. Tāpat ziņkārības dēļ vien jautāju. Un tad, tiklīdz atžilbu pēc operācijas, jautāju atkal, un dakteris man pateica. Kaza, ko? Man bija tā jāsmejas, ka varēju vai nomirt aiz smiekliem. Bet jūs, kungs, pārtraucāt savu domu izklāstīšanu par jaunajām sirds lietām. Man arī patiktos uzzināt, kādēļ esat tik skumjš. Vai tad nemaz nepriecājaties, ka kāda dumja aitiņa izglāba jūsu dzīvību? Ja zinātu, ka mana kaza kaut kur apglabāta, citiem vārdiem — ierakta zemē, es labprāt tai uzrīkotu pieminekli kā pateicību."

„Jā, jums taisnība," atbildēja skumjais aitas sirds īpašnieks, „es esmu pat bēdīgs, ne tikai skumjš vien. Dzīvot bija labi. Agrāk. Bet tagad, kad nu esmu vesels ar jaunu sirdi krūtīs, es vairs par dzīvi nepriecājos. Šī aitas sirds manī — tā dara pārāk skumju prātu. Tas liekas tik bezjēdzīgi, ka man nu jādzīvo ar lopa sirdi. Izgudrojuši jau nu ir, kā organisms lai vairs nepretotos svešķermeņiem un jauno, svešo organu pieņemtu. Bet neviens vēl nav ne pētījis, ne atradis līdzekli, kā piespiest cilvēka dvēseli samierināties ar lopa sirdi. Mana dvēsele to nepieņem. Visa mana garīgā būte tam sīvi pretojas — pretojas tā, ka man vairs negribas dzīvot."

„Hm!... Tas ir dīvaini un man nesaprotami!" izsaucās jaunais. „Es līdz šim biju pārliecināts, ka griba dzīvot katrā radībā ir tik stipra, ka viss pārējais ir otras šķiras problēma. Galvenais — tikai dzīvot! Jābūt taču kādam konkrētam ieganstam, konkrētam priekšstatam, kas jūs moka un neļauj pieņemt šo aitas sirdi. Kas tas ir?"

„Jā, kas tas ir?" atsaucās sieviete, kuŗai vaigs nu bija jau pavisam sērīgs kļuvis. „Arī manuprāt gribai dzīvot vajadzētu uzvarēt visus iebildumus, visādus citādus apsvērumus."

„Nē, es nespēju", teica vecais. „Varbūt tam vajadzīgi jaunāki gadi. Konkrēti iemesli un priekšstati jau man ir. Piemēram: es nevaru izdzīt no savas galvas priekšstatu, kn nu esmu kaut kas aitai līdzīgs. Kopš uzzināju par savu aitas sirdi, šī doma sēž manās smadzenēs kā veca piepe un nekustas prom. Man par to jādomā bez pārtraukuma ik sekundi. Tiklīdz aizmiegu, sapņos vairs neredzu nekā cita, kā tikai aitas. Un vienmēr tā, ka viena no šīm aitām esmu es... Parasti es, aita, ganos lielā barā, kā jau aitas, zaļā pļavā, plūcot un gremojot zāli. Kopš dienām neesmu nemaz ēdis, tikai ūdeni dzēris. Bet ēst nevaru. Kad kopēja atnes azaidu, es to aizstumju pie malas un pa jokam saku, lai man atnes zaļu zālīti. Kopēja pasmejas un aiziet. Varbūt viņa mani saprot. Tas, laikam, sapņu iespaids, jo vienmēr atmostos no miega ar kustīgu muti, kas gremo. Sapnī biju plūcis sulīgu zaļu zālīti. Zinu, ka viss tas ir bezgala muļķīgi, bet tā nu tas ir. Es nespēju sev palīdzēt. Nevaru un nevaru tikt vaļā no domas, ka ar šo operāciju man atņemta daļa cilvēcības."

Klausoties šai vecīgā vīra filozofijā, jaunākajam acis vien ieplētās, un viņš tikai grozīja un šūpoja galvu it kā nožēlošanā.

„Bet tas taču ir pataloģisks gadījums ar jums!" viņš iesaucās. „Jums jāaprunājas ar ārstu. Varbūt psīchiatrs spētu jums palīdzēt."

„Un kā ar reliģiju?" līdzjūtīgi jautāja sieviete. „Šādu dvēseles sarežģītu problēmu brīžos cilvēkam taču palīdz reliģija, ticība, ka Dievs zina, ko dara, un viņš labu dar', ko darīdams."

„Nē," skumji kratīja galvu vecais, „man tādi apsvērumi nevar līdzēt, jo es neticu, ka šais jaunajos darījumos ar sirdi Dievs būtu iemaisīts. Tas ir cilvēku darbs, tikai cilvēku, bez Dieva ziņas. Cilvēka prāts ir izgudrojis tagad visādas šausalīgas lietas, aizliedzot sirdi — sirdi kā garīgu esamību, kā dvēseles mājokli, un nupat arī kā fizisku cilvēka sastāvdaļu. Neticu, ka tas būtu Dieva prāts sajaukt juku jukām cilvēku un lopu iekšējos organus. Viņš taču radīja pasaulē cilvēkus un lopus, katru ar savām īpatībām, savu organu funkcijām, katru savā ārējā izskatā. Neesmu nekāds bībeles vīrs, bet domāju, ka bībelē kaut kur stāv Dieva vārdi, ka cilvēkiem ar lopiem nebūs jaukties. Varbūt citādā nozīmē, bet jaukšanās paliek jaukšanās. Vai lielāka jaukšana vairs var būt par lopu organu ievietošanu cilvēkos?"

Jaunais paraustīja plecus:

„Cilvēk, cik jūs gan drāmatiski šo lietu ņemat! Kādēļ tad iepriekš jau nepieprasījāt sev miruša cilvēka sirdi?"

„Jā, ar tādu man būtu bijis vieglāk, bet viņi to vairs nedara. Tagad noņemas tikai ar lopiem, nevis cilvēku miroņiem. Tas ir vienkāršāk. Afrikā nu jau plašos apmēros pārstāda pērtiķu sirdis, arī Indijā; visur, kur pērtiķu ir lērums. Kas zina, varbūt drīz tos lielākos daudzumos importēs arī pie mums. Taču šiem zvēriņiem vairāk līdzības ar cilvēku, tādēļ šādai operācijai visizdevīgākie. Agrāk, apbedījot mirušu cilvēku, sacīja bībeles vārdiem: No zemes tu esi ņemts, par zemi tev atkal jākļūst. Turpmāk, vai Afrikā jau tagad, pie operācijas, varbūt, teiks: No pērtiķa tu esi cēlies, par pērtiķi tev atkal būs tapt!" Ha, hā!... Man pašam nebija nekādas teikšanas par sevi. Bērni nolēma, ka man vēl jādzīvojot, un pasūtināja šo sirds pārstādīšanu. Es neko nepretojos, jo dzīvot tomēr vēl gribējās, un tad es arī nevarēju iedomāties, kā es dvēseliski jutīšos ar lopa sirdi savās krūtīs. To tikai tagad zinu, un zinu, ka nekad ar to nespēšu samierināties. Domāju arī, ka ēst nevarēšu joprojām. Lai! Tad jau drīz vien sagādāšu savai aitiņai labāku ēsmu debesu zālainajās ganībās."

Abi balkona biedri visai izbijās par šādu vecā vīra neprātīgu jušanos un runāšanu. Viņi grasījās jau bārties, kad balkonā ienāca Šeners.

⁂

„Nu, kā jūtas šodien mani jaunie cilvēki?" dakteris laipni jautāja, smaidīgām acīm lūkodamies savos pacientos.

Vecais maķenīt savieba seju un grīnu smīnu atvaicāja:

„Jūs gan domājat — puslopi, puscilvēki, dakter?"

„Tas nu bija tāds kodīgs joks," Šeners atmeta, tomēr laipnā balsī, kaut arī viņam vecā joks diezko nepatika. Šeners viņa vārdos un tonī saklausīja tādu kā indīgu dzēlienu. Tūlīt sarunā iejaucās sieviete:

(Nobeigums sekos)

Lai redzētu un dzirdētu viens otru...

RAKSTNIEKU CĒLIENS PRESES DARBINIEKU UN LITERATU KONGRESĀ ELKA PARKĀ

Ja kādam bija bažas, ka kongresa literārais sarīkojums varētu ciest tālo ceļu, lietus gāzu vai cita kāda iemesla dēļ, tad šīs bažas nepiepildījās. Rakstnieku cēlienā piedalījās 18 autori, sniedzot trimdas literātūras šķērsgriezumu no Dīnas Raunas līdz Aizsilu Zīlītei, no Jāņa Krēsliņa, Ritas Gāles un Ainas Kraujietes līdz Jānim Bičolim un vēl daudziem citiem. Lasījumi bija īsi, raksturīgi autoriem un negaidīti kojoša.

Atklājot rakstnieku cēlienu, Latviešu preses biedrības centrālās valdes vicepr-de Rita Gāle norādīja ka sarīkojuma mērķis ir „lai mēs redzētu un dzirdētu viens otru..." Vārdos izteikta ne tikai rakstnieku cēliena, bet visa kongresa jēga. Sastopoties, debatējot, uzstājoties vai arī tikai klausoties, visi kļuva viens otram tuvāki, sapratās labāk. Cēliens bija sadalīts trīs posmos, kas zināmā mērā palīdzēja tam piedot stilu, iedalot radniecīgākos autorus katru savā grupējumā, kaut arī tas ne vienmēr pilnīgi izdevās.

Pirmā posma lasījumus iesāka tālākā braucēja — jaunatnes rakstniece Aizsila Zīlīte, sniedzot interesantu tēlojumu par Kanadas ziemeļos vientuļi dzīvotāju pāri, kas draugu - cilvēku trūkuma dēļ meklē draugus dzīvnieku vidū. Tikai tas, kas mīl dzīvniekus un bērnus, spēj skatīt pasauli ar bērna acīm. Neparastā daba (kāpuru straume, kas noklāj ceļus ar līmveidīgu sīrupu un noēd diennaktī vesela meža zaļumu; ziemeļblāzma, kas pie debesīm projicē trīs saules, sešas varavīksnes un veselu staru viesuli) un interesantie vērojumi dzīvnieku pasaulē padarīja Aizsila Zīlītes stāstījumu dzīvu un saistošu.

Par čikagieti Valdi Krāslavieti kādreiz teicu, ka viņam dzejā nav neviena līdzinieka. Šos vārdus nācās atsaukt, kad savus dzejoļus lasīja Modris Lorbergs. Viņš runāja par statūtiem brīvībai, kurus kaļ jau 25 gadus. Vai vēl 25 gadi būs vajadzīgi? Mūs tad pāraugs zāle. Kā zosis rindojamies ik sestdienā, lai svinētu jubilejas. Viss vienmēr tas pats — runas, slavinājumi, frakas. Dzejoļī „Līst" Lorbergs izteica mūsu sāpes: „Tālos ceļos mana tauta vēl klīst, un klīst, un klīst..."

Divdesmit lugu autore Lidija Auzāne lasīja dialogu no jaunas lugas par jaunekli, kas nokļuvis uz citas planētas un mēģina izskaidrot turienes jaunavai, kas īsti ir sieva. Uz šīs planētas nepazīst mīrāli tādā nozīmē, kā uz Zemes, un meitene jaunekli nesaprot: „Tad sieva ir tāda kā multimašīna, kas visu dara, lai tev būtu patīkami un ērti..."

„Lāčas ķepa" Arnolds Šiņķis jautāja, kādēļ pēc tik daudziem gadiem latviešiem vēl nav atradies neviens rakstnieks, kas aprakstītu Litenes traģēdiju un Kurzemes cīņas. Vai šīs drausmīgās latviešu tautas traģēdijas vēl nav pietiekami apzinātas? Pēc tam viņš nolasīja dzejojumu par latviešu virsnieku deportāciju no Litenes nometnes.

„Kādēļ gan nevarētu Vašingtonas vietā paņemt pilsētu no Eiropas — vislabāk Rīgu — un rādīt pasaulei, kā tauta var brīvībā dzīvot?" jautāja dzejnieks Nikolajs Kalniņš, pēc tam vēl sniedzot ieteikumu kongresam „ko „aiznest savās sētās".

Cēliena otru posmu ievadīja dzejniece Austra Baloče ar Līgo vakaram veltītu dzejoli, īsti piemērotu kongresa laikam un apkaimei. Kārlis Ķezbers sniedza lugas „Noasa šķirsts" 1. cēliena 12. ainu — Rojupa sarunu ar sulaini, kam sulaiņība un pazemīga kalpošana ir viss.

Līgo vakars un Jāņa mātes loma bija atstājusi manāmu iespaidu uz Birutas Senkēvičas balsi, kura, dzejoļus lasot, atteicās klausīt. Tā klausītājiem vienu otru vārsmu lāga neizdevās uztvert. Senkēvičа iepriekšējā vakarā bija galvenā tēlotāja (blakus Reinim Birzgalim) latvisko Jāņu uzvedumā.

Rakstnieks Aivars Ruņģis bija veltījis kāda lielāka darba fragmentu tiem, kas latviski prot tikai ēst, dzert un gulēt. Trāpīga un īpati izstrādāta satira! Kritikis un literātūrvēsturnieks Jānis Bičolis arī dzejo, pie tam — brīvā pantā un tin labi. „Putns plēš pirātu karogu...", laikam, bija svaigākais dzejolis sarīkojumā, rakstīts tikai dažas stundas pirms cēliena.

Trešajā posmā sniegumi bija izlīdzinātāki. Jaunākā autore, Dīna Rauna, lasīja par jaunietes Jāņiem, kādi tie ir no padsmitnieku redzes viedokļa. Tēlojums īsts, svaigs. Futūristisku gleznu klausītājos uzbūra Voldemars Avens (visā viņa dzejā dominēja gleznieciski elementi, kā jau to no gleznotāja varētu gaidīt) — „tomāti virs galvas, saule debesīs; ceļam namus, lai tie būtu augstāki par citiem namiem". Avena dzeja brīžam klausītāju ierauj sirreālistiskā virpulī.

Ainas Kraujietes dzejā (lasīja Viktors Neimanis) „priecīgas cimboles skan", bet jau drusku vēlāk, cik žēl un cik nenovēršami, tomēr „vēli pulksteņi zvana — dzīvots ir gana". Vai Veidenbauma gada iespaidā šī skumjā atziņa?

Mūsu laika Zinaīda Lazda, bieži nopietnāka, dziļāka — Zenta Liepa skandēja dzejoļi par dzelteno pureņu krastiem, kur dziesmu zelta upe līgo — no mūža mūžos.

Sava virziena ievērojams pārstāvis Jānis Krēsliņš dzejo „rīkosim procesijas un godināsim mītus"; viņa satira ir patiesa, īsta. Valda Dreimane cer „kad dzīvošu otru reizi, būšu šķembakmens Daugavā, Rīgas vidū".

Cēliena vadītāja, dzejniece Rita Gāle, attēloja drūmu ainu, mātei karā sūtot pēdējo dēlu, citi jau krituši. Sautene tam par smagu, pleci šauri, bet kaujas dūmakas tuvojas, jāiet, jāiet, vienmēr tik' jāiet ..

Pēc laikrakstos lasītajām polemikām par Raiņa un Aspazijas piemiņekļa komitejas darbību bija patikami dzirdēt Dzintara Freimaņa pastaigas aprakstu pa Kastaņolu. Stāvie celiņi, parks, „Pansione Tadei", dažas relikvijas. Citādi miers un klusums, augstu virs trakulīgās Lugano. Jā, tur var gan rakstīt, un Raiņis to ir darījis, par laimi un svētību latviešu tautai.

Rakstnieku cēlienam beidzoties, bija žēl, ka nedzirdēja pārējos — tos, kas nebija atbraukuši, un tos, kam nebija līdz darbu. Būtu paticis sēdēt un klausīties vēl dažu labu stundu.

Kārlis Ķezbers

Biruta Senkēviča

MŪŽS

Kas gaŗais mūžs,
Kas dzīves lidojums?
Ne jautāt gribu,
Ne arī teikt ko jums;

Ar ziedlapām,
Kad gadi raisās mums,
Katrs atskārsit —
Ir dzīve baudījums.

Liesma Krautmane (Zane) un Richards Rollis (Uldis) Raiņa lugas „Pūt, vējiņi" izrādē Kalamazū (skat. rakstu iepr. n-rā).

Mūsu mazā prese

Dažādas latviešu biedrības, draudzes, Daugavas Vanagi, studentu korporācijas, skolas un privātas personas izdod biletenus, žurnālus, ziņojumus, apkārtrakstus, kalendārus ar visdažādākajiem nosaukumiem, gan rotētus, gan iespiestus, gan citādi pavairotus. Cik līdz šim izdevies apzināt (pēc Melburnas latviešu biedrības datiem, kura vāc visu, ko vien brīvajā pasaulē iespiež latvieši; bibliotēkas adrese: Latvian Library, 3 Dickens St., Elwood, Vic. 3184, Australia), pašreiz iznāk 173 šādas publikācijas. Kopsummā šīs 173 publikācijas nozīmē patiešām grandiozu sabiedrisku rosību.

Lai par šo rosību iegūtu pārskatu un lai paliktu kaut minimālās atmiņas mūsu kultūras vēsturē, zinātniskā rakstu krājuma „Archīvs" redakcija nodomājusi publicēt 10. sējumā datus par šiem izdevumiem. Šim nolūkam jau divas reizes mūsu lielākajās avīzēs ievietots aicinājums šīs ziņas sniegt. Uz šiem aicinājumiem un papildus mudinājumiem līdz šim atsaukušies 68 izdevumu redaktori un izdevēji, bet par 105 izdevumiem vēl ziņas gaidām. Vai tiešām šo 105 izdevumu redaktori ir tik ļoti lūdzami, ka gaida personīgu vēstuli? „Archīva" redaktors jau visā pazemībā ir ar mieru griezties pie katra no šo 105 izdevumu redaktoriem ar personīgu lūgumu, bet lūdzam apdomāt divas lietas. Pirmkārt, nemaz neskaitot prāvos pasta izdevumus, ko maksātu personīgā vēstule (105 vēstules!), otrkārt, lūdzu redaktoru kungus apsvērt, ka „Archīva" redaktors ir tikpat nevaļīgs kā viņi un ka tik liela skaita individuālu vēstuļu sagatavošana atņems laiku citiem redaktora steidzamiem darbiem, kas visi jāveic melnā nakts tumsā pēc maizes darba. Tādēļ vēlreiz aicinājums redaktoriem vai organizāciju sekretāriem uzrakstīt lūgtās desmit rindiņas.

Ir jāuzsver, ka minētais skaitlis, ka mums iznāk 173 periodiski izdevumi, droši vien, neapšaubāmi visus. Iknedēļas izdodas pievienot sarakstam vienu vai divus izdevumus, par kuŗu eksistenci mums nebija ziņas. Tādēļ lūdzam visus periodisko izdevumu redaktorus vai izdevējus, kas ziņas vēl nav iesūtījuši, nelaidīt personīgu vēstuli, bet tās atsūtīt. Adrese: prof. Dr. E. Dunsdorfs, University of Melbourne, Parkville, Vic. 3052, Australia: Lūgtās ziņas ir šādas: 1) periodiskā izdevuma nosaukums; 2) kas to izdod; 3) cik bieži gadā; 4) abonēšanas maksa; 5) metiens (tirāža); 6) redaktora vārds; 7) dzimšanas vieta un datums; 8) izglītība; 9) amats; 10) adrese.

Panākumi mūzikas paidagoģijā

Pianistes Alises Dzirkales—Cennes klavierstudijas gadskārtējā audzēkņu pēcpusdienā 15. jūnijā Bruklinas Bētiemes baznīcā, par spīti lielajai tveicei, bija ieradušies ap 100 klausītāju. Vērojot audzēkņu panākumus gadu no gada, var konstatēt to skaita pieaugumu, sevišķi no sveštautiešu puses, kā arī skolēnu progresu tā techniskajā, kā mūzikālā ziņā. Pārsteidzēti bija komponisti no vieglās bērnu literātūras (uzstājās 5 — 6 gadus veci audzēkņi) līdz Bēthovenam, Šopēnam, Listam un citiem, kuŗus atskaņoja studijas gados vecākie audzēkņi.

Sveštautiešus studijas vadītāja katru gadu cenšas iepazīstināt ar latviešu komponistu skaņdarbiem. Pērn 6 gadus veca meitenīte atskaņoja T. Ķeniņa skaņdarbu bērniem, šoreiz mazā Eiženija Vina (Wynn) spēlēja Ald. Kalniņa variācijas par latviešu tautas dziesmām un Žilinska skaņdarbu, gūdama lielu atzinību. Ļoti interesanta bija mūsu komponista H. Ores četrrocīgi aranžētā tautas dziesma „Tautiešam roku devu", kuŗa ievietota amerikāņu duetu albumā un kuŗu jauki atskaņoja studijas vecākie audzēkņi Ilze un Miķelis Akerbergi, pēc tam arī kāda amerikāņu komponista duetu.

No latviešu audzēkņiem pirmo reizi ar droši nospēlētiem diviem J. Bacha menuetiem uzstājās Georgs Ivanofs. Techniski drošs kļuvis Roberts Rasmanis. Klausītāju ovācijas izpelnījās studijas vecākie audzēkņi: Aija Aumeistera mūzikāli un ar labu toni nospēlēja Bēthovena „Für Elise"; Ronaldam Princim bija laba stila izpratne, dziedošs pianoun skanīgs forte divās Šopēna prelūdēs. Ilze Akerberga braši spēlēja garo un grūto Lagadu no gada, var konstatēt to valē koncertetīdi „Taurenītis", bet vakara „kulminācija" bija Ņujorkas latviešos jau populāritāti ieguvušais apdāvinātais un temperamenta pilnais Miķelis Akerbergs ar Lista „Konsolāciju Nr. 6" un techniski grūto sonmu komponista E. Kaski „Prelīdi".

No sveštautiešiem labākie likās Kristīne Latfeja (Lutfey), Dagless Latfejs (solo un duetos), Rodžers Fišels (Fischel) un sīriešu Zaloma (Zaloom) ģimenes trīs bērni, kuŗi bez solo gabaliem ritmiski un droši atskaņoja arī sešrocīgo Krogmana „Šūpļa dziesmu".

Programmā bija 24 klaviergabali, no tiem 21 solo (katrs audzēknis spēlēja pa lielākai daļai divus gabalus), kuŗus atskaņoja no galvas, 2 dueti un 1 trio. Studijas koncertu pastāvīgā kuplinātāja dziedātāja Skaidrīte Prince gūva lielu piekrišanu ar angliski paskaidrotām trīs V. Dārziņa latviešu tautas dziesmām sava 11 gadu vecā dēļa R. Prinča uzmanīgā pavadījumā.

Bērnu vecāki un audzēkņi sarīkojuma atlikumu A. Dzirkale vai enerģiskajai skolotājai pateicās ar ziediem un aploksni. —Cenne ziedoja Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes jaunā nama fondam.

M. S.

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

„Mazputniņš" Nr. 126, mēnešraksts latviešu zēniem un meitenēm visā pasaulē, jūnija burtnīca, apgāda Ceļinieks izdevums, atb. redaktors Dr. Lalmonis Streips, 36 lpp.

Feliks Donass „Politiskos krustceļos", bijušā Latvijas konsula Viļņā atmiņas un vērojumi divdesmitgadīgā diplomātiski konsulārā dienestā, izdevis Jāņa Šķirmanta apgāds 1969. gadā, 19 fotouzņēmumu un Renates Kalvelas ilustrāciju, 163 lpp.

„Tilts" Nr. 98/99, ilustrēts latviešu žurnāls, iznācis jūnijā, apgāda Tilts izdevums, atb. redaktors Hugo Skrastiņš, 98 lpp.

„Daugavas Vanagu Mēnešraksts" Nr. 3 (125), maija/jūnija burtnīca, DV centrālās valdes izdevums Latvijas brīvībai un labākai nākotnei, atb. redaktors V. Hazners, 80 lpp.

„Snīpis" Nr. 8, Minsteres latviešu ģimnazijas skolēnu žurnāls, galv. redaktors Ojārs Rozītis, 34 lpp.

Andris Daugavietis beidzis Mičigenas universitātes Anarborā medicīnas fakultāti un prakses gadu nostrādās Bladžeta slimnīcā Grand Rapidos. Viņš ir studentu korporācijas Lacuania saimes piederīgais.

Pēteris Aigars

NEMIRSTĪGAIS NEMIERS

ROMĀNA „ATKUSNIS SĀKĀS OKTOBRĪ" II DAĻA

(10. turpinājums)

„Te ir robežpārejas punkta komandants, leitnants Ištvans Kerijs. Viņš ir ļoti labi izstrādājis jūsu aizbraukšanas maršrutu. Protams, pārsteigumi arvien var notikt; krievu drošības dienesta patruļas kontrolē mūsu darbību, un mēs neviens nezinām, kad un kur viņi parādīsies, jo mums nav zināma viņu radiosakaru šifra. Viņu mašīnas drāžas pa ungāru ceļiem kā lapsenes, iedzel vienam un iedzel otram. Viņi neuzticas mums, un mēs, kā tas godīgiem cilvēkiem piederas, neuzticamies viņiem. Neviens tik labi nepazīst Ungāriju kā paši ungāri. Ne visi ceļi ir iezīmēti ģenerālštāba kartēs, kuŗas lieto mūsu zemes tagadējie izokšķerētāji. Ištvans Kerijs, kas dzimis un audzis šajā apgabalā, savu zemi, tās kalnus un ielejas pazīst labāk nekā krievi. Tā ir garantija, ka jums nekādas briesmas nedraud."

Kovačs atkal izlaida dūmus caur nāsīm. Viņš, acīm redzot, nervozēja.

Atklājums Česlavu skāra kā negaidīts trieciens. Viņš bija iedomājies, ka atrodas sazvērnieku midzenī, bet izrādījās, ka tie visi ir partijas biedri, kuŗi ieņem atbildīgus amatus. Vai arī tēvs Giorgijs būtu partijas biedrs? Vai tikai līdzjutējs? Kam to jautāt? Tikai vienu Česlavs nesaprata; kādēļ Imre uztraucās, kad ierējās suns? Vai viņš baidījās no minētajām patruļām, kuŗas savukārt uzraudzīja ungāru policiju? Vai tagad Ungārijā pastāvēja divas partijas, kuŗas savstarpēji apkaŗojās, vai arī tas bija tikai stumbrs ar diviem sazarojumiem, kuŗus baroja kopīgas saknes? Jo vairāk Dombrovskis par to domāja, jo dīvaināks viss likās.

Viņa samulsumu, liekas, bija pamanījis Imre. Viņš palūkojās uz savu istabas kaimiņu un pasmaidīja pirmo reizi šīs sarunas laikā, it kā gribēdams teikt: nebažījies, dubultgrāmatvedība pazīstama ne vien biroja darbos. Kapteinis Kovačs nospieda cigaretes galu pelnu traukā un atkal meklēja jaunu sudraba ietverē. Tikai policijas leitnants klusēja, kaut viņš likās visa šī pasākuma organizētājs. Robežpārejas punkta komandants... Tas nozīmēja lielu uzticību, tas nozīmēja Česlavam dzīvību vai mocības un gūstu. Kas kalpoja kuŗam, kā rokās atradās valdības stūre, tas palika mīkla...

Lielais pulkstenis čarkstēdams nosita sesto rīta stundu, tad atkal turpināja vienmērīgi tikšķēt. Dombrovskis juta kaklā sitam pulsu. Kaut nebija nekādas vajadzības pagaidām uztraukties, viss tomēr nāca tik negaidīti. Īstenībā bezmiega naktīs viņš jau sen bija apsvēris varbūtību par atgriešanos Londonā. Bezdarbība viņam derdzās. Bet tagad šī izdevība viņu pārsteidza. Kādēļ? Vai viņam būtu jābaidās no savas pagātnes, no lēdijas Kesvikas ēnas? Viņa sirdsapziņa nebija aptraipīta savtīgiem nodomiem, viņš nekā nevēlējās no šīs sievietes.

Istabā bija iestājies klusums. Četri vīri gaidīja pieklātu atbildi, skaidru un neapšaubāmu atbildi. Česlavs ievilka dziļi elpu un teica:

„Es pieņemu jūsu priekšlikumu. Tas, manuprāt, patlaban liekas pareizākais. Tas ir mans lēmums..."

„Tas nav lēmums, bet nepieciešamība, mans poļu brāli," ierunājās garīdznieks.

„Tādā gadījumā te būs Ungārijas drošības policijas izdota un iekšlietu ministra parakstīta pase ar jūsu uzņēmumu," lietiški piezīmēja policijas leitnants. Viņa balss bija rāma, pat labsirdīga. „Nedomāju, ka tā būtu vajadzīga, bet var gadīties, ka kāds mums prasa. Šis dokuments izdots Lašlo Karolijam, kas iekšlietu ministrijas uzdevumā dodas speciālā misijā uz Rietumiem, lai uzņemtu sakarus ar Ungārijas bēgļiem."

Runātājs pāri galdam sniedza Česlavam nozīmīgo dokumentu. Vai tā būtu provokācija? — Dombrovskim pavīdēja galvā nodevīga doma. Bet tad viņš pats sevi nomierināja: provokātori tie nebija. Ja viņi kādu gribēja pazudināt, tad nebija jāved uz robežpāreju. Kaut gan tautas republikās notika dīvainas lietas... Česlavs, saņēmis dokumentu un to neatvēris novietojis kabatā, smagi nopūtās.

„Vēl viens mazs priekšnoteikums pirms aizbraukšanas," ieminējās Imre. „Par visu, kas noticis mūsu vidū un šajā mājā, nevienam ne vārda. Ne britu drošības iestādēm, kuŗas, bez šaubām, būs ziņkārīgas, un ne vistuvākajam cilvēkam. Revolūcijas kustība iekļaujas citā gultnē, tādēļ nepieciešama piesardzība. Kad tava palīdzība būs vajadzīga, saņemsi skatu kartīti: „Balatona ezers sveicina."

„Balatons sveicina!" piebalsoja kapteinis Kovačs. „Ar šo zīmi mēs uzvarēsim. Ceru, ka ezers jums paliks atmiņā uz ilgiem laikiem. Pie ezera, kuŗa krāmie ūdeņi ar zilo līmeni vasarā atveldzē atpūtas izslāpušos, šoziem notika daudzas nozīmīgas lietas..."

„Ezeru es neaizmirsīšu nekad, tā ainava manā apziņā iespiedusies uz visu mūžu. Tikai viens mani nospiež..." Dombrovskis mirkli vilcinājās, vai teikt, neteikt? „Mani nospiež neziņa, kādu vēsti lai aizvedu tiem, kuŗi dzīvo Rietumos un gaida jaunu ticības apliecinājumu. Nav tā, ka visi būtu apskurbuši tikai labklājības, ka visi dziedātu himnas zelta teļam. Arī tur ir cilvēki, kam taisnīga sirds pukst krūtīs. Esmu pavadījis te piecus mēnešus, bet aizbraucu tikpat neziņas pilns kā ierados. Ierados romantiskas jūtoņas mudināts; domāju, ka manas tautas liktenis atkarīgs no ungāru tautas panākumiem. Gribēju atriebt savu vecāku bojā eju. Bet tagad es zinu, ka no naida vai mīlestības lauskām nevar uzcelt labāku pasauli. Man nāk prātā kāda aizliegta padomju dzejnieka rindas par melno zirgu.

Pat tumšais debesjums bij gaišāks, daudz par to,
Par zirgu melno, zirgu dīvaino.
Tai vakarā, kur apkārt mežs un purvs,
Viņš raudzījās, kā kuras ugunskurs...
Un tumšai mugurai, kas seglus nepazīst,
Man likās, pāri pusnakts paisums līst...

Pāri Eiropai tagad gulstas šāda bezcerības nakts. Tā atrodas melnā zirga ēnā. Melnais zirgs auļo pa mūsu neona spuldžu apmirdzētajām lielpilsētām, tā ēna aptumšo katedrāļu logus un stadionu prožektorus. Pat ticīgie kļūst netieīgi, jo nav vairs nekā, kam uzticēties..."

„Nezūdies, mans poļu brāli, pasauli nesabradās saviem pakaviem melnais zirgs. Jo lielāka kāda imperija vēršas, jo tās kopā turētāji spēki samazinās."

„Tēvam Giorgijam taisnība," piemetināja Imre Šabo. „Viss norit mūsu gadsimtā tāpat, kā noritējis pirms tūkstoš gadiem. Sātaniskās un dieviškīgās tieksmes ir katrā tautā un katrā cilvēkā. Mirušais patvaldnieks ir bijis daudz tālredzīgāks nekā Pēteris Lielais. Pēteris gribēja no krieviem iztaisīt vāciešus un angļus, vismaz ārējā izskata labad, bet Krievijas pēdējais diktātors atvēra slavu dabas vistumšākās dzelmes un palaida vaļā gadsimtiem sprostā turētus šovinisma viesuļus, kuŗi nav beiguši plosīties pēc viņa nāves. Staļins ieies Krievijas vēsturē nevis kā lielākais inkvizītors, bet kā lielākais reformātors. Viņš īstenoja tās ieceres, kuŗas mīt katrā krievu zemes patriotā: glābt un pārvaldīt pasauli, ignorējot citu tautu vissvētākās jūtas un centienus. Bet šīs pasaules glābšanas misijas apsēstie ļaudis aizmirst, ka mazās tautas ir lielākas par lielajām, tām ir varenāks sacementējums nekā imperiju turētājiem..."

(Turpinājums sekos)

LNAK valdes priekšsēdis Jānis Niedra nodod tēlniekam Augustam Kopmanim Ziemeļamerikas latviešu kultūras fonda piešķirto goda balvu tēlotājmākslā: no kreisās — Mākslinieku vienības Latvis priekšnieks J. Zuntaks, A. Kopmanis, J. Niedra, LNAK kultūras nozares vadītāja I. Viksna un mākslinieks Z. Jurševskis. (Skat. rakstu iepriekšējā numurā). Foto: J. Liģers

Kanadiešu žurnālists Piters Vortingtons (pa kreisi) apskata tikko saņemto Latvijas 50 gadu medaļu „Pro Merito" un goda diplomu; pa labi — LNAK valdes priekšsēdis J. Niedra. Foto: J. Liģers

Vairāk nekā 2000 ligotāju Sidrabenē

UZMANĪBAS CENTRĀ BIRUTAS SENKĒVIČAS LUGA „DAUDZINASIM JĀŅA GODU"

Gandrīz visu nedēļu lija, bet 21. jūnija rītā saule sveicināja līgotājus, kuri no tuvienes un tālienes pulcējās Toronto Sv. Andreja draudzes lauku īpašumā Sidrabenē. Agrīnie iebraucēji vēl sastapa lielos zemes smēlējus, kuri strādāja pie jaunceltā dambja, lai bērnu vasaras nometnei sākoties, peldētava būtu sagatavota mazajiem un lielajiem ūdens draugiem. Daļa ciemiņu saslēja teltis pārupē — jauniepirktajā Sidrabenes daļā, bet vairums steidzās iekārtoties „vecajā" Sidrabenē, kur idrabenieši bija sagatavojuši malku Jāņu ugunskuriem.

Kaut laiks bija samērā dzestrs, līgotāju skaits Sidrabenē šoreiz bija lielāks nekā jebkad. Pārdotas bija 1513 ieejas kartes, bet tā kā bērniem un pusaudžiem ieeja bija bez maksas, tad kopīgais apmeklētāju skaits bija krietni pāri 2000. Patīkami bija konstatēt, ka arī jaunatne bija ieradusies daudz kuplākā skaitā nekā iepriekšējos gados. Sapratami, ka reizē ar to liela dzīvība valdīja basketbola, volejbola un futbola laukumos. Apmeklētājus bērnu nometnes pakalnā pārsteidza stalta jaunceltne, kuŗā nākotnē varēs atpūsties vecie laudis.

Līgo svētkus ievadīja ar gleznu izstādes atklāšanu, kuŗā mākslinieks Jānis Zuntaks rādīja 24 darbus. Nemēģinot gleznas vērtēt, gribas tomēr teikt, ka izstāde patika ar savu svaigumu un dažādību. Jāņabērniem parasti nav laika un ir citas intereses, tādēļ mākslinieki šādās reizēs necer, ka apmeklētāju vidū būs arī tādi, kas vēlētos iegūt kādu gleznu īpašumā, taču J. Zuntaks šoreiz tomēr bija „spiests" šķirties no 6 darbiem, no kuŗiem vienu mājās pārveda mūsu gleznošanas meistara prof. J. Tīdemaņa atraitne. Izstādi atklāja māc. A. Čops, un to apmeklēja ap 800 interesentu.

Stundu pirms Jāņu uzvedumu sāka darboties Šneidera skaņu aparāti, liekot atskanēt skaņu lentē uzņemtām līgo dziesmām. Krietns pulks jāņabērnu noklausījās šo līgodziesmu koncertu, pamazām rezervējot sev vēlamās vietas lielajam vakara uzvedumam. Laika ziņā Sidrabenei arvien laimējies, kaut arī pāris reižu līgotājus padrebinājis saltums. Tā vien liekas, ka tradicionālais izteiciens „Līst kā pa Jāņiem" nav attiecināms uz Sidrabeni.

Šāgada Jāņu uzvedums Sidrabenē bija jau divpadsmitais. Līdzšinējo uzvedumu autori bijuši komponists Jānis Norvilis, Inta Purva, Osvalds Liepa, Eduards Freimuts un rakstniece - etnografe Biruta Senkēviča. Šogad E. Freimuta darbu uzveda Ņudžersijas Priedaīnē, bet B. Senkēviča reprezentējās vienlaicīgi ar diviem pirmuzvedumiem — ar vienu preses darbinieku un literātu kongresa vietā Elka Parkā, Katskilu kalnos, bet ar otru Sidrabenē. Pavisam viņa Sidrabenei jau devusi 8 uzvedumus. Ar šāgada uzvedumu „Daudzināsim Jāņa godu" autore jau reflektēja uz lugas apzīmējumu, jo tas ievērojami atšķīrās no viņas iepriekšējiem darbiem, darbībā iesaistot arī krietnu skaitu jauniešu. 15 galvenajām lomām pieskaitot 10 jauniešu Divreizdivi nometnes dalībnieku, koristus un dejotājus, izrādes dalībnieku kopskaits bija 56.

Kā gan citādi, lugas darbība notiek lauku mājās Līgo vakarā. Saiurs iekļauts 4 ainās. Pirmajās skatā skatuvē uznāk jauns dzejnieks Tālis Turaids (Andris Grants), jūsmo par tālumā sadzirdamām līgo dziesmām un atceras savu dzimto zemi Latviju. Vēlāk vecais tēvs (Hugo Miķelsons), vecā māte (Anete Bencone), Jāņa tēvs (Alberts Vītols), Juŗa māte (Mirjama Bērziņa), meitas un puiši rotā sētu, klāj galdus un rūpējas, lai jāņabērniem netrūktu salda miestiņa. Protams, ierodas arī ragana (Ženija Vītola), bet sērmūkšļu zari droši sarga māju no jaunas varas, un tā ragana aizdrāž ar vēja kumeļiem kaulu kamanās. Sava rieta ierādīta arī milestības stāstam, kuŗā iesaistīti „jaunatnes nometnes" dalībnieki — TLTA sestdienas ģimnazijas drāmatiskā pulciņa tēlotāji I. Bērziņa, A. Budrēvics, D. Budrēvica, A. Ezers, Z. Ezera, R. Gribusta, L. Ķusis, S. Leimane, Inese Sala un Ingrida Sala. „Nometnotāji" ierodas sētā, atvedot līdz Lailu (Skaidrīte Leja), saimnieka dēla Ulža (Arnis Rozītis) iecerēto, ar kuŗu viņu saderē Līgo vakara norises laikā. „Nometnes dalībnieki" atrod arī laiku pārrunām par latviešu valodas svarīgumu un Jāņu svinēšanas nozīmi. Īstā līgošana un dejošana atplaukst visā pilnībā reizē ar simboliskā Jāņa — Dieva dēla ierašanos, nesot rokā trijzubura svečturi. Jāni tēloja un jauki dziedāja Andis Cers. Viņa uznākšana bija skatuviski viena no vislabāk izdevušamies ainām. Luga beidzas ar visu izrādes dalībnieku noiešanu no skatuves un iejaukšanos kopīgajā Sidrabenes līgotāju pulkā pie lielā ugunskura.

Jāatzīst, ka autores vēlēšanās iesaistīt uzvedumā iespējami daudz jauniešu, izdevās teicami, un jaunatne piedalījās pat ar sajūsmu. Protams, nevaram no jauniešiem gaidīt profesionālu aktieŗu tēlojumu, tādēļ, vērtējot izrādi, nevar arī lietot mērauklu, kāda būtu vietā, ja izrādi sniegtu kāds rutinēts teātŗa ansamblis. Uzvedums katrā ziņā vērtējams pozitīvi, un skatītājiem tas patika, kaut režisoram H. Miķelsonam nebija dots pietiekami ilgs laiks, lai jaunos tēlotājus pamatīgāk noslīpētu. Šī iemesla dēļ ne sevišķi izdevusies bija „nometnes dalībnieku" diskusiju aina. Tas tomēr uzveduma izdošanos daudz netraucēja.

Labs savā lomā bija Andris Grants kā jaunais dzejnieks — ar skaidru dikciju, nemākslotu stāju un teicamu latviešu valodas izrunu. Arī pārējie jaunie tēlotāji jutās uz skatuves droši, it īpaši Milija (Anna Briede). Skaidrīte Leja (Laila) un Arnis Rozītis (Uldis) vietām sniedza ļoti tikamu tēlojumu. Publikai sevišķi patika mazās līgotājas — 6 gadus vecās Sandras Kuzes solo dziedājums. Visumā tomēr jāatzīst, ka jaunajiem tēlotājiem bija pārāk daudz jādzied — gan solo, gan arī duetos. Viņu balsis nav pietiekami vingrinātas, un liekas, ka viena otra dziedājuma vietā labāk būtu iederējies runātais vārds. Tas būtu bijis arī dabīgāk, ļoma būtu radījusi gatavāku iespaidu, jo līgo dziesmu teksti ir ļoti piemēroti arī runāšanai. Protams, gadās arī tā, ka dažam solistam ieteicamāk palikt pie dziedāšanas, jo viņa runājums skan samāksloti, nedabīgi.

Par vecā tēva un vecās mātes sniegumu nav lieki vārdi tērējami, jo Hugo Miķelsons un Anete Bencone pazīstami kā rutinēti skatuves spēki. Arī solisti Mirjama Bērziņa un Alberts Vītols nebija pirmo reizi ar „pīpi uz jumta" un jau kļuvuši par tikpat kā neaizstājamiem Sidrabenes Jāņu uzveduma dalībniekiem. Tikai jāuzmanās, lai dziedājuma laikā balss vienmērīgi plūstu mikrofonā, neradot dziesmā „robus". Visumā mikrofoni bija labi izvietoti, un publikai nebija jāžēlojas, ka nedzird tekstu. Režija atradās Hugo Miķelsona rokās, dekorātors bija Otto Grebže. Koris dziedāja jauki. Par dziesmu iestudēšanu bija rūpējusies Olga Upeniece, bet līgo melodijas sakārtojis Alberts Vītols. Mūzikas pavadījumus deva Edvīns Kalviņš un Imants Drenģers.

Svētku „oficiālā daļa" beizās ar Robertsona Chev - Olds auto pārstāvniecības aģenta Hansa Plaudes sponsorēto uguņošanu, par tehnisko norisi rūpējoties Kārlim Zariņam, kas uzlaida gaisā 70 raķešu. Tenisa laukums bija pārvērsts par dejas grīdu, kur jaunatne dienvidamerikāņu mūzikas skaņās nodevās dejošanas priekam, kamēr pārējie līgo tāji sadalījās pa atsevišķajām sidrabeniešu vasarnīcām un ugunskuriem. Daudzus ugunskurus dedzināja arī vēl nākošajā dienā.

Ž. Zentiņš

Viesos pie Kanadas ģenerālgubernātora

Latviešu filmu producents Leo G. Ozols, kā mūsu laikrakstā īsumā jau ziņots, kā lūgts viesis pirms kāda laika pavadīja Kanadas ģenerālgubernātoru R. Mičeneru divu nedēļu ilgā ceļojumā pa Arktiku. Nesen viņš kopā ar dzīvesbiedri, gleznotāju Ariju Ozolu, bija arī ielūgts ģenerālgubernātora oficiālā pieņemšanā un kokteiļu vakarā Rido hallē Otavā — Anglijas karalienes Elizabetes II augstākā pārstāvja rezidencē. Liekas, ka abi Ozoli ir pirmie latvieši, kuŗi pagodināti ar oficiālu ielūgumu pie Kanadas ģenerālgubernātora un karalienes pārstāvja.

Sarunā ar Leo G. Ozolu noskaidrojās, ka viņa pazīšanās ar ģenerālgubernātoru Mičeneru pastāv jau ilgāku laiku un bijusi arī pamatā ielūgumam pavadīt ģenerālgubernātoru ar dzīvesbiedri ceļojumā pa Kanadas Arktiku līdz Ziemeļpolam. Pēc šī ceļojuma latviešu filmu producents Toronto atgriezās tikai uz īsu brīdi, lai steigā pārģērbtos un jau dažas stundas vēlāk nolaistos Jamaikas lidlaukā. Tā 24 stundu laikā L. Ozols šķērsoja klimatu joslas, kuŗas temperātūras starpība ir ap 150 Fārenheita gradu: kamēr ziemeļos dzīvsudraba stabiņš termometrā rādīja 50 gradu zem nulles, Jamaikā valdīja ap 100 gradu karstums! Ir savā ziņā kuriozs, ka, nesaaukstējies ziemeļos, L. Ozols „noķēra" iesnas tropos, kuŗp bija devies filmēt divas krāsu speciālprogrammas Kanadas CTV televīzijas stacijām. Viņa sagatavotā pirmā programma jau pārraidīta televīzijas skatītājiem.

Arī no Jamaikas L. Ozols Toronto atgriezās tikai mazai „elpas ievilkšanai", lai jau pēc nepilnām divām dienām dotos ceļā uz ASV, kur bija saistījies producēt jaunu filmu sabiedrības Ohio United Appeal vajadzībām. Viņš šai labdarības sabiedrībai gatavo filmas jau vairākus gadus, un viena no tām pagājušajā gadā sabiedrības darbam deva 17 milj. dolaru ienākumus. Ar L. Ozola šāgada filmu sabiedrība tomēr iecerējusi ieņemt 19 milj. dol.Vai tas izdosies, to rādīs nākotne, bet L. Ozols sarunā ar mūsu redakciju bija pārliecināts, ka filmas ienākumi pat pārsniegs sabiedrības izstrādāto budžetu.

Pat īsajā sarunā izrādījās, ka Leo G. Ozola jaunākie piedzīvojumi Arktikā un Ziemeļpolā, tāpat Jamaikā, ir tik interesanti, ka tajos varētu klausīties ne tikai stundām, bet pat dienām ilgi, it sevišķi vēl tādēļ, ka filmu producents māk arī izteiksmīgi un spraigi stāstīt. Bet — tikpat spraigi arī rakstīt! Tādēļ mūsu redakcija izmantoja gadījumu un vienojās ar Leo G. Ozolu par jaunu ceļojumu apraksta seriju „Latvija Amerikā" slejās, kuŗu kopā ar L. Ozola uzņēmumiem sāksim publicēt iespējami tuvākajā laikā, lai mūsu lasītāji iepazītos ar viņa jaunākajiem piedzīvojumiem un nepazīstamu vietu dīvainībām un skaistumu. Daudziem L. Ozola dēkas Dienvidamerikas tropos jau pazīstamas no viņa filmām un rakstiem latviešu laikrakstos. Daudz par viņa gaitām bijis rakstīts arī „Latvijā Amerikā". Nav pārāk sen, kad publicējām viņa vairāku rakstu seriju, par kuŗu saņēmām lasītāju atzinīgas atsauksmes.

Liekas, ka dažādu galējību meklēšana ir Leo G. Ozola raksturā, tāpat kā nemiers, nespēja palikt ilgi uz vietas. Tā viņš arī Kanadā nav varējis „nomierināties", iekām nav apskatījis tālos ziemeļus un aprunājies ar indiāņiem un eskimiem. Lasītāji, varbūt, atcerēsies, ka viņš Dienvidamerikas džungļos savā laikā atklāja indiāņu cilti, par kuŗu pārliecinājās, ka tā ir „latviskas izcelsmes". Tādēļ neviļus gribas jautāt, vai arī ceļojumā pa Kanadas ziemeļu apgabaliem viņš centies atrast latviskas izcelsmes eskimus? Ja tā būtu, tad interesanti, vai viņam atkal izdosies pierādīt, kā tas bija Dienvidamerikas džungļos ar indiāņiem, ka latviešu kolonisti visur bijuši jau priekšā, kad ieradušies jau citu tautu piederīgie. To Leo G. Ozols pastāstīs sarunātajā rakstu sērijā par Kanadas tālajiem ziemeļiem.

Nemiers nemitīgi dīda šo latviešu filmu producentu, tādēļ liekas, ka viņš „meklēs tālāk". Jau tagad viņš pieņēmis Kanadas ziemeļrietumu territoriju komisāra S. H. Hodžsona (Hodgson) aicinājumu pavadīt pāris mēnešu šajos apgabalos, apceļojot tos kopā ar komisāru. Protams, arī filmējot, bez kā viņš vienkārši „nespēj dzīvot"... Īsajā sarunā viņš pats atzinās: „Filmēšana kļuvusi par manu otru dabu. Manas acis vairs nav Dieva dotās, bet filmkameras acis, ar kuŗām jāraugās tropu karstumā un ziemeļu leduslaukos". Vai būtu vēl piebilstams, ka ziemeļos L. Ozols mēģināja lietot savas Ņūfaundlendā izgatavotos elektriski apsildāmās bikses? Tās pie ziemeļpola izbeidza darboties, jo temperātūrā 50 gradu zem nulles baterijas sasala. Gaidītā siltuma vietā elektriski apsildāmās bikses gandrīz piesala pie to valkātāja kājām... Bet par to visu pastāstīs Leo G. Ozols pats savā piedzīvojumu serijā.

Rd.

ATZINĪBA LATVIETĪBAS SARGĀTĀJAM . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

neviens nevar palīdzēt, kad viņam jāizšķiras pilnīgi vienam par kādu jautājumu, varbūt pat mostoties šaubām, vai pietiks spēka visa paveikšanai. Būtu tikai cilvēcīgi, ja šādos grūtas izšķiršanās brīžos viņš paceltu acis augšup un jautātu: Kādēļ tieši maniem pleciem uzlikta tik liela nasta. Bet šie brīži vienmēr pārvarēti, un archibīskaps, nesatricināms savā stājā un pārliecībā, turpina lielo kalpošanu latviešu tautai un valsts brīvības atgūšanai.

Pēc runas E. Krūka pasniedza archibīskapam A. Lūsim DV organizācijas goda biedra diplomu, kas apvienots ar zelta nozīmes piešķirumu: ar vēlējumu: „Lai atziņa, ka DV organizācija, kuŗā ir vairāk par 9000 biedru, atzinīgi novērtējusi jūsu lielo un svētīgo darbu mūsu tautas un tēvzemes labā, dod jums jaunu spēku un ticību darbu turpināt līdz taisnības uzvarai!" Vakara dalībnieki, kājās piecēlušies, godināja archibīskapu, kopīgi nodziedāja „Dievs dod tautas darbiniekiem" un pacēla šampanieša glāzi uz jaunā organizācijas goda biedra veselību. E. Krūka vēl nolasīja rakstveida apsveikumu, kuŗu bija sūtījis „Vanagu Vanags" — Augusts Vanags, kādreizējais ASV DV zemes valdes priekšsēdis.

Vakara programmas daļā DV vīru koris nodziedāja nezināma komponista dziesmu ar A. Lūša tekstu „Pa to ceļu, kas gar ciemiem" un nezināms komponists un teksta autora dziesmu „Dzeltenie bērzi". DV teātŗa Kanadā vadītāja Inta Purva savukārt nolasīja vairākus Arnolda Lūša dzejoļus, to vidū arī „Nākotnes cilvēks", kuŗu autors bija lasījis pirmajā Toronto notiekošajā latviešu rakstnieku cēlienā, kuŗu toreiz bija rīkojusi DV Toronto nodaļa. J. Gailītis demonstrēja krāsu filmu par šāgada Kanadas DV nodaļu delegātu sapulci Toronto, bet programmu pabeidza DV vīru koris ar dziesmām „Brūnacīte" un „Baltā roze".

Pateicoties par atzinību, archibīskaps A. Lūsis pieticīgi norādīja, ka „uzmanība un atzinība, kādu man parādījusi DV saime, mani patiešām aizkustina it īpaši tāpēc, ka man nav tādu nopelnu, kas sniegtos pāri to pienākumu pildīšanai, kādus katram apzinīgam latvietim trimdā uzliek viņa tēvzemes posts un viņa tautas tiesības uz brīvību un savu neatkarīgu un no svešnieku aizbildniecības atsvabinātu valsti". Runa bija vispārnozīmīga, skarot mūsu sabiedriskās dzīves un nacionālpolitiskā darba jautājumus, kā arī pakavējoties pie nākotnes perspektīvām, tādēļ sniegsim to mūsu laikraksta nākošajā numurā kā ievadrakstu pilnā apmērā,jo archibīskapa šai vakarā teiktais būtu iegaumējams ikvienam svešuma latvietim. Kā iestarpinājumu tiešajā runā, atbildot uz E. Krūkas skartajiem jautājumiem, archibīskaps atzina: „Bija minēti dažādi nopelni manā nostājā pret karavīriem — vīriem un jaunekļiem, kas ar pulveŗa dūmiem nokvēpušām sejām sargāja tēvzemes robežas. Man še nopelnu nav, jo veicu tikai savu pienākumu, bet laikā, kad karavīriem visvairāk palīdzības vajadzēja, mēs to nespējām sniegt. Arī mana palīdzība no gūsta atlaistajiem karavīriem varēja būt tikai simboliska." Archibīskaps atcerējās, ka varējis bieži tikai slepeni pavērt no gūsta atlaistajiem bēgļu nometnes vārtus un pazemīgi lūgt, jā — pat nabagot, no tautiešiem kādu maizes riecienu un tauku pikucīti no viņu bagātīgajām devām bijušo karavīru izsalkuma apmierināšanai, jo tolaik sevišķi Vācijas amerikāņu joslā no gūsta atlaistos neuzņēma, pat daudzi tautieši no viņiem vairījās.

Pakavējušies vēl kādu brīdi pārrunās pie kafijas, tējas un cepumiem, vakara dalībnieki atkal stājās spalierī, lai izvadītu savas organizācijas jauno goda biedru archibīskapu A. Lūsi ar viņa ģimenes locekļiem.

Vīr.

Toronto latviešu kreditsabiedrība

Latvian (Toronto) Credit Union Limited
491 College St., Toronto 174, Ont.
Telef. 924-2775
maksā
5½% par noguldījumiem

Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus.

REIZĒ AR NAUDAS NOGULDĪŠANU VAI AIZDEVUMU IZSNIEGŠANU KREDITSABIEDRĪBA IZDARA DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 vai $5000.00.

Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vakarā,
No 15. jūnija līdz 15. septembrim birojs sestdienās slēgts.

PATEICĪBA

Izsaku sirsnīgu pateicību māc. A. Čopa kungam par skaisto runu un visiem draugiem un paziņām par skaistajiem ziediem mana drauga Jāņa Šternberga izvadīšanā uz pēdējo dusas vietu.

Elza Jozefovics, Keswick, Ont.

DIVU SABIEDRISKU DARBINIEKU MŪŽA JUBILEJAS

SKOLAS PĀRZINE AUSTRA MARTINSONE TORONTO ATSKATĀS UZ 65, BET INŽENIERIS ALEKSANDRS SPŪRMANIS MONTREALĀ UZ 60 GADIEM

Toronto latviešu biedrības sestdienas skolas ilggadējā pārzine, par kuŗu bez pārspīlējuma var teikt, ka viņas sirds pieder jaunatnei un domas jaunatnes audzināšanai, 5. jūlijā atskatās uz 65 mūža gadiem. Gavilniece ir arī LNAK padomes un Skolu valdes locekle.

Runājot par Austras Martinsones darbu jaunatnes audzināšanā un sabiedriskā laukā vispār, būtu pierakstāmas vairākas slejas, lai to daudzmaz vispusīgi raksturotu un novērtētu. Tādēļ telpu trūkuma dēļ šoreiz jāapmierinās ar veikumiem trimdas laikā, arī pie tiem pakavējoties tikai īsumā. Bet liekas, ka jubilāre ne tikai Kanadas, bet arī ASV latviešiem jau tik labi pazīstamā, ka nekā jauna nevienam nevarētu par viņu pastāstīt.

Latviešu bēgļi pēc otra pasaules kara beigām vēl nedomāja iekārtoties trimdas dzīvei, bet vadīja dienas Vācijas bēgļu nometnēs tikpat kā pie neatvērtiem koferiem pārliecībā, ka drīz varēs atgriezties dzimtenē, no kuŗas rietumsabiedrotie būs piespieduši sarkanarmiju izvākties, kad A. Martinsone jau sāka domāt par tautiešu vajadzībām, uzņemoties 1945. gadā Latvijas Sarkanā krusta „Māte un bērns" sekcijas vadību vienā no tā laika lielākajām latviešu bēgļu nometnēm Memingenā. Viņas interese tomēr arvien vairāk pievērsās gaidu kustībai: tai pašā gadā gavilniece kļuva aktīva latviešu gaidu organizācijas locekle, bet 1949. gadā pilntiesīga gaidu vadītāja turpat nometnē, ar 1951. gadu turpinot darbu Toronto. Laikā no 1955. gada aprīļa līdz šāgada aprīlim viņa bija Kanadas latviešu gaidu jendas priekšniece, bet šāgada vēlēšanās uz šo amatu vairs nekandidēja. Viens no viņas pēdējiem veikumiem jendā bija Bārtas gaidu vienības nodibināšana pagājušajā gadā Montrealā. Par nopelniem gaidu kustībā viņa pagājušā gada 22. janvārī apbalvota ar Kanadas simtgades medaļu, bet par veikumiem skolu darbā Ziemeļamerikas latviešu kultūras fonds viņai pērnā gada 18. novembrī piešķira Kr. Barona prēmiju paidagoģijā.

Austra Martinsone ir studenšu konkordijas Zinteniece goda filistre, dzīvē un darbā vienmēr sekojot devīzei: „Tēvzemei, zinātnei, skaidrībai un dailei. **Rtn.**

☆

Pazīstamais Montrealas latviešu sabiedriskais darbinieks, ilggadējais Trīsvienības ev.-lut. draudzes priekšnieks un kādreizējais Montrealas latviešu biedrības „Ziņotāja" redaktors izdevuma pirmajos 5 gados būvinženieris Aleksandrs Spūrmanis 30. jūnijā atskatījās uz 60 mūža gadiem. Viņš ir rīdzinieks, beidzis Latvijas universitātes inženieŗzinātņu fakultāti ar būvinženieŗa gradu 1941. gadā, līdztekus studējām strādājis Latvijas zemesceļu un šoseju departamentā kā students praktikants, bet pēc studiju beigšanas par vecāko inženieri, 1943. gadā kļūstot par valsts ceļu daļas vadītāju.

Bēgļu gaitu sākumā A. Spūrmanis bija Altgarges DP nometnes administrātors Vācijas britu joslā, bet 1949. gadā kā viens no inž. N. Zoldnera organizētās inženieŗu-speciālistu grupas dalībniekiem iecelojа Kanadā, kur drīz dabūja darbu O. J. Makkullocha projektēšanas birojā Montrealā, nostrādājot tajā 13 gadu pie ūdensbūvju, ostu un tiltu projektēšanas, bet 1963. gadā pārgāja uz lielo projektēšanas biroju Surveyer-Nenninger-Chenevert Inc., kur joprojām strādā par vecāko inženieri hidraulikas nodaļā pie spēkstaciju projektu izstrādāšanas, galvenokārt risinot

(Nobeigums 5. lpp.)

Austra Martinsone

ANDREJSONS
APDROŠINA
463-7313

(Pārnesums n
jumus no Rietumei
to Latviju. Atjaunot
ļetena „Brīvais Vā
kuŗa jaunāko numu
kongresa dalībnieki.
les latviešu apvien
protesta raksts par
tas balvas izmaksas
Mārtiņam Zīverta
Amerikas latviešu
sliktā angļu valodā
vijas 50 gadu ceļo
katalogu (to izņēma
bet Klīvlendas dzies
cības komitejai par
tīšanu svētku atliku
autori kā saņemtu
atvēlējuši balvai j
sacensībai pērnā g
svētkos, kas nav d

Atgriežoties pie k
runā teiktā, V. Irbe
ra: „Mums jāzina, l
laukā notiek Latvijā
t.s. kultūras apmai
mību par katru cen
pētās Latvijas apme
sonīgi atbalstīt nevar
tājumā ieskati ir da
izteica vēlamību p
sadarbību ar Latvi
Zviedrijā. Būtu no
par jaunas latviešu
dzes sagatavošanu.
kot, ka Divreizdivi
māk izveido arī īpaš
puduri. Būtu vēlam
dzekļus, lai biedrība
stīt latviešu valodas
kursu turpmāku
Rietummičigenas un
lamazū. Nobeigumā
ka līdzīgi preses da
terātu kongresi ļoti
darba profesionālām
problēmu risināšana
savstarpēju draudzīb
tu iespēja biežāk tik
jami plašāki sarīkoju
stītā vārda pārstāvji
ja pulcēties un satik
iespējams šai ruden
pas 20 gadu darbība
rīkojumā ar Preses
nieku cēlienu, bet n
rakstnieku cēlienos K
šu 5. dziesmu svētko
ASV rietumpiekras
svētkos Losandželosā

Debatēs pēc ziņoju
izvirzījās jautājums
tūras sakariem ar
nieks Modris Lorber
trimdas literātu publ
izdotajos propagand
kuŗi domāti vieniģi t
šiem, sevišķi „Svešu
zīstot to par nozieg
das latviešu sabiedr
jiem karavīriem,
par Latvijas brīvību
gandās izdevumu n
un mulsināt latviešu
ta Liepa norādīja,
šajos izdevumos pu
ziņas. Pārrunās vis
daudziem runātāji
pārliecība, ka Ojār
tajā Rīgas propag
vieto trimdas literā
vienkārši nozogot
miem svešumā, lai
ka autori tos paši
būs grūti noliedzam
dījumos trimdas lite
mātu rīcību un uz
tā paši „iekrituši"
nav pamata šaubā
ri patiešām savus
sūtījuši. Kongresa
skats bija, ka ap

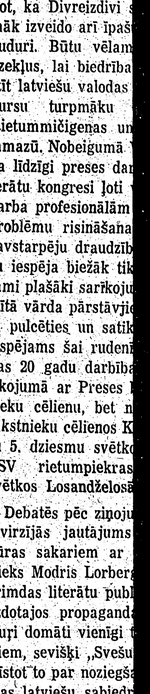

Linkolnas latviešu
ce Tonija Krūka

...rabenē

...DU"

...s. Sava ...ieta ierādīta arī ...as stāstam, kurā iesais... ...unatnes nometnes" dalīb... TLTA sestdienas ģimna... ...rāmatiskā pulciņa tēlotā... Bērziņa, A. Budrēvics, D. ...ica, A. Ezers, Z. Ezera, ...busta, L. Ķusis, S. Lei... ...nese Sala un Ingrida Sa... ...metņotāji" ierodas sētā, ... līdz Lailu (Skaidrīte Le... ...mnieka dēla Ulža (Arnis ...) iecerēto, ar kuru viņu ... Līgo vakara norises lai... ...ometnes dalībnieki" atrod ...u pārrunām par latviešu ... svarīgumu un Jāņu svi... ...s nozīmi. Īstā līgošana un ...a atplaukst visā pilnībā ...r simboliskā Jāņa — Die... ...a ierašanos, nesot rokā ...ra svečturi. Jāni tēloja ...ki dziedāja Andis Cers. ...znākšana bija skatuviski ...no vislabāk izdevušamies ... Luga beidzas ar visu iz... dalībnieku noiešanu no ...s un iejaukšanos kopīga... ...abenes līgotāju pulkā pie ...unskura.

...īst, ka autores vēlēšanās ...t uzvedumā iespējami ... jauniešu, izdevās teicami, ...atne piedalījās pat ar sa... Protams, nevaram no ...iem gaidīt profesionālu ... tēlojumu, tādēļ, vērtējot ...nevar arī lietot mērauklu, ...ūtu vietā, ja izrādi snieg... ...s rutinēts teātra ansam... ...zvedums katrā ziņā vērtē... ...ozitīvi, un skatītājiem tas ... kaut režisoram H. Mi... ...m nebija dots pietiekami ...iks, lai jaunos tēlotājus ...gāk noslīpētu. Šī iemesla ... seviški izdevusies bija ...es dalībnieku" diskusiju ...as tomēr uzveduma izdo... ...laudz netraucēja.

... savā lomā bija Andris ... kā jaunais dzejnieks — ...idru dikciju, nemākslotu ...un teicamu latviešu valo... ...unu. Arī pārējie jaunie tē... ...tās uz skatuves droši, it ... Milija (Anna Briede). ...ite Leja (Laila) un Arnis ... (Uldis) vietām sniedza ...kamu tēlojumu. Publikai ... patika mazās līgotājas ...dus vecās Sandras Ķuzes ...iedājums. Visumā tomēr ..., ka jaunajiem tēlotā... ...ija pārāk daudz jādzied — ...lo, gan arī duetos. Viņu ... nav pietiekami vingrinā... ...liekas, ka viena otra dzie... ...a vietā labāk būtu iederē... ...ātais vārds. Tas būtu bi... ...dabīgāk, loma būtu radī... ...atavāku iespaidu, jo līgo ...u teksti ir ļoti piemēroti ...āšanai. Protams, gadās ... ka dažam solistam ietei... ...palikt pie dziedāšanas, jo ...nājums skan samākslotī, ...i.

...ecā tēva un vecās mātes ...u nav lieki vārdi tēreja... Hugo Miķelsons un Anete ...e pazīstami kā rutinēti ...s spēki. Arī solisti Mirja... ...ziņa un Alberts Vītols ne... ...no reizi ar „pīpi uz jum... ...jau kļuvuši par tikpat kā ...ājamiem Sidrabenes Jā... ...veduma dalībniekiem. Ti... ...manās, lai dziedājuma lai... ...s vienmērīgi plūstu mik... ... neradot dziesmā „ro... ...isumā mikrofoni bija la... ...etoti, un publikai nebija ...s, ka nedzird tekstu. Re... ...adās Hugo Miķelsona ro... ...korātors bija Otto Grebže. ...ziedāja jauki. Par dzies... ...tudēšanu bija rūpējusies ...eniece, bet līgo melodi ...ārtojis Alberts Vītols. ...s pavadījumus deva Ed... ...alviņš un Imants Dren...

...a „oficiālā daļa" beizās ...ertsona Chev - Olds auto ...niecības agenta Hansa ...s sponsorēto uguņošanu, ...hnisko norisi rūpējoties ... Zariņam, kas uzlaida ... raķešu. Tenisa laukums ...ārvērsts par dejas grīdu, ...unatne dienvidamerikāņu ...s skaņās nodevās dejoša... ...ekam, kamēr pārējie līgo ...dalījās pa atsevišķajām ...iešu vasarnīcām un ...uriem. Daudzus ugunsku... ...zināja arī vēl nākošajā

Ž. Zentiņš

...NDREJSONS
...APDROŠINA
463-7313

Vai trimdas laikraksts ir tikai...

(Pārnesums no 2. lpp.)

jumus no Rietumeiropas uz okupēto Latviju. Atjaunota biedrības biļetena „Brīvais Vārds" izdošana, kura jaunāko numuru saņēma visi kongresa dalībnieki. Brīvās pasaules latviešu apvienībai iesniegts protesta raksts par piešķirtās Tautas balvas izmaksas novilcināšanu Mārtiņam Zīvertam Zviedrijā, Amerikas latviešu apvienībai par sliktā angļu valodā publicēto Latvijas 50 gadu ceļojošās izstādes katalogu (to izņēma no aprozības), bet Klīvlendas dziesmu svētku rīcības komitejai par 50 dol. ieskaitīšanu svētku atlikumā, kurus divi autori kā saņemtu prēmiju bija atvēlējuši balvai jaunai kantāšu sacensībai pērnā gada dziesmu svētkos, kas nav darīts.

Atgriežoties pie kongresa ievadrunā teiktā, V. Irbe vēlreiz uzsvēra: „Mums jāzina, kas literātūras laukā notiek Latvijā, bet apšaubu t.s. kultūras apmaiņas nepieciešamību par katru cenu. Tāpat okupētās Latvijas apmeklējumus personīgi atbalstīt nevaru, bet šai jautājumā ieskati ir dažādi." V. Irbe izteica vēlamību panākt ciešāku sadarbību ar Latvijas Pen-klubu Zviedrijā. Būtu nopietni jādomā par jaunas latviešu žurnālistu audzes sagatavošanu, varbūt panākot, ka Divreizdīvi seminārā turpmāk izveido arī īpašu žurnālistikas puduri. Būtu vēlams arī rast līdzekļus, lai biedrība varētu atbalstīt latviešu valodas un literātūras kursu turpmāku nodrošināšanu Rietummičigenas universitātē Kalamazū. Nobeigumā V. Irbe atzina, ka līdzīgi preses darbinieku un literātu kongresi ļoti vēlami, jo bez darba profesionālām pārrunām un problēmu risināšanas arī stiprina savstarpējo draudzību, bet, lai būtu iespēja biežāk tikties, apmeklējami plašāki sarīkojumi, kuros rakstītā vārda pārstāvjiem dota iespēja pulcēties un satikties. Tas būs iespējams šai rudenī Kanadas kopas 20 gadu darbības atceres sarīkojumā ar Preses balli un rakstnieku cēlienu, bet nākošajā gadā rakstnieku cēlienos Kanadas latviešu 5. dziesmu svētkos Toronto un ASV rietumpiekrastes dziesmu svētkos Losandželosā.

Debatēs pēc ziņojuma degpunktā izvirzījās jautājums pa t.s. kultūras sakariem ar Latviju. Dzejnieks Modris Lorbergs vērsās pret trimdas literātu publicēšanos Rīgā izdotajos propagandas izdevumos, kuŗi domāti vienīgi trimdas latviešiem, sevišķi „Svešuma Balsī", atzīstot to par noziegšanos pret trimdas latviešu sabiedrību un bijušajiem karavīriem, kuŗi cīnījušies par Latvijas brīvību, jo šo propagandas izdevumu mērķis ir šķelt un mulsināt latviešu svešumā. Zenta Liepa norādīja, ka viņas darbi šajos izdevumos publicēti bez tās ziņas. Pārrunās vispār, piedaloties daudziem runātājiem, izskanēja pārliecība, ka Ojāra Vācieša vadītajā Rīgas propagandas lapā ievieto trimdas literātu darbus, tos vienkārši nozogot no publicējumiem svešumā, lai radītu iespaidu, ka autori tos paši iesūtījuši. Bet būs grūti noliedzams, ka dažos gadījumos trimdas literāti ar nepārdomātu rīcību un uzticēšanos nevietā paši „iekrituši", tāpat, liekas, nav pamata šaubām, ka daži autori patiešām savus darbus uz Rīgu sūtījuši. Kongresa vairākuma ieskats bija, ka apzagtajiem autoriem būtu publiski paziņojams presē, ka to darbi Rīgas propagandas izdevumos publicēti bez viņu ziņas un piekrišanas. Dīvainā kārtā līdz šim to nav darījis tikpat kā neviens dzejnieks, kuŗu darbi bijuši lasāmi minētajā Rīgas izdevumā.

Pārrunu laikā „sgb" (studiju grupas biļetens) redakcija (Aivars Ruņģis) iesniedza kongresam ierosinājumu izveidot brīvajai presei naidīgu un kaitīgu tendenču izvērtēšanas komisiju. Iesnieguma teksts: Latviešu trimdas sabiedrībā plašāk un dziļāk izplatās un iesakņojas brīvas demokratiskas preses principi, tradicijas un prakse. Pārstāvot atšķirīgus uzskatus un dažreiz mazākuma grupām visai atšķiroties no vairākuma domām, latviešu trimdas sabiedrībā norit dzīva un auglīga domu izmaiņa un debates mūsu tautas dzīvei svarīgos jautājumos. Šādā situācijā demokratiskai sadzīvei pretēju ideoloģiju algadži, daļēji izmantojot brīvo latviešu debašu tematus, argumentus, pat lektīru, cenšas ierobežot vai iznīcināt mūsu brīvo presi. Šie svešo ideoloģiju vai varu algotie cilvēki cenšas iespraukties trimdas latviešu sabiedrības brīvajā domu izmaiņā un debatēs, lai ar puspatiesībām un propagandu samulsinātu mazāk informējušos lasītājus, jauktu mūsu debates, panāktu latviešu tautas interesēm pilnīgi kaitīgas nostājas vai rīcības izveidošanos. — Pieaugot problēmām, kādas ir pa visu pasauli izkaisīto trimdinieku presi, mums laikus jāieskata arī tās briesmas un jāgatavojas tam kaŗa gājienam, ko par trimdas latviešu prātu iekaŗošanu gatavo latviešu tautas interesēm naidīgi spēki. Lai vērstu trimdas latviešu sabiedrības vērību uz brīvai presei naidīgām un kaitīgām tendencēm vai parādībām un lai pasargātu latviešu tautas interesēm tik svarīgo brīvo presi, pie Latviešu preses biedrības valdes izveidojama īpaša pastāvīga lietpratēju komisija šādu naidīgu un kaitīgu tendenču un parādību izvērtēšanai. Komisijas veids: pastāvīga lietpratēju komisija, kuras izvērtējumiem un atzinumiem ir informātīva un padomdevēja loma. Komisijas sastāvs: priekšsēdis un 6 locekļi. Komisijas darba veids: katrs komisijas loceklis var iesūtīt pārējiem komisijas locekļiem norādījumus uz izvērtējamo objektu, pievienojot sūtījumam attiecīgos materiālus vai skaidri norādot, kā tie iegūstami. Norādes jāiesūta visiem komisijas locekļiem. Tie sniedz savus izvērtējumus un atzinumus komisijas priekšsēdim. Priekšsēdis vai īpaši izraudzīts komisijas loceklis izstrādā un uzraksta visas komisijas izvērtējumu un atzinumus. Šos izvērtējumus iesniedz LPB valdei un piesūta visiem tiem latviešu preses izdevumiem un organizācijām, kas apliecinājušas savu interesi tos saņemt. Komisija darbojas ar LPB valdes akceptu un atbalstu, bet savā izvērtēšanas darbā ir pilnīgi neatkarīga. LPB valde (organizācijas vēlētā pārvalde) komisijas izvērtējumus un atzinumus var papildināt, apšaubīt vai noraidīt, bet tas nenozīmē komisijas autoritātes apšaubīšanu, vienīgi atšķirīgu izvērtējumu un uzskatu izteikšanu. Kaut izvērtēšanas komisija ir neatkarīga pastāvīga lietpratēju grupa, tā tomēr ir tikai LPB darbības izpaudums, un tāpēc šo komisiju iepretī latviešu sabiedrībai — organizācijām vai individiem — pārstāv vienīgi LPB valde. Piemēram, visi ieteikumi komisijas darbam adresējami LPB valdei."

Pārrunās kongresa dalībnieki šo iesniegumu atzina par nopietni un rūpīgi apsveŗamu, tādēļ tas nav izdebatējams ierobežota laika diskusijās. Tālāk atzīstot, ka kongress nav sasaukts lēmumu pieņemšanai, bet tikai profesionālu jautājumu pārrunāšanai un ieteikumu izstrādāšanai, izraudzīja īpašu komisiju 5 personu sastāvā, uzdodot tai kongresa starplaikos „sbg" iesniegumu apspriest un LPB centrālai valdei iesniegt savus atzinumus eventuālai tālākai rīcībai.

Kongresa nobeiguma atreferējumu sniegsim mūsu laikraksta nākošajā numurā. Vč.

Žurnālisti Viktors Neimanis (pa kreisi) un Osvalds Akmentiņš ienes preses darbinieku un literātu kongresa Elka Parkā kokteiļu vakara telpās dižtrauku ar boli, kuŗu nogaršo dzejniece Rita Gāle.
Foto. Bruno Rozītis

Latviešu trimdas vēsturē vēl nebijis gadījums

LPB RĪKOTAJOS JĀŅOS PALIEK PĀRI 13 MUCIŅU ALUS

Latviešu preses biedrības centrālā valde, pirmajai Ziemeļamerikas latviešu preses darbinieku un literātu konferencei Elka Parkā, Katskilos, izvēloties Jāņu laiku, bija rīkojusies pēc slavējamā principa: iedrīkstēties ir skaisti. Saprotams, LPB to darīja, skaidri apzinoties, cik šāda rīcība bīstama. Ja par latviešiem cittautiešos ieviesies uzskats, ka tie visumā ir čakli un godīgi ļaudis, tikai vienreiz gadā, ap Jāņu laiku, kļūst nevaldāmi — dedzina atkritumus un kliedz: „Let's go, let's go!", tad par preses ļaudīm jau kopš seniem laikiem zināms, ka tie caurmēra tautiešus šai ziņā daudzkārt pārspēj. Tā nu LPB, visas varbūtības rūpīgi aplēšot, uz konferenci Elka parkā brauca, apgādājusies ar lieliem alus krājumiem.

Sākumā arī viss gāja kā paredzēts. Konferences saimnieces bija sacepušas smaržīgu pīrāgu kalnus. Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes vecie ļaudis, kas pašreiz nometnē pavadīja atvaļinājumu, savukārt bija sapinuši skaistus ozollapu vainagus. LPB Kanadas kopas pr-ce B. Senkēviča ieradās ar milzīgiem Jāņu siera krājumiem. Viņas sacerētā uzveduma „Klāt pats Jāņu vakariņš" mēģinājumi arī noritēja, kā to varēja paredzēt: preses ļaudis un literāti, kuŗiem bija jātēlo līgotājus, dziedāja katrs ar saviem vārdiem un, tiklīdz režisors R. Birzgalis paskatījās sānis, dziedāšanas vietā atjaunoja diskusijas par to, vai Zentai Mauriņai vajadzētu piešķirt Nobela prēmiju. Jāņzāļu vietā viņi meta Jāņa tēvam savas pildāmspalvas. Beidzot, dabūjis palīgā savu sievu, meitu un znotu, kā arī licis lietā savu daudzo gadu pieredzi studentu kopas teātrinieku savaldīšanā, Reinis Birzgalis tomēr panāca, ka uzvedums ieguva pienācīgu slīpējumu un pati uzstāšanās iznāca negaidīti laba. Kārlis Pētersons it sparīgi skandēja prologu. Jāņa tēvs un Jāņa māte — režisors un autore — bija pratuši sev līdz paņemt īstu Līgo vakara garu, un paši līgotāji bija te priecīgi, te skumji, kā pienākas. Dzejniece Rita Gāle bija pārvērtusies par niķu pilnu skuķi, kamēr aktieri Rasma Birzgale ar vīru Vitoldu Vītolu pārstāvēja romantikas spārnu, bet literātūras vēsturnieks Jānis Bičolis dziedāja tā, ka kaklā uzliktais ozollapu vainags trīcēja vien. Uzvedumā ar tautas dejām piedalījās Albānijas dejotāju kopa Sudmaliņas

Neparedzētie apstākļi sākās pēc uzveduma, kad daļa publikas, sekojot rīkotāju aicinājumam, aizgāja uz nometnes sarīkojumu zāli, bet sparīgākie līgotāji aizķērās pie ugunskura. Zālē nekas prātīgs pa to laiku nenotika. Pacienāti ar Jāņu sieru un krūziņu alus, viesi brītiņu pastāvēja gar zāles sienām, tad devās mājās. Daudzi no viņiem bija braukuši gaŗus ceļa gabalus, lai šo skaisto un tradicijām bagāto vakaru pabūtu kopā ar diženākajiem tautas gara tulkiem un izslavētiem svinētājiem — dzejniekiem un rakstniekiem. Bet cienījamajiem autoriem (kuŗi, būdami LPB biedri, šoreiz bija arī namatēvi) par Jāņu vakaru laikam bija savas atšķirīgas domas, un tā vairums turējās savrup. Bija tikai daži drošsirdīgie, kas situāciju centās glābt, paliekot pie „tautas" un uzsākot iet rotaļās. Taču to nebija pietiekami, ļaudis drīz izklīda, un, kad slavenības beidzot tomēr izšķīrās parādīties sarīkojumu zālē, tos sagaidīja pamesti vainagi, tukši krēsli un trīspadsmit pilnas alus muciņas...

Vienreizējs gadījums latviešu trimdas vēsturē! Bet pārdzīvojams, ja ievēro konferences ļoti labo izdošanos visos pārējos aspektos. Pats LPB priekšnieks Viktors Irbe nākošajā dienā sarīkojumu raksturoja šādi: „Kā visos Jāņos, arī vakardien dažs kaut ko pazaudēja, cits ieguva. Piemēram, Biruta Senkēviča no sirsnīgas dziedāšanas nakts dzestrumā pazaudējusi balsi, bet es esmu ieguvis — iesnas..."

D. V.

SĪKĀS ZIŅAS

● Pēteris Svons, Toronto karaliskā mūzeja direktors, norāda, ka „tā saucamām etniskām vienībām" nākotnē būšot aizvien lielāka loma Kanadas kultūras dzīves izveidošanā, kaut pie viņu saimes nepiederīgajam „grūti izprast viņu vietu kanadiešu sabiedrībā". P. Svons gaida no etniskajām vienībām ne tikai daudz aktīvāku savas kultūras pienesumu, bet arī rosīgāku financiālu atbalstu mūzeja uzturēšanai un bēdājas, ka veco kultūras tautu imigranti, piemēram, italieši, dīvainā kārtā nemaz neinteresējas par kultūras atbalstīšanu Kanadā. Cerīgas zīmes līdz šim rādījuši latvieši, noturot savu Nacionālo dienu mūzejā. — Kur gan vēl piemērotāk?" viņš jautā, pieminēdams arī poļu atūtīto čeku mūzeja vajadzībām. — Vai mūzeja direktora P. Svona minētais norādījums („The Globe and Mail" 11. jūnija numurā, 29. lpp) savā mazliet dīvainajā formulējumā nevedina domāt par latviešu saucēja balsi tuksnesī?...

● Austrumvācijas robežapsardzība nomīnēto robežu ar Rietumvāciju vēl papildinājusi ar smirdbumbām. Meža dzīvnieki bieži iemaldījušies neitrālajā robežjoslā un pieskārušies tur izliktajām mīnām, tās uzspridzinot. Lai to novērstu, tagad izliktas smirdbumbas, lai tās ar savu neciešamo smaku nelūgtos „meža sapierus" atbaidītu.

● Rietumvācija gatava slēgt savu sūtniecību Kambodžā kā „atmaksu" par Austrumvācijas oficiālu atzīšanu. Tai pašā laikā ārlietu ministrs Brants uztur diplomātiskās attieksmes ar Austrumvāciju visu laiku.

Tallinas 750 gadu

ALVILA VĪTRUPA TORONTO STARPTAUTISKAS KARAVĀNAS DIENASGRĀMATA (2)

Aizvadītās nedēļas ceturtdienā sākās un Domīnijas dienā, 1. jūlijā, pie pilsētas valdes nama un ar balli beidzās Toronto tautas mākslas padomes Leona Kosara režijā rīkotā Starptautiskā karavāna, kurā ar savām nacionālajām „oazēm" piedalījās gandrīz visas Toronto etniskās grupas. Tagad laiks sakārtot neskaitāmās piezīmju bloka lapas ar atzīmēm par redzēto, lai tajā dalītos ar lasītājiem, cenšoties dot arī, kaut subjektīvu, vērtējumu, bet to galvenokārt tomēr atstājot šīs dienasgrāmatas lasītāju ziņā.

Ja sakarā ar nelaimīgo situāciju, ka mūsu laikraksts pagaidām iznāk tikai reizi nedēļā, dienasgrāmatas publicēšana kļūs par mazu maratonu, ievelkoties vairākos numuros, pati karavāna bija īsts sprinta skrējiens, pareizāk sakot, pat nejauks jonojums, sacenšoties ar nepielūdzamo pulksteni. Liekas, ka šī sacensība jāatzīst par zaudējumu, jo visus atsevišķo etnisko grupu centrus tomēr neizdevās apskriet. Vienīgais gandarījums, ka neapmeklēto skaits nav liels, tā ka šī dienasgrāmata tomēr dos it pārskatāmu ieskatu par to, ko katra tautība, vairāk, mazāk vai nemaz nav pūlējusies darīt.

Karavānas laiks mūsu redakcijai bija neizdevīgs, jo sācies atvaļinājumu laiks, kad vairāk kārdina ezeri nekā joņošana pa tveices mākto pilsētu. Tā nebija iespējams karavānas ceļā iesaistīt visus redakcijas personāla algotos un labprātīgos brīvlaika darbiniekus, tikai dažus centrus „noveļot uz viņu pleciem", bet galveno skrējienu izturot tikai vienam laimīgajam vai nelaimīgajam, kā nu katrs šo iespēju vērtē. Zivju medībās bija devies pat mūsu redakcijas fotografs J. Liģeris, un tā „skrejošajam reportierim" nācās joņot no vietas uz vietu ar fotoaparātiem kaklā. Skriet, paskatīties, pierakstīt, nofotografēt un skriet atkal tālāk — nē, skaists uzdevums tas nav! Katrā ziņā šī joņošana nebija nekāda omulīga paciemošanās atsevišķo tautību centros, tikai ieskriešana un izskriešana. Vai no skrējienā izdarītiem fotouzņēmumiem būs kaut kas lietojams iznācis, var ļoti šaubīties. Dienasgrāmatas lasītājiem tādēļ ieteicams uz interesantiem uzņēmumiem labāk necerēt... Bet vecs sakāmvārds māca, ka vakars ir gudrāks par rītu. Tad nu redzēsim, kāds īsti izvērtīsies negantā skrējiena rezultāts.

PIRMĀ DIENA, 26. JŪNIJS

Jau skrējienam startējot, grūtā izšķiršanās: vai doties uz Villovdēlu, kur somi iekārtojuši savu centru HELSINKUS? Tas atvērts tikai šodien, bet arī igauņu TALLINA viesus gaida tikai karavānas abās pirmajās dienās. Šai vakarā Kanadas DV saime tomēr godina savu jauno organizācijas goda biedru archibīskapu A. Lūsi, kur noteikti jāierodas. Tā izšķiršanās ir gandrīz automātiska: ceļš līdz Villovdēlai par tālu, bet „Tallina" atrodas DV nama tuvumā, kur paredzēta archibīskapa sumināšana. Lai kā gribētos redzēt, ko rāda latviešu tautas agrākie sirsnīgie draugi somi, „Helsinki" jāsvītro no apmeklējamo centru saraksta un kļūst pirmā neapciemotā vieta.

Igaunijas galvaspilsēta Tallina šogad atskatās uz 750 pastāvēšanas gadiem, kas izpaužas arī igauņu „vīzā", kuŗu iespiež karavānas dalībnieka pasē: „Old Tallin 750" ar gada skaitļiem 1219 — 1969. Par Tallinu pārvērstajā Igauņu namā tikai sāk „mosties dzīvība", ierodoties pirmajiem karavānas viesiem. Pirmās programmas laikā tie gan ir tikai igauņi un 4 latvieši, bet rīkotāji gaida, protams, cittautiešus, kuŗu vajadzībām sagādāta Igauņu centrālās padomes Kanadā 1961. gadā izdotā labi sakārtotā un ar bagātīgu faktu materiālu apgādātā ilustrētā brošūra „Estonia The Forgotten Nation", kā arī ilustrēts prospekts „Do You Know Estonia?" ar nozīmīgākajiem datiem par igauņu zemi un tautu, tāpat speciāli karavānai sagatavota informācijas lapiņa „About This House", kurā galvenokārt sniegti dati par Toronto igauņu dzīvi un pasākumiem.

Igauņi apmeklētājiem rāda galvenokārt tautiskus rokdarbus, bet arī tautiskas lelles un koka alus kausus; pie sienām bez pēdējā valsts prezidenta Petsa un armijas komandieŗa ģenerāļa Laidonera portretiem arī vairākas gleznas. Par suvenīru pārdošanu nav domāts: dabūjama tikai aploksne ar Tallinas 750 gadu zīmējumu un salokāmu cietpapīra sloksni ar stilizētiem tautiskiem zīmējumiem. Lielākam apmeklētāju skaitam vēl trūkstot, arī virtuvē nav pārāk lielas izvēles. Bez kafijas, tējas un parastajām sviestmaizītēm tomēr jau dabūjama cūkgaļa ar skābiem kāpostiem, ko igauņi apzīmē par „mulgikapsad".

Īpašā telpā uz trim ekrāniem vienlaicīgi demonstrē krāsu diapozitīvus, kuŗi rāda Igaunijas skatus un ainas no igauņu dzīves svešumā, galvenokārt, protams, Toronto. Lielajā zālē notiek priekšnesumi, kuŗi baltiešiem visumā jau labi pazīstami, bet citu tautu piederīgajiem noteikti interesanti. Uzrunu saka jauniete tautas tērpā — Linda Pīrsalu, tad uzstājas populārās Kaleva vingrotājas, gan tikai mazo meiteņu violeti un pusaudžu melni tērptā grupa, kamēr seniores parasti sarkanos tērpos izpaliek. Iespējams, ka tās jau atrodas izplānotajā Eiropas turnejā. Vēl uzstājas 4 baletdejotājas melnos vingrotāju tērpos ar baltu plīvurkleitiņu, tad igauņu jaunieši nodemonstrē trīs tautas dejas. Pēc maza pārtraukuma uz zāles vidu atkal virzās Linda Pīrsalu: liekas, sāksies programmas atkārtojums. — Jāsteidzas tālāk, jo DV namā gaida citi pienākumi.

Alvils Vītrups

ATJAUNOTA AKTĪVITĀTE

DV apvienība Linkolnā pēc ilgākas „klusēšanas" atkal kļuvusi aktīva, pēdējos mēnešos izkārtojot vairākus sarīkojumus, vispirms mākslinieka Kārļa Šaumaņa gleznu izstādi. 24. maijā Linkolnā savukārt viesojās rakstniece Tonija Krūka no Toronto, nolasot referātu „Cilvēka rakstura redzamie un neredzamie veidotāji". Nākošajā dienā viešņa piedalījās vietējās latviešu draudzes skolas izlaiduma aktā, nododot sveicienus no DV saimes un katrai absolventei dāvinot savu grāmatu „Tu debesis turi savās rokās".

Šeratona mākslas galerijā 14. jūnijā notika brīvmākslinieces Valdas un Knuta Lesiņa latviešu dziesmu vakars. Koncerts bija necerēti labi apmeklēts, apliecinot, ka latviešu sabiedrība ar prieku vēlas dzirdēt senās un pazīstamās Emīla Dārziņa, Jāzepa Vītola, Alfreda Kalniņa, Jāņa Kalniņa, Lūcijas Garūtas un Arvīda Žilinska dziesmas. Programmā bija arī Bruno Skultes „Neraudi, Vidzeme" no kantātes „Dziesmu vairogs". Knut Lesiņš klavieŗatskaņojumā sniedza arī savas kompozicijas „Prelīde", „Noktirne" un „Prelīde par tautas dziesmas temu".

A. S.

Linkolnas latviešu draudzes skolas absolventes: no kreisās — Marga Biruta Sileniece, viešņa rakstniece Tonija Krūka, Elizabete Marija Zoba, Linda Janete Šmitberga un Ruta Zigrida Auere.
Foto: H. Dreimanis

DIVU SABIEDRISKU DARBINIEKU MŪŽA JUBILEJAS

(Pārnesums no 4. lpp.)

speciālas problēmas dambju un spēkstaciju būvē. Par viņa lielākajiem veikumiem uzskatāms Manicouagan-5 betona velvju dambis un tā novadtuneļu slēgšana, slūžu iekārtas projekts Žentiji (Gentilly) atomspēkstacijai, pamatu būve 735 kv augstsprieguma līnijas torņiem, kā arī spēkstacijas Kanadā, Indijā un citur. Par dažādām interesantām problēmām viņš rakstījis žurnālā „Technikas Apskats".

Līdzās darbam savā profesijā jubilārs pievērsies arī sabiedriskajam darbam. Studijas sākot, viņš iestājās korporācijā Lettonia, pēc studiju beigšanas bija sekretārs Latviešu inženieŗu biedrībā, par ceļu būvi rakstīja žurnālā „Satiksme un Technika", bet Montreālā bija viens no Inženieŗu un techniķu kopas dibinātājiem. Kopš 1949. gada viņš ir LNAK pārstāvis Montreālā un bijis LNAK padomes loceklis, kopš 1957. gada ir Trīsvienības draudzes priekšnieks, darbojas vietējās latviešu kredītsabiedrības vadībā, kā arī piedalījies 1967. gada Latviešu dienu rīcības komitejā un pērn Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres komitejā.

Aleksandrs Spurmanis

Liekas, ka neatņemama A. Spūrmaņa dzīves sastāvdaļa ir žurnālistika. Viņš bija 5 gadus vietējā latviešu izdevuma „Ziņotājs" redaktors, bet 1952. gadā viņam uzdeva noorganizēt latviešu technisķā žurnāla izdošanu, ko viņš sekmīgi veica, pieaicinot par redaktoriem spējīgus lietpratējus un izdevumu popularizējot savu latviešu kollēgu vidū. No 1954.—1968. gadam A. Spūrmanis bija viens no žurnāla „Techniskais Apskats" diviem galvenajiem redaktoriem, bet kad izdevums dažādu grūtību dēļ pārtrauca iznākšanu, Latviešu inženieŗu apvienības ārzemēs prezidijs viņu šāgada sākumā izraudzīja par žurnāla vienīgo galveno redaktoru. Īsā laikā viņš panāca žurnāla gaitu atsākšanu un paplašināja arī redakcijas sastāvu, aicinot talkā kollēgas no jaunās paaudzes, kuŗi varētu turpināt žurnāla izdošanu, kad gados vecākie no šī darba aizies.

Indulis Skrastiņš

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V PALMA PĀRSTĀVIS
377 Glengarry Ave., Toronto 12, tel. 782-7246

NEMAKSAJIET VELTI IRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDITĒŠANOS UN MAZĀS IEMAKSAS. IEPĒRCIET PASI SAVUS ĪPAŠUMUS!

St. Clair — O'Connor Drive rajonā: Atsevišķa 6-istabu dubultķieģeļu māja ar privātu garāžu. Privāts iebraucamais ceļš. Pagrabā izbūvētas 2 istabas ar bāru. Liels, skaists dārzs.

Danforth — Broadview rajonā: 8 istabu dubultķieģeļu māja. Garāža. Cena $27.000. Iemaksa $5.500.

Avenue Rd. Lowrence: 6 istabu dubultķieģeļu māja. Garāža. Cena $28.900.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALĪDZAM IZTRŪKSTOŠO VAI VISU NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT BEZ GALVINIEKIEM UZ 6 GADIEM UZ VISIZDEVĪGĀKIEM NOTEIKUMIEM. ZVANIET MUMS NESAISTOŠAI INFORMĀCIJAI. MĀJAS LIELĀ IZVELE VISĀ PILSĒTĀ.

LŪDZU, KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 14. GADA GĀJUMĀ
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl. 9 — 9.30
Niagaras WHLD raidītājs (viļņis 1270)
Informācija: tālr. Toronto 261—4218.

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 767-2310. Sv. Jāņa draudze, tel. 921-3327, 200 Balmoral Avenue Toronto 7.

Jūlijā un augustā dievkalpojumi katru svētdienu notiks Saulainē — plkst. 10.30 rītā, un dievnamā — plkst. 6 vakarā.

Māc. A. Čops, 70 Scarboro Rd., Toronto, Ontario, tel. OX 9-3331, Sv. Andreja draudze, tel. 924-1568, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

6. jūlijā Sidrabenes nometnes atklāšana. Dievkalpojums pl. 6 Sidrabenē.

13. jūlijā pl. 11 dievkalpojums Sidrabenē.

20. jūlijā pl. 11 dievkalpojums Sidrabenē, pl. 3 dievkalpojums Andreja baznīcā.

27. jūlijā Bērnusvētki Sidrabenē, plkst. 10 dievkalpojums Sidrabenē.

3. augustā plkst. 11 dievkalpojums Sidrabenē, pl. 3 Andreja baznīcā.

10. augustā pl. 11 dievkalpojums Sidrabenē.

17. augustā Sporta svētki Sidrabenē; pl. 10 dievkalpojums Sidrabenē; pl. 3 dievkalpojums Andreja baznīcā.

23. augustā bērnu nometnes noslēgums.

24. augustā jauniešu nometnes „Trejdeviņi padomiņi" atklāšana. Pl. 9 vakarā svētbrīdis.

31. augustā pl. 3 dievkalpojums Andreja baznīcā.

14. septembrī pl. 11 Kapu svētki.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. PL 7-2789.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars

Hamiltonas latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., S.

LONDONA

Māc. J. Prauliņš — 83 Martindale Rd., St. Catherines, Ontario, tel. 685-3190.

Londonas latviešu ev.-lut. draudze, Trīsvienības lut. baznīcā Oxford un Colborne St..

13. jūlijā, pl. 1.30 p. p. jaunatnes iesvētīšanas dievkalpojums ar dievgaldu. Viesi Dr. theol. Kārlis Bilzens no Vašingtonas un māc. Jānis Strautnieks no Čikagas. Draudzes māc. Jānis Prauliņš. Dziesmu lapiņas.

SV. KATRĪNAS

Sv. Katrīnu latviešu ev.-lut. draudze Kristus lut. baznīcā, 140 Russel Ave.

20. jūlijā pl. 3 pēcpusdienā dievkalpojums; māc. J. Prauliņš.

NIAGARA

Niagara Falls (Ont.) latviešu ev.-lut. draudze anglikāņu Sv. Jāņa baznīcā 580 Portage Road.

3. augustā pl. 2 pēcp. dievkalpojums. Māc. J. Prauliņš.

MONTREALA

Prāv. Viesturs Sēfers, 471 Coolbrook Ave., Montreal 29. P. Q. Tel. 484-8394. Sv. Pāvila ev.-lut. latviešu draudze Montrealā.

6. jūlijā, plkst. 11 no rīta Montrealas bērnu vasaras nometnes atklāšanas dievkalpojums. Māc. A. Voitkus un prāv. V. Sēfers.

13. jūlijā, plkst. 11 dievkalpojums bērniem un pieaugušiem.

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Avenue, Montreal 28 P. Q. Tel. HU 9-3224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Avenue.

6. jūlijā — Montrealas bērnu vasaras nometnes atklāšanas dievkalpojums Tērvetē pl. 11 no rīta.

13. jūlijā, pl. 7 vak. dievkalpojums baznīcā.

20. jūlijā dievkalpojuma nebūs.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 864 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pēteŗa lut. baznīcā 400 Sparks ielā.

TORONTO MISIONE

Toronto latviešu misiones kārtējie dievkalpojumi notiek sestdienās, plkst. 8 vakarā 106 Dorset Road, Scarboro, Stop 19.

VASARSVĒTKU VĒSTS

Radioraidījumi katru svētd. plkst. 2.45 p.p. uz viļņiem 1270 D. Mikelsona vadībā. Adrese: P.O. Box 285

TORONTO BAPTISTU

draudzes dievkalpojumi svētdienās plkst. 4 p.p. un trešdienās plkst. 8. Bībeles vakari Walmer Road baznīcas telpās.

ASV BAZNĪCĀS

NJUORKA

6. jūlijā pl. 10.30 Salas baznīcā jauniešu iesvēte un dievgalds, visi trīs draudzes mācītāji, draudzes Longailendas koris, diriģents Roberts Balodis, ērģelnieks Bruno Skulte. Citās baznīcās dievkalpojumu nebūs.

13. jūlijā dievkalpojumi pl. 10 Jonkeru bazn., māc. O. Gulbis, pl. 10.30 Betlemes bazn. māc. R. Zariņš; bez tam pl. 11 nometnē māc. A. Ozols.

ČIKAGA

Latvijas ev.-lut. baznīcas Svētā Pāvila draudze — 18 W. 641 Forest Preserve Drive Wood Dale, Illinois (dienvidriet. no Irving Park Rd. un Addison Rd.).

Māc. Māris Ķirsons — 303 Des Plaines Ave., Forest Park, Ill. 60130, tel. 366-3347.

Dievkalpojumi katru svētdienu plkst. 11 no rīta. Svētdienas skolas sākums plkst. 9.30.

Čikagas latviešu ev.-lut. Ciānas draudze 5015 W. Ferdinand St.

22. jūnijā pl. 10 dievkalpojums. Māc. A. Rautenšilds.

6. jūlijā pl. 10 dievkalpojums. Māc. A. Rautenšilds. 13. jūlijā dievkalpojuma nebūs. No 9. — 22. jūlijam mācītāja vietā teol. kand. K. Ruņģis, tel. 235-950.

AURORA (ILL.)

420 Dawners Place, Mūsu Pestītāja baznīcā.

DETROITA

Sv. Pāvila latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpojumi notiek svētdienās plkst. 11 no rīta dievnamā, 10711 West Outer Drive un Stout Ave. stūrī (starp Evergreen un Lahser avenijām). Māc. Valters Liventāls. — Ērģelniece Aina Raits.

6. jūlijā dievkalpojums

ANN ARBORA

Dievkalpojumi Redeemer luterāņu baznīcā 1386 Pauline Blvd.

BOSTONA

Bostonas latv. ev.-lut. Trīsvienības draudze. Māc. K Kampe, 62 Mozart St., Jamaica Plain, Mass. 02130, tel. 522-9310.

Dievkalpojumi notiek katru svētdienu plkst. 11 rītā draudzes baznīcā 41 Highland St., Roxbury.

KALAMAZŪ

Sv. Jāņa ev.-lut. latv. baznīca — 122 Cherry Hill Dr., Kalamazoo Mich., 49007.

LOSANDŽELOSA

Dienvidkalifornijas latv. draudze — 2450 Griffin Ave., L.A. Cal 90031, draudzes tel. CA-59403, māc. E. Caune, tel. PO 9-8679.

OKLANDE

Centrālā luterāņu baznīcā, 215 Ridgeway Ave.

SAKRAMENTO

Sakramento, Sv. Krusta ev.-lut. baznīcā, 45 un H ielā.

BURLINGEMA (KAL.)

Burlingemā, Lutheran Church of the Good Shepherd, 301 Burlingame Avenue.

Santa Rosā, Betlemes baznīcā, Tupper ielā 733.

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

6. jūlijā pl. 4 pēcp. Latviešu namā — Ausmas Jaunzemes dzeju un dziesmu pēcpusdiena.

26. jūlijā pl. 9 no rīta LMM kluba Toronto internās šaušanas sacensības ar sekojošu balli Bērzainē.

9. augustā pl. 8 no rīta LMM kluba Toronto eksternās šaušanas sacīkstes ar sekojošu balli Bērzainē

6. septembrī — Bērzainē DV Toronto nodaļas šaušanas meistarsacīkstes un zaļumballe.

27. septembrī — Latviešu nama 5 gadu jubilejas sarīkojums ar koncertu un balli.

24. oktobrī — pl. 8 vak. TLB inž. un techn. kopas tradicionālā inženieŗu balle Inn on the Park.

24. oktobrī — TLB Diždanča 21. gada jubilejas sarīkojums (Tautas dejas un tautas dziesmas) Bickford Park Collegiate telpās.

25. oktobrī — TLB Diždanča 21. gada jubilejas balle Fantasy Farm sarīkojumu telpās.

1. novembrī — DV namā DV Toronto nod. gadasvētki ar latviešu kaŗavīra daudzinājumu.

NIAGARA

26. un 27. jūlijā — Jaunatnes un draudzības dienas.

RETA GRĀMATA

Latviešu Mežkopju un Meža Darbinieku ASV Kopas izdevumā iznākusi grāmata:

„BRĪVĀS PASAULES LATVIEŠU MEŽKOPJU RAKSTĪ".

Redaktors prof. Dr. R. Markus.

Grāmata veltīta Latvijas brīvvalsts 50 gadu atcerei un tās saturā 32 vērtīgi mežsaimniecības raksti. Mežsaimniecības attīstība Latvijā atspoguļota no bīskapa Alberta laika 1212. gadā līdz mūsu dienām.

Vēsturiski apskati un personiskas atmiņas kopā ar techniski un zinātniski vispusīgiem rakstiem piešķir šai grāmatai literāru vienreizību un globālu apjomu. Ne tikai meža audzētājs un izmantotājs, bet katrs dzīvās dabas, koku, apstādījumu, medību un putnu mīļotājs atradīs atbalsi un piepildījumu savām interesēm.

Vāka zīmējumā architekts A. Roze skaistā vienkāršībā parādījis saules lēktu mežā. Grāmatai ir 415 lappuses, glīts un izturīgs sējums un tekstā daudz ilustrāciju. Cena $10 ar piesūtīšanu.

Tā pasūtināma pie kopas kasieŗa:

Mr. G. Kalējs, 932 Prospekt Ave. NE., Grand Rapids, Mich. 49503

Lūdzu piesūtīt man

BRĪVĀS PASAULES LATVIEŠU MEŽKOPJU RAKSTI eks.

Klāt pievienoju naudas pārvedumu par $.....

Adrese: .....

DĀVANU SAIŅI

uz Baltijas valstīm, Ukrainu un Padomju Savienību.

Mēs nosūtām pārtikas saiņus līdz 33 mārciņām.
Lūdzu pieprasiet mūsu katalogu.

Mēs arī pārsūtām jūsu pakotos saiņus līdz 17¾ mārc netto. Šie saiņši ir pilnīgi apdrošināti.

Mūsu veikalā ir daudzas un dažādas mantas piemērotas saiņošiem.

Ārpus Toronto dzīvojošie klienti, sūtiet savus pasūtinājumus un saiņšus ar ekspresu vai pastu mums tālākai nosūtīšanai. Samaksu nokārtosiet vēlāk pēc mūsu paziņojuma saņemšanas.

Lietuviešu uzņēmums.

BALTIC EXPORTING CO.
480 Roncesvalles Avenue, Toronto 3, Ont.
Tel. 531-3098

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TORONTO 5 ONTARIO

RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA

APBEDĪŠANAS CEREMONIJU

IZKĀRTOŠANA

VALD. BEBRIS
759 — 0266

Cik maksā labs padoms?

Ļstā brīdī — nesamaksājams un citās reizēs tas pasarga no „dārgas maksāšanas" neziņas vai vieglprātīgas taupības dēļ. Lietpratīgs padoms, vairāk nekā 18 gadu pieredzes asināts, bezmaksas nāk klāt un vienmēr pavada katru apdrošināšanas darījumu, ko Jūsu labā nokārtojis

A. EGLITIS — TV RENTAL

17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī

161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE78-1401

LEDUSSKAPJU
remonti un uzstādīšana
Garantēts darbs.
Lūdz zvanīt
A. Jaunzariņam
tālr. 741-4763

PIEDĀVĀJAM AUGSTĀKĀS KVALITĀTES AUTOMAŠĪNAS

CHEVROLET CHEVELLE
CAMARO
OLDSMOBILE CHEVY II
1969. GADA JAUNIE MODEĻI
ROBERTSON MOTORS
1515 DANFORTH AVE., TORONTO
Hans PLAUDE
Tel. HO 6-1131

Sazinieties ar mūsu firmas latviešu pārstāvi

Skaistās 1000 Salas
Hay (Melville) Island Lodge
Pusceļā starp Toronto un Montrealu. Makšķernieku paradīze ir atvērta ar 20. maiju.
■ VASARNĪCAS AR 2—3 GUĻAMISTABĀM ■
Istabas ar pilnu pansiju.
Laivas, motori un ūdens slēpošana.
Rakstīt K. KALNIŅŠ,
P.O. Box 192, Gananoque, Ontario, Canada
Zvanīt 382 — 4269

Baltic
PLASTERING
Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē.
Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761.
Zvanīt katrā laikā Toronto 769-8280.

Reportieŗa dienasgrāmata

3. maijā. — Zvanīja B. G.. Viņam tuvojoties 50 gadu jubilejai. Draugi neliekot mierā — jārīkojot. Vai arī plašāku sabiedrību tas nevarētu interesēt? Bildi arī varot dot. Cik lielu? Melnbaltu vai krāsās?

5. maijā. — Latviešu maiznīcā satieku A. B. Esot gar telefona stabu nobrāzis mašīnai sānus. Tikai lai avīzē nerakstot. Pats vainīgs, pats cietīšot. Par to citiem neesot nekādas daļas. Pietiek jau, ka amerikāņu avīzē esot viņa vārds un 100 dolaru.

10. maijā. — Zvanīja M. C. kundze. Pieprasīja, lai iesūtot laikrakstam jaunu makšķernieku kluba dāmu komitejas uzņēmumu. Dāmas protestējot. Publicētajā uzņēmumā pusi dāmu kāju nemaz neredzot. Kāda nozīme tad esot sēdēt pirmajā rindā? Solu darīt visu, kā prasa. Tomēr nevarēšu nekā līdzēt. Ceļi jau visām ir labi redzami. Pietiek.

12. maijā. — Laikrakstā kāds žurnālistikas „malu mednieks" raksta par jauniešu sarīkojumu. Smagi apvainoti sabiedrības amatvīri — neesot bijuši klausīties. Tas traips man nākošajā rakstā jānomazgā. Pajautāšu rakstītājam, vai viņš ir cēlis mūsu biedrības namu, ka tā var rakstīt.

13. maijā. — Pirmo reizi saņemu brīvkarti uz vietējās drāmatiskās kopas pirmizrādi „Jo pliks, jo traks". Pēc tam zvanīja pati kopas priekšniece un ielūdza arī aktieŗus vakariņās. Par dzērieniem gan jāgādājot viesiem. Aktieŗi jau tā iztērējušies mēģinājumos. Bet tad gan lai nerakstot par izrādi nekā slikta. Citādi izjaukšot izrādes kaimiņu kolonijās. Tāpēc tik varējuši pierunāt aktieŗus, jo apsolīta apkārtbraukšana. Apsoliju, jo gribējās pabūt kopā ar aktrisēm.

18. maijā — Izrādes vakars. Ierados stundu pirms sākuma. Man rezervēta vieta pašā pirmajā rindā. Publikas zālē vēl pamaz. Ieraduŗšies tikai tie, kas aizņēmuši pirmās rindas. Sāk lasīties arī aktieŗi: cits gaŗos ūdens zābakcs, cits pastalās, cits uz vēdera uzsējis spilvenu, bet veste par šauru — neapsedz. Kāds taujā pēc režisora. Bet režisors ierodas tieši septiņos, kad izziņots izrādes sākums. Ieraudzīja mani un pusstundu stāstīja, cik tagad grūti vadīt režiju. Viņš būšot apmierināts, ja aktieŗi uz skatuves tikai kaut ko runāšot. Tekstu jau tagad neviens nemācoties. Sufliere gan beigusi arī latviešu skolu, bet lasot gausi un kļūdaini. Vairāk tikai jaucot. Viņš esot noteicis aktieŗiem: uz skatuves jākustoties un jārunājot. Ja vairs nezinot, ko teikt, tad no skatuves jāpazūdot... Izrāde sākās un ritēja raiti. Bet tad uz skatuves palika tikai viena meitene pastalās. Viņa meta kādam ar roku, bet tas nerādījās. Tad viņa sāka smieties un pagrieza zālei muguru. Skatītāji arī sāka smieties un aplaudēt. Priekškaru aizvilka. Starpbrīdī nokāpu pagrabā. Tur kopas aktieŗi, kas izrādē nepiedalījās, j au svinēja izrādes nobeigumu. Tā vairs augšā arī neuzkāpu.

Lustu Justs

CĒSU PULKA . . .

(Pārnesums no 2. lpp.)

jienā, Smiltenē, Alūksnē un Madonā.

Rotas cīņu un kritušo piemiņai 1930. gadā uzcēla pieminekli pie Līves, tai pašā gadā piemiņas plāksni kritušajiem Valmieras skolniekiem reālskolas namā, 1938. gadā pieminekli ar skolnieka tēlu Cēsu pilsētas valdes nama priekšā un 1939. gadā plāksni rotas dibināšanas atcerei pie bijušās reālskolas ēkas Valmierā. Rotas devīze bija „No zobena saule lēca", bet tās gada šefs 2. Cēsu kājnieku pulka komandieris 1919. gadā un pēdējais Latvijas kaŗa ministrs ģen. K.Berķis.

Gadījumi, kad gados tik jauni cīnītāji, patriotisma un varoņgara iedvesmoti, atstāj skolas solu un brīvprātīgi stājas aktīvo cīnītāju rindās, ir ļoti reti, tādēļ Cēsu pulka Skolnieku rota ar savu priekšzīmi, morālajām īpašībām un uzupurēšanos iegājusi Latvijas atbrīvošanas cīņu vēsturē kā leģendāra kaujas vienība.

Kārlis Dzirkalis

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā
iepriekš pieteicoties pa tālr.
LE 5-5555, Toronto

FRANK VASS
BA
ADVOKĀTS-NOTĀRS
263 College ielā, Toronto,
(pie Spadina Ave.)
TEL. WA 2-6112, 2-6111

LATVIEŠU NAMS
491 College St. Toronto 4
izīrē
telpas
sarīkojumiem ■ viesībām
■ Klāj viesību galdus ■
Tel. 922-2931

JOHN R. HETHERINGTON,
GEORGE A. FALLIS, un
ADO PARK
ar prieku ziņo, ka
DENNIS TASCONA, B.A., LL.B.
viņiem pievienojies advokātu praksē firmā
HETHERINGTON, FALLIS, PARK & TASCONA
365 Bay Street, Toronto 1, Canada.
1969. gada 23. jūnijā Tālruniș: 363-4451

Government Information

KĀ NOTIEK LIKUMA PIEŅEMŠANA PROVINCES LEĢISLĀTŪRĀ

Raugoties no viedokļa „kā darbojas demokratija", likuma pieņemšanai Ontario leģislātūrā ir interesanta norise. Nav tā, ka valdība iesniegtu kādu likumprojektu, kuŗu pieņem vienīgi tādēļ, ka valdība to iesniegusi. Efektīvai opozicijai ir daudz izdevību aizturēt likumprojektu turpmākai apspriešanai vai arī to grozīt pirms galīgās apstiprināšanas.

Ja kāds ministrs vēlas izdot jaunus likumus vai grozīt jau pastāvošos, viņam tas jāpieteic leģislātūras sekretāram, kuŗš šai sakarā ievieto iespiestu aizrādījumu ikdienas „Vēstīs". Ar to top brīdināti kā valdības locekļi, tā opozicija. Tad, ne ātrāk kā divas dienas pēc norādījuma par likumprojekta iesniegšanu, ministrs parlamenta sesijā ierosina šī likuma pirmo lasījumu.

Ministrs pēc tam paskaidro ierosinājuma nolūku un — kaut šai reizē arī nebūtu debašu — parlamenta locekļi drīkst lūgt ministru izskaidrot likuma atsevišķos punktus. Kad par likumprojektu nobalsots, tas ar šo izkļūst caur pirmo lasījumu (First Reading).

Pēc tam likumu iespiež un tā kopijas izdala visiem parlamenta locekļiem ieskatam. Vienlaicīgi likumu uzņem ikdienas „darba sekā" otrreizējai apspriešanai (Second Reading).

Otrais lasījums:

Pēc kāda laika ministrs parlamentā ierosina likumprojekta otru lasījumu. Šoreiz projekts pilnībā pakļauts principiālām pārrunām, arī opozicijas locekļiem bijis pietiekami laika ierosinājumu pārdomāt, tā ka viņiem iespējams aizstāvēt savu viedokli. Kad visi parlamenta locekļi, kas vēlējušies izteikt principiālus ieskatus par ierosināto likumu, izsacījuši savas domas, ministrs var atbildēt uz iebildumiem un sniegt papildu paskaidrojumus. Tad par iesniegumu nobalso otrreiz; ar šo likums sagatavots sīkai atsevišķo paragrafu pārbaudei nama komitejā (Committee of the Whole House).

Pirms uzņemšanas nama komitejas darba sekā daudz likumu nodod īpašai pastāvīgai leģislātūras komitejai vispusīgai pārbaudei, kā arī iepazistināšanai ar pilsoņiem, grupām vai individiem, kuŗu intereses likums varētu ietekmēt vai skart. Šī komiteja bieži groza likumu vai tā atsevišķas daļas iekām to nodod leģislātūrai. Kad šādi grozījumi izdarīti, likumu iespiež no jauna, atspoguļojot visas pārmaiņas.

Trešais lasījums:

Nama komitejai apspriežot likumu, brīvi apsveŗ ikvienu tā klauzulu. Tieši šai lasījumā likumos izdara visvairāk grozījumu. Tā kā debates šai instancē nav parlamentārās, bet vienīgi komitejas, pārrunas ir brīvas un vispusīgas. Šoreiz locekļiem arī iespējams runāt cikreiz vēlas, neierobežoti, kamēr parlamenta sesijā runu daudzums ierobežots.

Pēc tam kad nama komiteja apstrādājusi likumu, parlamenta spīkers to paziņo parlamentam un nākošais solis ir likuma trešais (un galīgais) lasījums. Ja likums jau sasniedzis trešā lasījuma fazi, tālākas debates par to vairs nenotiek, kaut arī tās nav ar likumu noliegtas.

Pēdējā instancē — protams, pēc tam kad likums virzīts cauri visām piekritīgajām instancēm, ieskaitot trešo lasījumu, — tas saņem karalisko akceptu.

the Hon. John Roberts
Prime Minister of Canada

...VUS IPAŠUMUS!

...6 istabu dubultķieģeļu māja.

...KIEM UZ 6 GADIEM UZ
...Ā IZVĒLĒ VISĀ PILSĒTĀ.

...Government Information

KĀ NOTIEK LIKUMA ...EŅEMŠANA PROVINCES LEĢISLATŪRĀ

...augoties no viedokļa „kā ...ojas demokratija", likuma ...emšanai Ontario leģislatūrā ...nteresanta norise. Nav ...tā, ...valdība iesniegtu kādu ...nprojektu, kuru pieņem ...igi tādēļ, ka valdība to ...egusi. Efektīvai opozicijai ...audz izdevību aizturēt ...nprojektu turpmākai ...riešanai vai arī to grozīt ...s galīgās apstiprināšanas. ...kāds ministrs vēlas izdot ...us likumus vai grozīt jau ...āvošos, viņam tas jāpieteic ...lātūras sekretāram, kurš šai ...rā ievieto iespiestu ...dījumu ikdienas „Vēstīs". ...o top brīdināti kā valdības ...ļi, tā opozicija. Tad, ne ... kā divas dienas pēc ...lījuma par likumprojekta ...ēgšanu, ministrs parlamenta ...ierosina šī likuma pirmo ...mu. ...nistrs pēc tam paskaidro ...nājuma nolūku un — kaut ...eizē arī nebūtu debašu — ...menta locekļi drīkst lūgt ...tru izskaidrot likuma ...iškos punktus. Kad par ...projektu nobalsots, tas ar ...kļūst caur pirmo lasījumu ...t Reading). ... tam likumu iespiež un tā ...as izdala visiem ...menta locekļiem ieskatam. ...eicīgi likumu uzņem ...nas „darba sekā" ...zējai apspriešanai (Second ...ing).

Otrais lasījums:

... kāda laika ministrs ...mentā ierosina likumprojekta ...asījumu. Šoreiz projekts ...ā pakļauts principiālām ...nām, arī opozicijas ...liem bijis pietiekami ... ierosinājumu pārdomāt, tā ...iņiem iespējams aizstāvēt ... viedokli. Kad visi ...menta locekļi, kas vēlējušies ...t principiālus ieskatus par ...nāto likumu, izsacījuši ... domas, ministrs var atbildēt ...ildumiem un sniegt papildu ...idrojumus. Tad par ...gumu nobalso otrreiz; ar ...ums sagatavots sīkai ...šķo paragrafu pārbaudei ... komitejā (Committee of the ... House).

...ms uzņemšanas nama ...ejas darba sekā daudz ... nodod īpašai pastāvīgai ...tūras komitejai vispusīgai ...udei, kā arī iepazīstināšanai ...soniem, grupām vai ...liem, kuru intereses ... varētu ietekmēt vai ... Šī komiteja bieži groza ...u vai tā atsevišķas daļas ... to nodod leģislatūrai. Kad ...rozījumi izdarīti, likumu ... no jauna, atspoguļojot ... pārmaiņas.

...šais lasījums:

...na komitejai apspriežot ...u brīvi apsver ikvienu ...uzulu. Tieši šai lasījumā ...s izdara visvairāk ...mu. Tā kā debates šai ...ē nav parlamentārās, bet ... komitejas, pārrunas ir ... un vispusīgas. Šoreiz ...em arī iespējams runāt ... vēlas, neierobežoti, kamēr ...enta sesijā runu daudzums ...ots.

...am kad nāma komiteja ...iājusi likumu, parlamenta ...s to paziņo parlamentam ...ošais solis ir likuma trešais ...ūgais) lasījums. Ja likums ...sniedzis trešā lasījuma ...ālākas debates par to ...enotiek, kauti arī tās nav ...mu noliegtas.

...ējā instancē — protams, ...a kad likums virzīts cauri ... piekritīgajām instancēm, ...ot trešo lasījumu, — tas ... karaliskō akceptu.

The Hon. John Robarts
Prime Minister of Ontario

Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas attīstīšanai un kopēšanai
DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 174, Ont.

VISLABĀKĀS GAĻAS PRECES UN DELIKATESES

iegādāsities Ziemeļamerikas vismodernākajos un kvalitatīvi izcilākajos Eiropas stila gaļas un delikatešu veikalos,

KUR VALDA KVALITĀTE

tip-top MEATS delicatessen

1727 Bloor St. West (High Park) tālr. RO 6-4982
YORKDALE SHOPPING CENTRE —7838866

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā.
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St., W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

VASARNIEKUS aicina skaistā
Sanalulu Sala
Dienvidu līcī (South Bay) Nipissing ezerā.
Izrīējamas vasarnīcas un atsevišķas istabas par zemām cenām, 10½ akru sala vasarnieku rīcībā. Priežu mežs, smilšains krasts, laba peldēšanās. Sala arodas 5 min. braucienā no ezera krasta.
Tuvākai informācijai rakstīt K. Suntažam — 416 Millwood Rd., Toronto 298, Ont., Canada, vai arī zvanīt vakaros (416) 489-6829.

KAS? KUR? KO? TORONTO

OLD COUNTRY DELICATESSEN
2800 Dundas St. West, pie Keele, tālr. 769-8640
Emilija un Georgs DUMPE

UNO MANKIN REALTOR
KONST. KĀRKLIŅŠ
392 Danforth Ave., Toronto 6
Birojā HO 1-1114, mājās 691-3873

ALFRED STIKUTS REALTOR
A. STIKUTS, FRI.
Diplomēts Kanadas Realtoru Institūta biedrs
2889 Dufferin St., Toronto, 789-2611
1363 Wilson Ave., Downsview, 248-0101
1851 Lawrence Ave. E. Scarboro, 752-1770

R. G. Balodis, D.C.
Ārsts — chiropraktiķis
Ārstēju muguras, kāju un galvas sāpes. 928 A Kingston Rd. Toronto 13, Ont. tālr. 699-3584.
Pieņemu Hamiltonā: 2 reizes nedēļā, sestdienas pēcpusdienās un svētdienas priekšpusdienās.
191 James St., tālr. JA 2-4713

BROADVIEW DELIKATEŠU veikals
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview)
Tel.: HO 5-9905. AUSMA MIĶELSONS.

Ādolfa Kristapsona gaļas un desu veikals - darbnīca
1095 QUEEN ST. E. 466-5152

PAVASARA LE 1-7353
delikatešu veikals un konditoreja
361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. ČUKULS

8 KRĀSU UN MELNBALTĀS FILMAS
attīstīšana palielinājumi dublikāti
citi darbi izcilus kvalitāte atlaide
BENJAMIŅA FILMU LABORATORIJA
247 Richmond St. E., Toronto 2, Ont.
Tel. 363—6496

IGAUŅU OPTIĶIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-6251

ACU PĀRBAUDE. ACENU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI.
Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS

Tālr. 534-1403, Toronto

LABĀKĀ UN NO JŪSU RADIEM VISVAIRĀK PIEPRASĪTĀ DĀVANA LATVIJĀ
DĀVANU CERTIFIKĀTI
Jūsu piederīgie par tiem var PILNĪGI GARANTĒTI izvēlēties, ko grib, kad grib un DAUDZ VAIRĀK VNESHPOSYLTORG SPECIĀLOS DOLARU VEIKALOS.
Viņi var izvēlēties visplašākā izvēlē importētos AMERIKĀŅU, Rietumeiropas un eksporta kvalitātes vietējos ražojumus, kā pārtiku, drānas, apavus, mājturības piederumus, televīzijas aparātus, ledusskapjus, radio, mēbeles, motociklus, gandrīz visu ko var iedomāties.
Tikai par DĀVANU CERTIFIKĀTIEM jūsu piederīgie var iepirkties par ĻOTI PAZEMINĀTAM CENĀM. Piederīgie to jums apliecinās. Mazākā summa ir US $50.00, bet vairāk varat sūtīt katrā gadījumā. Piegāde 3—4 nedēļu laikā.
NAV SŪTĪŠANAS IZDEVUMU.
Par šiem pakalpojumiem nav nekas jāmaksā, ne jums ne arī jūsu piederīgiem. Vairāki tūkstoši jau pasūtinājuši DĀVANU CERTIFIKĀTUS caur
INTERTRADE EXPRESS CORP.
saviem piederīgiem un saņēmuši vēstules, cik apmierināti tie bijuši. Ja gribat savus piederīgos iepriecināt, pasūtiniet DĀVANU CERTIFIKĀTUS caur mums. Mēs garantējam, ka būsit apmierināti.
PASŪTINIET TAGAD TIKAI CAUR
INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 East 23rd. Street
NEW YORK, N. Y. 10010
Pieprasiet mūsu jauno cenrādi.

ASV dolaru certifikāti uz Latviju
Intertrade Express Corp. mums ziņo, ka tagad ļoti izdevīgi sūtīt ASV dolaru CERTIFIKĀTUS uz Latviju, jo par tiem jūsu piederīgie var iegādāties pat četrreiz vairāk nekā par rubļiem speciālos VNESHPOSYLTORG veikalos. Šie veikali iekārtoti visās lielākās pilsētās, tajos dabūjami amerikāņu, rietumeiropiešu un vietējie ražojumi par ļoti pazemināt ām cenām. Attiecē uz DĀVANU CERTIFIKĀTIEM minims ir US $ 50.00, par tiem visus sūtīšanas izdevumus sedz Vneshposyltorgs. Nav ierobežojumu lielākiem sūtījumiem. Piegāde 3—4 nedēļu laikā. Daudzi tūkstoši jau pasūtinājuši DĀVANU CERTIFIKĀTUS un apliecinās, cik apmierināti ir ar mūsu pakalpojumiem.
Ja vēlaties, pieprasiet mūsu jaunāko bezmaksas cenrādi: Intertrade Exspress Corp. — 125 East 23rd. Street, New York, N.Y. 10010, tālr. 982—1530.

Turner & Porter
APBEDĪŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
438 Roncesvalles Ave.
LE 3-7 954
Yorke Chapel
2357 Bloor St. W.
Parkošana abās bēru mājās.

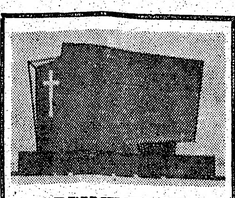

PIEMINEKĻI
Igauņu uzņēmums
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(starp Eglinton un Davisville)
487-2147, vakaros 445-8955
Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

Vai esat nokārtojuši abonementu?

L. LUNSKY
OPTIĶIS
Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.
Tālr. WA 1-3924

✝

Dieva mierā aizgājis mans mīļais draugs

Jānis Šternbergs

dzimis 1908. g. 8. jūnijā Latvijā,
miris 1969. g. 24. jūnijā Kanadā.

Tavā rokā es nododu savu garu — Tu mani esi atpestījis, Tu uzticīgais Dievs.

Dziļās sērās
ELZA JOZEFOVIČS UN ARI
MĪĻIE PIEDERĪGIE LATVIJĀ

Jaukai atpūtai, sportam un vasaras priekam aicinām izmantot lielāko latviešu vasarnīcu
Glen Echo Lodge
skaistajos Muskokas ezeros. Vasarnīca atrodas tikai 100 jūdžu ziemeļos no Toronto, 7 jūdzes rietumos no Grēvenherstas, pie 69. ceļa.
Lūdz rakstīt Mirdza un Imants FRICBERGI,
Box 910, Gravenhurst, Ont., tālr. (705) 687-4471.

LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkales
VALUDE
Aldonas ĶIVLENIEKS
VEIKALĀ UN DARBNĪCA 964½ Bloor St. W. Toronto 9
Ont., tālr. 533-2837.

✝

Šī gada 22. jūnijā St. Catharines, Ontario, uz mūžu acis slēdza

Jānis F. Timermanis

bij. Biržu pag. Grāverānu māju saimnieks, dzimis 1883. g. 28. augustā Ābeļu pag.

Par viņu sēro:

Es sapni par dzimteni pagalvī likšu.

sieva St. Catharines, dēls un vedekla Latvijā, Arvīds
Sakne un sieva St. Catharines, māsas un dēls ar ģimeni Grand Rapidos, Mich., māsas dēls Toronto, radi un draugi Kanadā un Amerikā.

1969. gada vasaras mūzikas festivāls Toronto

Toronto pilsētas padome ar parku un atpūtas departamentu sadarbībā ar Toronto mūzikas apvienību un Trust Fund of the Recording Industries, kā arī Toronto Daily Star atbalstā priecājas paziņot sekojošo programmu:

PROGRAMMA 6. JŪLIJA — 10. JŪLIJA NEDĒĻAI

SVĒTDIEN, 6. JŪLIJĀ

14.30 High parkā — Ellis McLintock ar orķestri.
14.30 Kew Gardens — Ģenerālgubernātora jātnieku kapella, viesojas Peter Glenn.
14.30 Willowvale parkā — Toronto garnizona artilerijas kapella.
17.30 High parkā — Ērģeļu koncerts — Ronie Padgett.
19.30 Earlscourt parkā — Johny Lombardi vakars.

PIRMDIEN, 7. JŪLIJĀ

20.30 Ramsden parkā — Tautas dejas — Bob Scott ar orķestri.
20.30 Greenwood parkā — Tautas dejas — Angus McKinnon ar orķestri.

OTRDIEN, 8. JŪLIJĀ

20.00 Allan Gardens — Kanadas karaliskā pulka kapella.
20.30 Withrow parkā — Tautas dejas — Bob Scott ar orķestri.

TREŠDIEN, 9. JŪLIJĀ

12.15. Nathan Phillips laukumā — Pat Riccio orķestris.
20.30 Eglinton parkā — Jack Denton ar orķestri.
20.30 Riverdale parkā Donna Marie Debolt, Owen McBride, Peter & Sunny & Co., M. C. — Ted MacGillivray.
20.00 Monarch parkā — Tautas dejas — Bob Scott ar orķestri.
20.30 Dufferin Grove parkā — Tautas dejas — Angus McKinnon ar orķestri.

CETURTDIEN, 10. JŪLIJĀ

19.15 Rennie parkā — Bērnu teātris — „Aladins"
19.30 Forest Hill Memorial parkā Larry Dubin un Big Muddys Dixieland, Ray Sikora Dixieland.
20.00 Nathan Phillips laukumā — Ellis McLintock orķestris.
20.30 High parkā — Tautas dejas — Bob Scott ar orķestri.
20.30 Kew Gardens — Tautas dejas — Al Aylward ar orķestri.

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250. tel. 465-5225
Piedāvā banketzāli sarikojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.
Pieprasiet telefoniski 465-5225

„Jautrais Ods"
JŪS GAIDA CIEMOS
Silts ēdiens ar dzērieniem. Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai no plkst. 4 — 12 naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.
Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODĀ!

Pirms 20 gadiem

Maijā noorganizējušās sekojošas jaunas latviešu kopas: Kalgarijā (Alta) — priekšniece Biruta Vērpele, Muskokā — priekšnieks Arn. Jankovskis, Bisetā (Man.) — priekšnieks Vold. Kalniņš, Makenzijas Redlēkā — priekšnieks A. Stiebriņš. Biedrība nodibināta Vankuverā (B.C.), priekšnieks A. Brunners.

☆

Kopš pag. gada oktobŗa Montrealā dzīvo gleznotājs Jānis Tidemanis, par viņa darbiem vietējā franču un angļu prese ievietojusi ļoti atzinīgas kritikas,

Pēc līguma gada izbeigšanas šeit uz dzīvi apmeties jaunais latviešu gleznotājs Alfreds Brūveris.

☆

Pērkot un pārdodot nekustamus īpašumus Toronto austrumos, sazinieties ar:
I. JANKOVSKIS, Realtor
407 Danforth Ave., Toronto 6, tālr. 461—6364

Mūsu pazīstamais futbolists Arvids Jurgens piedalījās kā tiesnesis New Castle United (Anglija) un Montreal All Stars futbola sacīkstē, kas 19. maijā notika Montrealā. Uzvarēja angļi.

☆

14. jūnijā aizvesto dienas atzīmēšanai nesen noorganizētā Baltijas tautu federācija rīkoja aktu 19. jūnijā Bloor St. United Church telpās (Bloor & Spadina). Uzrunu teica Latvijas goda konsuls R. Braisons. Sekoja latviešu, igauņu un lietuviešu mākslinieku koncerts.

„Brīvā Balss" izdod pirmo pielikumu angļu valodā „Free Voice", ko rediģē Aleksandrs Stašāns.

☆

Pērkot un pārdodot nekustamus īpašumus Toronto rietumos, sazinieties ar:
I. JANKOVSKIS, Realtor
87 Roncesvalles Ave., Toronto 3, tālr. 533—8553

„Calgary Herald" ziņo par latviešu rīkoto tautisko izstrādājumu izstādi, ko YMCAs telpās apmeklējis liels skaits kalgariešu. Paskaidrojumus sniedza Ilga Vērpele un Dagmāra Plūme, kas bija greznojušās tautas tērpos. I. Vērpele stāstīja par Baltijas ilgo un drūmo vēsturi. — „Esam pateicīgi, ka emigrācija atļāva mums sākt jaunu dzīvi brīvā un demokratiskā valstī, kur varam baudīt vārda un reliģijas brīvību."

☆

Latviešu katoļticīgo sanāksmē 22. maijā pēc dievkalpojuma lietuviešu baznīcā (Dundas St. W. & Gorevale) pārrunāja garīgās aprūpes un event. draudzes dibināšanas jautājumus. Kas vēlējās reģistrēties, bija lūgti pieteikties pie V. Miklašēvica, 66 Robinson St., Toronto.

☆

Pērkot un pārdodot farmas, zemes gabalus, vasarnīcas, slēpotāju kotedžas Kolingvudā un Georgian Bay rajonā, sazinieties ar:
I. JANKOVSKIS, Realtor
30 Simcoe St., Collingwood, Ont., tālr. (705) 445—2800
Biroja vadītājs: Pauls A. Puris

KLK valdes pr-sēdis Valters Zieduņš saņēmis pateicības vēstuli no DVCV sekretāra V. Haznera sakarā ar Kalpaka piemiņas dienā nosūtītiem pārtikas saiņiem. Valde nolēma, sākot ar aprīli, ik mēnesi uz Vāciju DVCV nosūtīt $ 30.

☆

17. jūnijā Toronto nodibinājās latviešu gaidu un lielgaidu vienība Kandā, izvēloties vārdu „Daugava". Vienības vadītāja Biruta Jirgensone.

SPORTS

SPARTA UN TLSK — KANADAS LATVIEŠU MEISTARVIENĪBAS VOLEJBOLĀ

Kanadas latviešu šāgada meistarsacīkstes volejbolā, kuras notika Toronto, vīriešu klasē norisinājās bez sevišķiem pārsteigumiem, jo meistartitulu sekmīgi aizstāvēja spēcīgais Hamiltonas DV nodaļas sporta kopas Sparta sešnieks (M. Žulps, A. Richters, I. Leja, R. Priedītis, J. Ozols, E. Tētiņš un J. Vilmanis), kas finālspēlē pārspēja Montrealas LSK vienību ar 16—14, 15—4 rezultātu. Trešajā vietā ierindojās Toronto LSK virkmējums, bet ceturtajā — Toronto latviešu YMCA.

Montrealas latviešu sporta klubs (V. Kalniņš, J. Kalniņš, V. Eks, G. Ribakovs, G. Klaiše, J. Spūrmanis, A. Caunītis, H. Lāsums, J. Mazutis un P. Miķelsons) neapšaubāmi ir visvairāk progresējušā latviešu vienība Kanadā, kurai paredzama laba nākotne. Priekšspēlēs Montrealas LSK zaudēja Spartai ar 13—15, 8—15, bet uzvarēja Toronto LSK ar 12—15, 15—13, 15—16 un Toronto YMCAs komplektējums ar 15—4, 15—5. Trešās vietas ieguvējs Toronto LSK (V. Treiguts, J. Hausmanis, V. Dreimanis, A. Lakstīgala, M. Siliņš, A. Alberts, L. Hābs un J. Čākurs) spēlēja ar mainīgām sekmēm, brīžiem nodemonstrējot atzīstamu volejbolu. „Pastarītis" YMCA šoreiz palika bez uzvarām, bet vienībā spēlē daudz gados jaunu volejbolistu, kuriem šī spēle patīk: E. Pilskalnietis, A. Korms, V. Ziediņš, I. Plampe, P. Mukts, V. Pālens, P. Akers un V. Lote. Liekas, ka tik daudz gados jaunu spēlētāju Kanadas latviešu meistarsacīkstēs volejbolā vēl nekad nav piedalījušies, kas vērtējams kā laba zīme nākotnei.

Sieviešu meistarsacīkstēs iztrūka Montrealas LSK, kam bija radušās grūtības vienības sakomplektēšanā. Tā meistartitula ieguvējas izšķīra Toronto LSK un Hamiltonas Spartas vienību sacensība. Ar 8—15, 15—5, 15—7, 14—6, 15—10 rezultātu virsroku guva torontietes, kuru sastāvā arī bija vairākas gados jaunas spēlētājas. Meistarvienībā spēlēja I. Dobele, A. Alberta, V. Admine, V. Viškere, I. Krūmiņa, Z. Enzeliņa, K. Ceļdoma, A. Ploriņa, D. Siliņa, B. Graikste, bet Spartas sastāvā bija A. Kraukle, L. Morusa, E. Leja, H. Richtere, D. Žulpa un V. Šulmane.

Pēc sacensībām volejbolisti un sporta draugi pulcējās „groziņu" vakarā, kurā meistarvienībām balvas pasniedza Latviešu sporta apvienības Kanadā valdes prodis V. Sališs.

—cbb—

VOLEJBOLISTI GATAVOJAS VASARAS TURNĪRAM

Par visai ievērojamu notikumu volejbolā kļūs gadskārtējais turnīrs vīriešu un sieviešu vienībām draudzības un jaunatnes dienu ietvaros Niagarā, kas jau daudzus gadus pulcinājis Kanadas un ASV latviešu vienības. Šogad turnīrs notiks 27. jūlijā, bet vienību pieteikumi jau savlaicīgi nosūtāmi Modrim Žulpam — 667 Seventh Ave, Hamilton, Ont., Canada.

ZIEMEĻAMERIKAS BALTIEŠU MEISTARSACĪKSTES

vieglatlētikā, peldēšanā un tenisā vietējā lietuviešu sporta kluba Zaibas techniskajā izkārtojumā notiks 26. un 27. jūlijā Klīvlendā. Kanadas latviešu sportisti, kas vēlas šajās meistarsacīkstēs startēt, aicināti tuvākas informācijas iegūšanai nekavējoties sazināties ar G. Gubiņu (55 Pine Crest Rd., Toronto 161, Ont.; tālr. 767-1398) vieglatlētikā un peldēšanā, bet ar A. Mackaru (256 Bain Ave), Toronto 275 Ont. tālr. 463-4902) tenisā.

DAUDZCIŅU SACENSĪBAS STOFVILLĒ

Latviešu vieglatlētikas kluba laukumā Stofvillē (A. Zaķa īpašumā) 6. jūlijā plkst. 2 pēcpusdienā notiks eksternas sacensības vīriešiem pieccīņā (200 m, tāllēkšana, disks, šķēps un 1500 m) un sievietēm trīscīņā. Dalībnieki varēs startēt arī tikai atsevišķās disciplīnās. Pēc sacensībām notiks LVK gada sapulce ar valdes vēlēšanām.

SIDRABENE GAIDA TALCINIEKUS

Turpinot jaunā vieglatlētikas un futbola laukuma izbūvi Sidrabenē, Latviešu sporta apvienība Kanadā 12. un 13. jūlijā organizē „dižtalku" skrejceļa apmales ielīkšanai un akmeņu novākšanai no zālāja. Talkā aicināti visi sporta draugi, bet arī paši vieglatlēti, futbolisti un citu sporta veidu pārstāvji, ņemot līdz zāģus, cirvjus, veseļus un — galvenais — darba prieku.

Toronto latviešu kreditsabiedrības valdes loceklis I. Zamlovskis pasniedz kreditsabiedrības dāvināto balvu Hamiltonas M vienības kapteinim M. Žulpam, kuŗa uzvarēja Kanadas DV, LNJAK un LSAK rīkoto jaunatnes un sporta svētku volejbola turnīrā. Foto: J. Liģers

Maskavai nepatīk ziņas par „dzīvo lāpu" Rīgā

SPECIALRAKSTS „LATVIJAI AMERIKĀ" NO ANGLIJAS

Arī Lielbritanijas presē plaši atbalsojies Rīgas vārds sakarā ar žīdu studenta Iljas Ripa sadedzināšanās mēģinājumu pie Brīvības pieminekļa, par ko šai laikrakstā jau ziņots, lai ar šādu rīcību protestētu pret aizliegumu izceļot uz Izraēlu un antisemītiskajām tendencēm Pad. savienībā. Tas, acīm redzot, ļoti nepatīk Maskavas pašreizējiem varasvīriem: jau Čechoslovakijā notika līdzīgas ugunsnāves demonstrācijas, un nu pēkšņi šāda blamāža pašu mājās — „laimīgajā" Latvijā!...

Britanijā jo plaši tiek izplatīts padomju propagandas izdevums angļu valodā „Soviet Weekly", kuŗā 16. jūnijā ievietots garāks raksts par šo atgadījumu Rīgā, polemizējot ar plaši izplatīto angļu laikrakstu „Observer" un pasvītrojot, ka Ripa sadedzināšanās mēģinājumam nav politiska protesta rakstura. Raksta ievadījumā redakcija paskaidrojusi, ka tā sūtījusi uz Rīgu savu korespondentu, lai noskaidrotu apstākļus. Šis korespondents, Pjotrs Petrovs, esot konstatējis, ka Rietumos izplatītās ziņas ir „meli, nekaunīgs mēģinājums iegūt politisku kapitālu no kāda cilvēka traģēdijas". Petrovs centies atspēkot „Observer" sniegto ziņojumu, ka Rips, izdarot šo pašnāvības mēģinājumu, nesis plakātu ar protestu pret Pad. savienības antisemītisma politiku un kliedzis: „Laujiet mums braukt uz Izraēlu!" Petrovs atzinis par nepatiesu arī britu laikraksta ziņojumu, ka pie Ripa pēc aizdedzināšanās pieskrējusi grupa matrožu, kuŗa sākusi viņu sist, bet pēc tam padomju slepenās policijas aģenti viņu ierāvuši automašīnā un aizveduši uz cietumu. Petrovs uzsvēris, ka runājis ar notikuma aculiecinieku Vladimiru Pervuchinu, kas apliecinājis, ka Ripam nav bijis ne protesta plakāta, nedz arī viņš kaut ko kliedzis. Divi matroži, kuŗi piesteigušies pie degošā studenta, neesot viņu situši, bet tikai centušies apslāpēt liesmas. Tad piesteidzies milicis un palīdzējis Ripam sasniegt tuvāko milicijas posteni, pēc tam viņš aizvests uz slimnīcu...

Petrovs rakstā, ka esot runājis arī ar studenta Ripa tēvu, kas apgalvojis, ka viņa ģimenes locekļi nekad nav domājuši izceļot uz Izraēlu, jo viņiem esot pietiekami laba dzīve Pad. savienībā. Bet viņa dēls esot vairākkārt slimojis ar depresiju un jau divreiz mēģinājis izdarīt pašnāvību. Tagad Ilja Ripa vecāki esot nolēmuši griezties pēc palīdzības pie psīchiatra. Šī Petrova paskaidrojuma lasītājiem atliek konstatēt neparasto faktu, ka Pad. savienībā arvien plašāk intelektuāļu vidū izplatās savāda epidēmija: tie viens pēc otra jāievieto psīchiatriskā slimnīcā. Pie tam taču padomju „paradīzē" nemaz nevar būt iemesla depresijām un līdzīgām parādībām...

Centīgais korespondents Petrovs ievācis ziņas arī no okupētās Latvijas „iekšlietu ministrijas" vīzu un pasu izsniegšanas nodaļas. Tās vadītājs esot apliecinājis, ka nav saņēmis Ripa ģimenes lūgumu atļaut izceļot uz Izraēlu, kā arī paskaidrojis, ka pieeja katram izceļošanas lūgumam esot „nopietna, bet ne formāla". Nopietna lūgumu pārbaude esot vajadzīga tādēļ, ka bieži uz Izraēlu izceļojušie drīz vien lūdzot atļauju atkal atgriezties Pad. savienībā. Īpaši pēdējā laikā izceļošanas lūgumu skaits esot niecīgs, un daudzi ņemot atpakaļ iesniegtos lūgumus (droši vien, bailēs no represijām, — ref.). „Ministrijas" vīzu un pasu nodaļa vienmēr cenšoties palīdzēt apvienoties ģimenēm, kuŗu locekļi dzīvojot šķirti. (Cik humāni! Bet kā izskaidrot faktu, ka daudziem Baltijas valstu iedzīvotājiem neatļauj pat īslaicīgi apciemot tuviniekus Rietumos? — Ref.)

Beidzot Petrovs vēl cenšas „iznīcināt" Iljas Ripa draugu vēstuli, kuŗa publicēta Rietumu laikrakstos. Tās stils rādot, ka vēstules autori neesot ne krievi, ne latvieši; tie noprotot ne tikai krievu valodu, bet nemākot arī apieties ar krievu vārdnīcu... Petrovs pabeidzis savu rakstu ar konstatējumu, ka tiešām neesot vairs nozīmes nodarboties ar „nelaimīgā jaunā cilvēka slimības vēsturi", nobeigumā patētiski jautājot: „Ko gan lai domājam par tiem ciniskajiem propagandistiem, kuŗi grib iegūt politisku kapitālu no cilvēka nelaimes?"

Petrova raksts padomju propagandas žurnālā nevienu nevar pārsteigt. Arī čechu jaunekļu sadedzināšanās gadījumiem Maskava vienmēr atrada visfantastiskākos izskaidrojumus. Ir tomēr savādi, ka Iljas Ripa tēva slavas dziesma žīdu laimīgajai dzīvei Pad. savienībā nesaskan ar citām ziņām no turienes. Tā 22. maijā no Pad. savienības izraidīja laikraksta „Washington Post" korespondentu Anatolu Šubu (Shub) par rakstīšanu „pretpadomju garā". Izraidot šo žurnālistu Maskavas varasvīri bijuši visai īsredzīgi un stipri kaitējuši paši sev. Šubs labi pazīst padomju dzīvi dažādos laikmetos, jo pirmo reizi apmeklējis Pad. savienību 1963. gadā, pēc tam uzturējies Maskavā kopš 1967. gada. Viņš tagad nekautrēdamies un nebaidīdamies no kaut kādiem komūnistu spaidiem atklāj padomju dzīves aizkulises ne tikai savā laikrakstā „Washington Post", bet viņa rakstus publicē daudzos citos rietumu izdevumos, arī Britanijā, un laudis tos lasa ar interesi. Šubs raksta par pastiprināto antisemītisma propagandu ne tikai Krievijas republikā, bet arī Ukrainā, Besarabijā un Baltijas valstīs. Pat „civilizētajā Ļeņingradā" žīdi apgalvojot, ka tik slikts politiskais klimats nav piedzīvots kopš 1952. gada.

Šuba skatiens ir ass, arī viņa valoda asa. Par pēdējiem Pad. savienībā pavadītajiem gadiem viņš raksta, ka pašreizējie Maskavas varasvīri visiem spēkiem cenšas „pagriezt pulksteni atpakaļ" t. i. atgriezties pie staļinisma. Pad. savienība atkal kļuvusi par „Eiropas cietumu", kā Romanovu dinastijas cara Nikolaja I laikā. Pēc Šuba domām, Pad. savienībā notiks eksplozija, kad tā paaudze, kas dzimusi pēc Staļina nāves, saniegs pilngadību. Šādas eksplozijas it bieži notikušas Krievijas vēsturē, un arī tagad Kremlis ar katru jaunu apspiešanas aktu rada sev jaunus ienaidniekus.

Pirms Brežņeva un Kosīgina kliķes nākšanas pie varas Šubs saskatījis kaut kādu „cerības stariņu" padomju dzīvē: 1962. gadā Tvardovskis publicējis savā žurnālā Solžeņicina darbu „Viena diena Ivana Deņisoviča dzīvē", Jevtušenko atklāti nostājies pret „Staļina mantiniekiem" u. t. t. Bet pašreiz Kremļa aizkulisēs norisinās cīņa starp divām grupām — starp konservatīvajiem resp. vecajiem, bet piesardzīgajiem staļinistiem, un „reakcionāriem" resp. gados jaunākiem, godkārīgiem un dinamiskiem partijas „aparačikiem". (Tātad, runājot Francijas komūnistu žargonā, kad tie salīdzināja prezidenta amata kandidātus Pompidū un Pohē, cīņa notiek starp „mēri" ur choleru"... Kuŗš ir labāks? — Ref.) Pēc Šuba domām, mīklainais atentāta mēģinājums šāgada 23. janvārī pie Kremļa vārtiem patiešām bijis domāts pret Brežņevu, kaut „Brežņeva Maskavā" ne ārzemnieki, ne paši krievi nekā noteikta nezinot par svarīgākajiem notikumiem, jo viss tīts dziļā noslēpumainības miglā. Padomijas iedzīvotājiem tikai nemitīgi atkārtojot, ka ar katru dienu „dzīve kļūst labāka", paradīzes dzīve jau būtu tepat ap stūri, ja vien visādi „daimoni" nekavētu tās ātnākšanu, it sevišķi ASV, Rietumvācija, Izraēla, Sarkanā Ķīna, Dienvidslavija u. c.

Dažādu faktu vidū par dzīvi Pad. savienībā Šubs sevišķi izceļ to, kā ārvalstu korespondenti un arī citi ārzemnieki Maskavā dzīvo īpaša noškirtā pilsētas daļā — īstā „getto", kuŗu uzrauga slepenpolicijas aģenti un nakts apgaismo pat ar prožektoriem. Visos ārzemnieku dzīvokļos un tūristu viesnīcās iebūvēti apslēpti mikrofoni, arī tālruņa sarunas noklausās. Visus darbiniekus ārzemniekiem — koferus, tulkus, fotografus un citus sagādā īpašs birojs, kuŗu kontrolē čeka. Tikai ap 100 pilsētu Pad. savienībā ir pieejamas ārzemniekiem, kaut stipri ierobežoti, bet ir pilsētas, piemēram, Tomska, kuŗās ārzemnieki nav redzēti jau kopš 40 gadiem.

Rietumvācu žurnālists V. H. Plass savukārt ziņo par korespondenci starp Pad. savienības rakstnieku savienības pirmo sekretāru Fedinu un žurnāla „Novij Mir" samērā liberāli noskaņoto redaktoru Tvardovski, kuŗš 1966. gadā izstumts no partijas centrālkomitejas sakarā ar viņa iecietīgo nostāju pret „nevēlamiem" rakstniekiem. Pēc pēdējām ziņām, Tvardovskis esot padzīts arī no žurnāla redakcijas, tāpat apdraudēta viņa kopoto rakstu parādīšanās valsts izdevniecībā, jo viņš atteicies svītrot Solžeņicina vārdu, kuŗš pieminēts kopoto rakstu 5. sējumā... Savā vēstulē Fedinam Tvardovskis esot aizrādījis uz faktu, ka Solžeņicina pēdējie romāni „Elles pirmajā aplī" (Vkruge pervom) un „Vēža korpuss" (Rakovij korpus) izplatās Pad. savienībā arvien plašāk. (Ir ziņas, ka šo romānu eksemplāru skaits Pad. savienībā sniedzas tūkstošos un tie tulkojumos plaši izplatīti arī Rietumos — Ref.) Tvardovskis prasa savā vēstulē, lai rakstnieku savienība nekavējoties atļauj iespiest Solžeņicina darbus, pretējā gadījumā tai draudot „nopietnas briesmas — jauna Pasternaka afēra".

Austra Augenberga

Padomju intelektuāļi prasa izbeigt staļinisma atdzimšanu

Padomju intelektuāļu grupa parakstījusi apelāciju Maskavā notikušajai pasaules komūnistu partiju konferencei, lūdzot apklusināt staļinisma atdzimšanu Pad. savienībā un aizkavēt Staļina terrora metožu atjaunošanu. „Mēs lūdzam starptautiskās komūnistu kustības reprezentētājus palīdzēt likvidēt fainomenu, kuŗš ir kauna traips visai internacionālajai komūnistu kustībai," teikts apelācijā.

Iesniegumā minēti vairāki nesenie padomju intelektuāļu apcietināšanas gadījumi, norādot, ka staļinisma atdzimšana sākusies ar rakstnieka Andreja Siņavska un Jūlija Daniela notiesāšanu 1966. gadā, kam sekojušas tālākas intelektuāļu vajāšanas, ieskaitot bijušā sarkanarmijas ģenerāļa Pjotra Grigorenko un Latvijas pretestības kustības vadītāja Jana Jachimoviča ieslodzīšanu.

Apelāciju parakstījis arī 46 gadus vecais Pjotrs Jakirs, kuŗa tēvu, ģenerāli, nošāva Staļina plašajā 1937. gada „tīrīšanas" akcijā". „Mēs lūdzam darīt visu iespējamo, lai launprātīgai Staļina ēnai neļautu aptumšot mūsu nākotni," teikts intelektuāļu kopīgajā lūgumā.

Apelācijas noraksti konferences laikā izplatīti Maskavā un sasnieguši ne vien ārzemju komūnistu delegāciju locekļus, bet nokļuvuši arī brīvo valstu žurnālistu rokās, lai teiktu pavēstītu pasaulei.

Krimas tataru pārstāvji savukārt lūguši konferenci izšķirt viņu tautas likteni pēc tatāru deportēšanas 1944. gadā no viņu dzimtenes Krimas pussalā.

Jāšaubās, vai kāds no šiem dokumentiem apspriests slēgtajā pasaules komūnistu partiju konferencē, jo nav ticams, ka pat brīvo valstu komūnistu pārstāvji būtu vēlējušies iztirzāt Pad. savienības iekšpolitiskās problēmas, kuŗas uzskata par nesavienojamām ar internacionālo komūnistu kustību.

Pad. savienībā sākusies spaidi pret tām 54 personām, kuŗas parakstījušas petīciju Apvienotajām nācijām, lūdzot izmeklēt civilo pamattiesību apspiešanu Pad. savienībā. Vairāki petīcijas parakstītāji Harkovā (Ukrainā) atlaisti no darba, citi Ļeņingradā ievietoti psīchiatriskā slimnīcā. Maskavā kādam studentam atsaukta disertācija, ar to liedzot viņam iegūt akadēmisko grādu. Kāds celtņa vaditājs Maskavā saņēmis asus pārmetumus, ka, būdams strādnieks, pievienojies intelektuāļu „nepārdomātajām prasībām.

Ir dīvaini, ka Apvienoto nāciju cilvēku tiesību komisija nav apstiprinājusi maijā izsūtītās apelācijas saņemšanu. Uzzinājuši to no rietumu raidītājiem, apelācijas parakstītāji teksta norakstu mēģinājuši iesniegt Apvienoto nāciju diviem Maskavas birojiem, bet tie „apgādāti" ar padomju ierēdņiem. Abos birojos ierēdņi petīcijas iesniedzējiem oficiāli paskaidrojuši, ka tie nav pilnvaroti pieņemt „individuālus privātpersonu lūgumus"...

Francijas jaunais kabinets

Jaunievēlētais prezidents Žoržs Pompidū apstiprinājis jauno Francijas ministru kabinetu, kuŗu izveidojis 54 gadus vecais Žaks Šabāns—Delmass, kas izraudzīts par ministru prezidentu. Viņš ir uzticams gollists, bijis priekšsēdis vairākās parlamenta sesijās un ievērojama figūra franču pretestības kustībā otra pasaules kaŗa laikā. Jaunajā ministru kabinetā pārsvarā ir 11 gollistu, 4 neatkarīgie republikāņi un 3 centristi, kamēr iepriekšējā valdībā bija 16 gollistu un 2 neatkarīgie republikāņi.

Ministru prezidents Šabāns—Delmass sastādījis jauno valdību divās dienās. Mīšels Debrē, kuŗu minēja kā ārlietu ministru, izraudzīts par aizsardzības ministru, bet ārlietu ministra postenis uzticēts Morisam Šūmanam, dedzīgam Eiropas vienības aizstāvim un Degolla principu sekmētājam. Valerijs Žiskārs Destengs, neatkarīgais republikānis un finanču ministrs no 1960. — 1966. gadam, atgriezies finanču un saimniecības ministra postenī. Pompidū par jauno finanču ministru gan bija iecerējis kādreizējo ministru prezidentu Antoniju Pinē, bet pēdējais piedāvāto posteni atraidīja. Pinē bija Degolla finanču ministrs no 1958. — 1962. gadam un pazīstams kā Francijas franka glābējs.

Valdībā vairs neatgriežas Edgars Fors, kas kā izglītības ministrs bija atbildīgs par izglītības reformu likumprojektu, kuŗu iesniedza parlamentam pēc studentu un strādnieku nemieriem pagājušajā gadā Parīzē. Pompidū kritizējis dažus šī likumprojekta paragrafus. No jaunā kabineta „izkritis" Degollam nelojālais kultūras lietu ministrs Andrē Malro, tāpat valdībā vairs nedarbosies Pjērs Mesners, Žans Marsels Žanansi un Moriss Kūvs Demirvils.

Demirvils, kas bija ārlietu ministrs kopš Degolla atgriešanās politiskajā skatuvē 1958. gadā, bet kopš pērngada jūlija ministru prezidents, paredzams, tomēr vēl atgriezīsies arī jaunajā valdībā, kuŗā tieslietu ministrs tagad ir Plevēns, zemkopības ministrs Dihamels un darba ministrs Fontanē.

Jaunā valsts prezidenta Pompidū ziņojums, kuŗu nolasīja senātā un nacionālsapulcē, bija izšķērdīgs respekta devums ģen. Degollam, ar mērenu pieeju ārlietu politikai, bet īpašu uzsvaru iekšlietu problēmām. To Pompidū apliecināja vārdiem: „Mūsu starptautiskā loma nav atkarīga tik daudz no mūsu gribas, kā no mūsu techniskajām un saimnieciskajām spējām." Ārlietu politikā Pompidū uzsvēra „sadarbošanos ar Eiropu", bet solīja uzturēt gollistu „neatkarības" jēdzienu.

Pompidū ziņojums uzskatāms par vispārējo principu deklarāciju, paturot pašam brīvas rokas to iedzīvināšanai. Politisko līniju tuvākā analize atstāta jaunajam ministru prezidentam Žakam Šabānam—Delmasam. Nacionālā sapulce par savu jauno priekšsēdi ievēlēja Āchillu Preti, kuŗš pārņems vakanto Šabāna—Delmasa posteni, kuŗa jaunais ministru prezidents bija 11 gadu.

Kremlis gatavs aizpildīt „tukšumu" Āzijā

Pēc laikraksta „New York Times" sniegtajām ziņām no Maskavas, Pad. savienība gatavo Āzijas valstīm priekšlikumu izveidot ap sarkano Ķīnu kollektīvu drošības sistēmu. Par to pirmoreiz ieminējies arī Pad. savienības komūnistu partijas vadītājs Brežņevs pasaules komūnistu partiju konferencē Maskavā, norādot, ka pašreizējie notikumi prasa šādas sistēmas radīšanu. Politiskie novērotāji domā, ka Maskava uzskata pašreizējo stāvokli par ļoti izdevīgu savas ietekmes palielināšanai Āzijā, reizē apgrūtinot sarkanās Ķīnas pūles stiprināt prestižu šai pasaules daļā. Nav vēl skaidrs, kāda veida kollektīvās drošības līgums Kremlim padomā un ar kādām valstīm.

Zīmīgu rakstu Pad. savienības valdības laikrakstā „Izvestija' publicējis Maskavas politiskais komentātors Vicentijs Matvējevs, runājot par „tukšumu" Āzijā, kuŗš radies ar Anglijas izvākšanos no savām bazēm austrumos no Suecas kanāļa un kuŗš vēl palielināsies ar ASV atvilkšanos no Vietnamas. Matvējevs atsaucas uz Pekingas presi, pēc kuŗas nostājas esot vērtējams, ka Maocetungs un viņa piekritēji lolojot „noteiktus plānus ar Āzijas valstīm". Kremļa politiskais komentātors tādēļ ieteic pēc ārzemju spēku izvākšanas nolīdzināt ceļu „kollektīvai drošībai", lai valstis, „kuŗas atgūs brīvību", apvienotos mieram un drošībai, stājoties pretī visām „imperiālistu izplešanās tieksmēm".

Matvējevs aizplīvurotos vārdos ierosinājis drošības sistēmu, kuŗā Pad. savienība nebūtu acīm redzami iejaukta, bet gatava šo „drošību" uzturēt, neizslēdzot arī militāru „palīdzību".

Blakus dažādiem aplinkus minējumiem priekšplānā pašreiz izvirzās Dienvidvietnama, kuŗā, kā domā Kremļa politiķi, pēc amerikāņu spēku atvilkšanas palikušais „tukšums" būtu nekavējoties aizpildāms. Lai atvairītu ķīniešu ietekmi, tā būtu nosprostojama ar Maskavas iecerēto „drošības sistēmu". Kad amerikāņu spēki galīgi atvilksies un kā pēc tam izveidosies Dienvidvietnamas politiskā seja, tas, liekas, Maskavas plānotājus interesē maz.

„Ko tu uztraucies? Es taču apsoliju, ka guldināšu tevi uz rozēm!" Rietumvācu humors

SIKAS ZIŅAS

● Maskavā apcietināti 6 Krimas tatāri, kuŗi Sarakanajā laukumā demonstrēja pret tatāru vajāšanām un bargajiem sodiem. Četri vīrieši un divas sievietes ar plakātiem rokā, saucot „Lai dzīvo brīvība", paguva demonstrēt tikai 5 minūtes, tad ieradās milicī un čekisti, kas tos apcietināja. Pēc lielajām masu deportācijām, kuŗas sekoja otram pasaules kaŗam, Centrālāzijas vergu nometnēs miruši ap 100.000 Krimas tatāru.

● Izraēlas sūtnis Rietumvācijā Ašers Bens Nātans Frankfurtes universitātē piedzīvojis nepatīkamu pārsteigumu. Kad viņš vēlējās ar runu ievadīt „Izraēlas nedēļu", studenti kliedza un svilpa. Nātans „cīnījās" divas stundas, lai iecerēto runu pabeigtu, tomēr kapitulēja. „Tas nebija nekas cits kā antisemitisms," viņš, sviedrus slaucīdams, paskaidroja. „Pēdējo reizi tas notika Vācijā tikai 1935. gadā." Tas pats pēc divām dienām atkārtojās Hamburgā, kur studenti sūtni tāpat pārkliedza un izsvilpa. Kad Nātans aicināja vācu studentus uz diskusijām par Vidējo austrumu stāvokli, tie izkliedza arābu partizānu vārdu „El Fatah" un „Ben Nātan, ārā!" Pēc tam studenti uzkāpa universitātes auditorijas skatuvē un sūtni nobidīja lejā. Nātans paguva pateikt tikai vienu teikumu: „Tas būs vēsturisks notikums!"

● ASV ārlietu ministrs Rodžers par Vašingtonas un Maskavas sarunu sākumu bruņošanās pārraudzībai minējis jūliju. Niksona valdība pirms sarunām vēlreiz grib pārliecināties par ASV nostājas pareizumu, sazinoties arī ar saviem NATO sabiedrotajiem. Pēc tam ārlietu ministrs Rodžers mēģinās vienoties ar Pad. savienības pārstāvjiem par sarunu vietu un laiku.

☆ Radioziņojums no pētnieka Dr. Tora Heijerdāla papirusa niedru „kuģa" Ra vēsti, ka 22 ceļojuma dienās paveiktas jau 1500 jūdzes ceļā no Marokas krastiem uz Vidusameriku. Ra atrodas ap 150 jūdžu ziemeļaustrumos no Santo Antonas Zaļā raga salu apvidū. Dr. Heijerdāls norāda, ka par spīti dažām vētrām ceļotāji labi tikuši uz priekšu.